

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **2012**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:105:261871>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-01**

Repository / Repozitorij:

[Dr Med - University of Zagreb School of Medicine
Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

MEDICINSKI FAKULTET

LIST MEDICINSKOG FAKULTETA

www.mef.hr

ISSN 1332-960X

Sveučilište u Zagrebu
Medicinski fakultet

HR | ENG

Traži >

Dvorane

Nastava

Linkovi

Kontakti

Sadržaj

e-pošta

O nama

Ustroj

Studiji

Upisi

Znanost

Međunarodna
suradnja

Studenti

Intranet

STUDMEF

Osiguranje
kvalitete

Medical Studies in
English

Studomat

Središnja medicinska
knjižnica

Hrvatski institut za
istraživanje mozga

Škola narodnog zdravlja
"Andrija Štampar"

Nastavne baze

Upisi 2012 - diplomski
studij

Donacije i zaklade

Kalendar

<	Srpanj - 2012							>
P	U	S	Č	P	S	II		
							1	
2	3	4	5	6	7	8		
9	10	11	12	13	14	15		
16	17	18	19	20	21	22		
23	24	25	26	27	28	29		
30	31							

Vijesti

Radionica - Nove spoznaje u funkcionalnoj genomici – od epigenetike do masivno paralelnog sekvenciranja (2012-06-27)

Odjel za funkcionalnu genomiku Centra za translacijska i klinička istraživanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Kliničkog bolničkog centra „Zagreb“

REDOVITI SISTEMATSKI PREGLED STUDENATA PRVE GODINE MEDICINE UPISANIH U AKADEMSKU GODINU 2011/12 (26. lipanj 2012.) (2012-06-21)

SISTEMATSKI PREGLED STUDENATA PRVE GODINE MEDICINE (UPISANIH U AKADEMSKU GODINU 2011/12) REDOVITI SISTEMATSKI PREGLED STUDENATA NA PRVOJ GODINI STUDIJA provodi se prema priloženom rasporedu u Zavodu za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" u Služ

Uklonjen je problem s prijavom u sustav rezervacije dvorana (2012-06-18)

Sustav rezervacije dvorana ponovo ispravno radi.

Dodjela Rektorovih nagrada (2012-06-15)

Svečana podjela Rektorovih nagrada održat će se u srijedu 20. lipnja 2012. u 11 sati na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, Unska 3, dvorana Auditorium Maximum (D1 i D2). Prigodom svečane podjele bit će organizirana i izložba nagrađenih radova, koja

Znanstvena tribina- Professor Vladimir Hlady (2012-06-15)

POZIV NA ZNANSTVENU TRIBINU

Prijava>

••••••••

Korisnik

••••••••

Lozinka

MEF-lms>

STUDMEF>

Studenti>

Srpanj 2012 / Godina 31, br. 1

Izdvojeno iz sadržaja broja:

- **Izabran dekan i prodekani za mandatno razdoblje 2012. – 2015.**
- **Uvođenje novog programa specijalističkog usavršavanja doktora medicine**
- **Novi pozivi na europske natječaje za istraživanje**

Sadržaj

Riječ dekana	5
mef.hr	
Dekanska konferencija medicinskih fakulteta u Republici Hrvatskoj	13
"Peer mission" Europske komisije u posjetu Hrvatskoj	14
Uvođenje novog programa specijalističkog usavršavanja doktora medicine	16
Sedma konferencija ORPHEUS-a	19
Novi pozivi na europske natječe za istraživanje	23
Nastava	
Kako je protekla prva godina nastave na Sveučilišnom diplomskom studiju sestrinstva	25
Dan doktorata doktorskog studija Biomedicina i zdravstvo	27
Znanost	
Festival znanosti 2012.	29
Svečanosti	
Svečano proglašenje novih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti	38
Suradnja	40
HIIM	
Osnutak Hrvatskog vijeća za mozak	45
Tjedan mozga 2012.	46
ŠNZ	
Znanjem do liderstva	49
Hrvatska gerontološka i gerijatrijska škola	51
Osnivanje knjižnične zbirke "Andrija Štampar"	53
Ministar zdravlja predstavio nacrt Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012. – 2020.	54
Internet	
Fakultetske mrežne stranice u novom ruhu	56
Skupovi	57
Nakladništvo	60
SMK	61
Vijesti	64
Studenti	
Biti studentski predstavnik	66
Znanje s kojim studenti izlaze s fakulteta zajednička je odgovornost studenata i nastavnika	67
CROatian Student Summit	72
Glas studenata s više lica	73
Dan druženja i sporta 2012.	74
Povijest	
Drugi svezak memoara Milana Rojca „Okolo mene“ (1906.-1919.), osnivača Zagrebačkog medicinskog fakulteta	76
In memoriam	81

mef.hr

Vlasnik i izdavač

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU –
MEDICINSKI FAKULTET
Šalata 3b, 10000 Zagreb

Glavna urednica

Svjetlana Kalanj Bogнар

Uredništvo

Darko Bošnjak
Vesna Degoricija
Vilma Dembitz
Vladimir Dugački
Srećko Gajović
Davorica Granić
Goran Ivkić
Božo Krušlin
Davor Mayer
Marko Pećina
Melita Šalković-Petrišić
Branko Šimat
Selma Šogorić
Mirza Žižak

Grafički urednik

Branko Šimat

Tajnica Uredništva

Rosa Zrinski
e-mail: rosa.zrinski@mef.hr

Adresa Uredništva

Medicinski fakultet
Šalata 3b, 10000 Zagreb
Telefon: 45 90 280, 45 66 888
Telefaks: 45 90 215
e-mail: bsimat@mef.hr

Grafička priprema i tisak

DENONA d.o.o.,
Zagreb

Poštovane kolegice i kolege, drage čitateljice i čitatelji,

pred vama je srpanjsko izdanje časopisa koji izlazi već dvanaestu godinu i bilježi sve bitne događaje iz znanstvenog, nastavnog, stručnog i društvenog života Medicinskog fakulteta. U tom su razdoblju mef.hr s velikim žarom i kreativnošću uređivali najprije akademik Marko Pečina, zatim prof. dr. sc. Goran Šimić i konačno prof. dr. sc. Srećko Gajović. Sigurna sam da je ovim mojim uglednim i dragim kolegama urednicima svaki izlazak novog broja časopisa predstavljao veliki događaj jer su urednički posao shvaćali krajnje ozbiljno i, što je još važnije, obavljali su ga iskreno i sa srcem. No, kako je u prirodi i svijetu stalna samo promjena, što nam je poznato još od Heraklita, s brojem koji imate u rukama imenovan je i novi urednik časopisa. U svojem prvom uvodniku željela bih izraziti zahvalnost svojim prethodnicima na onome što je svaki od njih učinio za glasilo Medicinskog fakulteta, a nastojat ću s jednakim strpljenjem, temeljitošću i ljubavlju uređivati sljedeće brojeve. Zahvaljujem također cijelom uredništvu, na kontinuiranom radu, dostupnosti, pomoći i konstruktivnim savjetima te grafičkom uredniku Branku Šimatu, koji živi i diše s ovim časopisom od prvoga broja. Svi zajedno truditi ćemo se da mef.hr ne bude samo biltenski pratitelj zbivanja na Medicinskom fakultetu nego da ostane zrcalom svakodnevnog napretka svih fakultetskih djelatnosti. Ovaj časopis treba, našim prilozima, aktivno i kritički sudjelovati u ostvarivanju strategija kojima strpljivo iz dana u dan gradimo kvalitetu Medicinskog fakulteta, do kojeg ozbiljno držimo kao savjesni i odgovorni članovi akademske zajednice.

Srpanjski broj mef.hr donosi vijest o nastavku dekanskog mandata akademika Davora Miličića i kontinuitetu rada fakultetske uprave u istom sastavu. Fakultetsku upravu čeka novo mandatno razdoblje, sasvim sigurno obilježeno tonovima globalne gospodarske krize i uštedama u državnom ulaganju u obrazovanje i znanost. Ne manje važne su i predstojeće promjene Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koje će se odraziti na ukupni sveučilišni život u Hrvatskoj, pa tako i na zagrebačko sveučilište. S druge strane, ova će uprava dočekati ulazak Hrvatske u Europsku uniju. Ne treba posebno isticati kako je Hrvatska oduvijek bila dijelom europskog, ne samo geografskog nego i duhovnog, kulturnog, i znanstveno-obrazovnog prostora. Ipak, formaliziranje statusa Hrvatske kao punopravne članice Europske unije za naš fakultet predstavlja otvaranje novih mogućnosti i prilika za širenje dosadašnjih oblika suradnje s europskim sveučilištima i znanstvenim institucijama u povoljnijim okvirima. Stoga sam uvjeren da će fakultetska uprava – podupiranjem i osnaživanjem naših ljudskih, nastavnih, znanstvenih i stručnih potencijala – pronaći prikladna rješenja i raditi na daljnjem razvoju kvalitete i prepoznatljivosti Medicinskog fakulteta. A potencijale kojima obiluje ovaj fakultet najbolje oslikava listanje časopisa pred vama – u njemu su izložene brojne aktivnosti i postignuća naših djelatnika i posebice naših studenata. Mi smo izrazito ponosni na svoje studente, s kojima dijelimo ponekad goraki akademski kruh, međutim njihova mladost, kreativnost, radoznalost, predanost i ozbiljnost stalno nas potiču da se razvijamo i napredujemo kao nastavnici i znanstvenici. Vijest za kraj, ali ne i manje važna, jest da ovaj broj već svojom naslovnicom predstavlja obnovljene fakultetske mrežne stranice koje su od sredine srpnja dostupne u vizualno i sadržajno privlačnijem izdanju.

Nadam se da ćete sa zanimanjem čitati ljetni broj mef.hr, i koristim se ovom prigodom da najavam prosinački broj, koji će, između ostalog, obilježiti 95. godišnjicu Medicinskog fakulteta! Želim vam ugodne ljetne praznike a zatim i početak nove akademske godine obilježen svježim i originalnim zamislima za dobrobit našega faksa. Do čitanja u prosincu, srdačno vas pozdravljam!

SK Bogner
Svetlana Kalanj Bognar

Riječ dekana

Poštovane kolegice i kolege,
poštovani čitatelji,

Vrijeme doista leti i evo nas na kraju još jedne akademske godine. To je ujedno i završetak prvoga mandata aktualne uprave Fakulteta. Stoga se valja osvrnuti na protekle tri godine i najaviti plan i program razvoja Fakulteta za iduće mandatno razdoblje, 2012. – 2015.

Naime, na sjednici Fakultetskoga vijeća u svibnju izabrana je nova, "stara" uprava Fakulteta za predstojeće tri godine. Doista sam počašćen što sam u tajnome glasovanju dobio, s iznimkom dvaju nevažećih listića, jednodušnu potporu članova Vijeća. Potom su svi dosadašnji prodekani javnim glasovanjem aklamacijom potvrđeni za sljedeći mandat: prof. dr. Marijan Klarica – prodekan za upravu i poslovanje, prof. dr. Miloš Judaš – prodekan za znanosti, prof. dr. Sven Seiwerth – prodekan za nastavu, prof. dr. Drago Batinić – prodekan za poslijediplomsku nastavu, prof. dr. Davor Ježek – prodekan za međunarodnu suradnju i prof. dr. Vesna Jureša – prodekanica za nove studijske programe.

Unatoč staroj maksimi: "Nemo propheta in patria," široka potpora kojom smo nagrađeni proizlazi ponajprije iz činjenice što smo ostvarili sve bitne ciljeve u prethodnome programu i dosljedno radili za dobrobit Fakulteta. Stoga naš novi mandat nije samo čast nego i obveza očuvanja i unaprjeđivanja uspješnosti, ugleda i utjecaja našega fakulteta u odnosu na hrvatsko liječništvo, biomedicinsku znanost, akademsku zajednicu, ali i društvo općenito. Na isteku našega prvoga mandata i u očekivanju idućega, potrebno je osvrnuti se na protekle tri godine i najaviti naše planove za razdoblje 2012. – 2015.

Što smo ostvarili u proteklome mandatu?

Medicinski fakultet ostao je jednom od stožernih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu i uvelike je sudjelovao u radu sveučilišnih tijela i povjerenstava te u oblikovanju njegove politike i strategije. Financijsko poslovanje, unatoč iznimno nepovoljnim okolnostima i financijskim "udarima" proizašlih npr. iz nerealiziranih ugovora Vlade i Sindikata, vezano primjerice uz isplate nadoknada za posebne uvjete rada, bilo je stabilno i uzorno. Iako je državno financiranje Fakulteta krajnje nedostavno, odgovornim gospodarenjem i vlastitim prihodima uspjeli smo zadržati solventnost i osigurati sredstva za ulaganje u razvoj nastavne i znanstvene infrastrukture (nova, suvremena štala za laboratorijske životinje, nabava računala i novih software-a, opremanje elektronskih učionica, znavljanje znanstvene opreme, organiziranje administrativne podrške za prijavu i provođenje znanstvenih projekata i sl.), financiranje mnogobrojnih studentskih aktivnosti i nagrađivanje najuspješnijih znanstvenika na Fakultetu. Rezultati znanstvene produktivnosti Fakulteta za proteklo petogodišnje projektno razdoblje, objavljeni krajem godine, a i tiskani u prethodnome broju "Mef.hr"-a, pokazali su iznadprosječne rezultate u uvjetima teškog podfinanciranja znanosti, o čemu svjedoči respektabilan broj radova objavljenih u časopisima koji se citiraju u *Current Contents* uključujući i one najelitnije, s velikim čimbenikom odjeka. Da budemo posve jasni, naš fakultet sam po sebi predstavlja jednu od vodećih znanstvenih ustanova u zemlji, a konkurentan je i u vrlo kompetitivnom međunarodnom kontekstu.

U svojem prvom mandatu doista sam želio da student bude u središtu naše pozornosti i da se tako osjeća. To podrazumijeva i uzajaman odnos poštovanja, povjerenja, odanosti Fakultetu, čestitosti i primjerenog ponašanja – službeno i privatno. Osobno sam vrlo zadovoljan komunikacijom i suradnjom sa studentima, a jedna od najvećih želja za moj idući mandat jest imati više vremena za naš još kvalitetniji, postojaniji i izravniji dijalog.

Akademik Davor Miličić

Studij medicine temeljna je aktivnost Fakulteta te je u proteklome razdoblju doživio ne samo neke formalne nego i sadržanje promjene radi njegova unaprjeđenja i osuvremenjivanja. Riječ je o bitno većoj zastupljenosti praktičnih znanja i kliničkih vještina, komunikacijskih, odnosno tzv. generičkih vještina te poticanja studentske kreativnosti i interesa za znanstveni rad. Nakon uspješne evaluacije Fakulteta od europskih izaslanika u ljeto 2009., prije nepunih mjesec dana uspješno smo položili provjeru još jedne europske *peer*-misije, koja nas je nekoliko dana procjenjivala uz posredovanje našega Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

Studij smo u potpunosti prilagodili zahtjevima Europske komisije, tako da ne bi smjelo biti nikakvih prepreka za povećanje međunarodne mobilnosti naših studenata i njihovu potpunu ravnopravnost s ostalim studentima medicine u zemljama Europske unije. Njeguemo i Medicinski engleski, koji smo protegnuli na svih šest godina studija.

Već u prvoj godini mandata vratili smo prijamni ispit (nakon samo jedne godine stanke), dokazavši da je njime moguć kvalitetniji odabir budućih studenata. Premda zvuči u najmanju ruku neobično, ponovno uvođenje prijamnoga ispita iziskivalo je hrabrost i odlučnost, jer su se na nas zbog toga obrušili i resorno ministarstvo u prethodnome sastavu i većina medija, želeći našu namjeru okarakterizirati.

zirati kao traženje prilike za prečice, ne-transparentnost i upisivanje "preko veze", ukratko kao "povratak korupcije" (!) pri upisivanju na Medicinski fakultet. Danas je, srećom, naš prijamni ispit posve neupitan.

Želeći privući i upoznati sa studijem medicine učenike srednjih škola, posebice maturante, ovoga smo proljeća po prvi put na Fakultetu organizirali "Dan otvorenih vrata." Tom su se prigodom naši potencijalni studenti mogli detaljno informirati o studiju medicine, o studentskom životu, povijesti i sadašnjosti Fakulteta, njegovima katedrama, zavodima i klinikama. Iskustva su vrlo povoljna, pa ćemo s ovom praksom nastaviti i u sljedećim godinama.

Studij medicine na engleskome jeziku odvija se usporedno sa studijem na hrvatskome te nije više samo prilika za studiranje medicine djeci naših iseljenikane go je postao privlačan za mnogobrojne strane studente iz raznih zemalja Europe i svijeta. Bilo mi je uistinu drago kad nam je nekoliko profesora – gostiju iz inozemstva uputilo komplimente ne samo zbog koncepcije samoga studija nego i zato što su na Fakultetu osjetili međunarodno ozračje kao na uglednim sveučilištima u zapadnome svijetu, osluškajući kako se u našoj auli konverziraju ne samo na domaćem već i na engleskome jeziku. Nema dvojbe da naš Studij medicine na engleskome jeziku pridoniše ne samo prestižu našega Fakulteta nego i Sveučilišta u Zagrebu, tim više što doista omogućuje dvosmjernu razmjenu i studenata i nastavnika. Inozemni studenti, kao i profesori mogu gostovati kod nas i uključiti se u nastavu upravo zahvaljujući studiju na engleskome, u čemu smo zasad, nažalost, prilično osamljeni u hrvatskom visokoobrazovnom prostoru.

Unatoč neprijepnoj zahtjevnosti i težini studija, naši studenti, baš kao i generacije njihovih prethodnika, pokazuju široke interese za dodatna znanja, znanstvenoistraživački rad, humanitarne, volonterske, kulturne, umjetničke i sportske aktivnosti. Za sve to pružali smo im odgovarajuću financijsku i organizacijsku pomoć i uživali surađujući s njima na temama koje se tiču njihova studiranja, različitih inicijativa i aktivnosti te općenito života Fakulteta. Nastojali smo podupirati njihove mnogobrojne dodatne aktivnosti i uživali smo surađujući s njima na temama koje se tiču Fakulteta, odnosno njihova studiranja.

Časopis "Medicinar" je nastavio svoju višegodišnju uspješnu tradiciju te tehnički i sadržajno zasigurno predstavlja jedan od vodećih studentskih stručno-popularnih časopisa u nas, pa i šire.

Iznimno smo ponosni što naši studenti organiziraju po dva međunarodna studentska kongresagodišnje na engleskome jeziku kao i Međunarodnu dubrovačku ljetnu školu hitne medicine. Na tome nam zasigurno mogu pozavidjeti i mnogo razvikaniji i bogatiji fakulteti u Europi i svijetu.

Uz navedeno, u naših smo studenata podupirali i poticali neke druge interese koji nisu neposredno povezani sa studijem, odnosno samom medicinom. Primjerice, oni su bili vrlo uspješni u zemlji i inozemstvu na različitim sportskim studentskim nadmetanjima, osnovali su pjevački zbor "Lege artis" koji je tijekom svega jedne godine postojanja postao neizostavan na svim fakultetskim svečanim prigodama a održao je i samostalne koncerte na Fakultetu i izvan njega. Nadalje, nakon nekoliko godina stanke, podržali smo studente u ponovnome organiziranju "Dana druženja i sporta," koji je doživio odličan odjek i okupio na Šalati oko četiri stotine sudionika.

Dekan akademik Davor Miličić otvara studentsku priredbu Dan druženja i sporta

Sveučilišni studij sestrinstva konačno je zaživio od ove akademske godine i naš je doprinos hrvatskome sestrinstvu, koje je dobilo mogućnost stjecanja sveučilišne diplome, ali to je i općeniti doprinos hrvatskom visokoobrazovnom sustavu i njegovom intergiranju u suvremeni europski kontekst. Dakle, budući da prva generacija medicinskih sestara na Fakultetu upravo završava prvu godinu studija, krajem iduće akademske godine promovirat ćemo prve sveučilišne magistricе/magistre sestrinstva. Njima se stjecanjem takve diplome pruža mogućnost daljnje izobrazbe, uključujući i doktorski studij i stjecanje stupnja doktora znanosti.

U potpunosti smo razradili i pripremili sveučilišni preddiplomski studij primaljstva i već godinu dana čekamo dopusnicu. Nadamo se stoga da ćemo u sljedećemu mandatu imati priliku promovirati i prve sveučilišne prvostupnice primaljstva, čime će se suštinski unaprijediti izobrazba primalja u Hrvatskoj. Sveučilišne prvostupnice primaljstva imat će potom pristup i na Sveučilišni studij sestrinstva, dakle priliku za stjecanje diplome Sveučilišnog magistra, a u nastavku, bude li želje, i najvišeg akademskog zvanja – doktora znanosti.

Odsjek za poslijediplomsku nastavu na čelu s prodekanom uspješno se trudio oko organizacije više od trideset različitih stručnih poslijediplomskih studija, mnogobrojnih tečajeva trajne edukacije te naših dvaju doktorskih studija: Biomedicina i zdravstvo i Neuroznanost. Skrbeći oko kvalitete našega znanstvenoga podmlatka, tj. budućih polaznika doktorskoga studija, Fakultet ustraje u zahtjevnim kriterijima odabira doktoranda i u kvalitativnom, sadržajnom obogaćivanju programa doktorskih studija. Već pri upisu budući su doktorandi obvezni osmisliti okvirnu temu istraživanja i dobiti suglasnost potencijalnog mentora, a studij nastojimo preoblikovati tako da glavni naglasci budu na mentoriranom znanstvenom radu, oko kojega se tada organiziraju ciljani teorijski sadržaji koji bi polaznika trebali osposobiti za samostalnog znanstvenika nakon što završi doktorski studij i obrani disertaciju.

Budući da je na Fakultetu do daljnjega sjedište ORPHEUS-a – europske organizacije, odnosno tijela koja okuplja fakultete i sveučilišta Europe oko pitanja razvoja doktorskih studija u biomedicini i zdravstvu i njihove međusobne harmonizacije, a naš profesor Lacković njegov

je aktualni predsjednik, Fakultet ima važnu, formalno vodeću ulogu u ovome prevažnom dijelu nastave i znanosti, koji je jedan od temeljnih preduvjeta tzv. istraživačkoga sveučilišta – sveučilišta koje integrira nastavu, znanost i inovacije i trajno skrbi oko vlastitoga, ali i nacionalnoga, pa i međunarodnoga znanstvenog podmlatka.

Odsjek za znanstvenoistraživački rad imao je jednu od najzahtjevnijih uloga – od administrativne i logističke podrške brojnim domaćim i međunarodnim projektima, preko vođenja Odbora za doktorate i znanstvenoistraživačka zvanja, pa sve do analize znanstvene produktivnosti na Fakultetu. Doktorat znanosti naši liječnici na sreću više ne doživljavaju kao "krunu" svoje karijere koju treba realizirati tek u zreloj životne dobi, nego kao logičan nastavak školovanja, pri čemu se bavljenje znanosti nameće kao vrijednost koja oplemenjuje i unaprjeđuje stručni rad, a ne kao nešto izvanjsko i nametnuto, što nas odvraća od svakodnevnih rutine i praktične izvrsnosti. Kao vodeći u našoj biomedicini, za spomenutu "promjenu paradigme" među liječnicima ponajviše je zaslužan upravo naš Fakultet. Zajednički pothvat našega Odbora za doktorate i znanstvena zvanja te Odsjeka za poslijediplomsku nastavu bio je Dan doktorata, koji je organiziran u svibnju 2012. g. kao prvi takav događaj na Fakultetu, Sveučilištu u Zagrebu i općenito u hrvatskome akademskom životu. U dvorani Miroslava Čačkovića održana je za javnost otvorena sjednica prije spomenutoga *ORPHEUS*-a uz telekonferenciju s inozemstvom, čitava zgrada Dekanata bila je ispunjena posternim prikazima doktorskih tema, odnosno rezultata istraživanja naših doktoranada, najbolji su radovi izlagani i usmeno. Skupu su nazočili i gosti – doktorandi i profesori iz nekoliko europskih zemalja. Tom nas je prigodom posjetio i akademik Kusić, predsjednik HAZU, kao i naš rektor, prof. Bjeliš.

O analizi znanstvene produktivnosti već sam bio nešto rekao u uvodu, a o tome ste mogli čitati i na našim mrežnim stranicama kao i u prethodnome broju "Mef.hr"-a. Proteklo petogodišnje projektno razdoblje možemo ocijeniti daleko iznadprosječnim u našim uvjetima: gotovo 1300 radova objavljenih u časopisima koji se citiraju u *Current Contents* od čega znatan broj objavljenih u vodećoj svjetskoj znanstvenoj literaturi. Dokaz je to dobre kadrovske politike Fakul-

teta, entuzijazma i "žilavosti" naših znanstvenika kao i dobrog odabira mladih istraživača, odnosno kvalitetnoga mentorskoga sustava. Osnutkom Ureda za znanost i Ureda za transfer tehnologije i translacijska istraživanja stvorena je administrativna podrška za prijavljivanje na domaće i inozemne projektne natječajne, kao i sustav administrativne, pravne i financijske podrške dobivenim projektima. Uz projekte i programe koje je financiralo resorno ministarstvo, Fakultet je bio uspješan i u dobivanju drugih domaćih projekata – Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatske zaklade za znanost, kao i projekata iz međunarodnih fondova, primjerice FP-7, tehnoloških projekata itd. Osim partnerske uloge u više međunarodnih projekata, Fakultetu je prvi put dodijeljena i koordinacijska uloga vrijednoga projekta u sklopu FP-7, čime smo se potvrdili ne samo kao poslodavac uspješnih znanstvenih osobnosti nego i kao organizirana i vjerodostojna, međunarodno priznata i za suradnju pouzdana znanstvena ustanova.

U drugoj polovici (još) aktualnog mandata Uprave Fakultet je postao sjedištem Dekanske konferencije hrvatskih medicinskih i stomatoloških fakulteta, a mene je dopala čast postati njezinim predsjednikom. Dekani i prodekani na sastancima u sklopu Konferencije ponajviše su bili usmjereni na preobrazbu naših studija medicine, tj. njihovo usmjeravanje prema ishodima učenja. Usuglasili smo se da nije potrebno imati jednake programe, nego da se svaki od naših Fakulteta može odlikovati nekim posebnostima. Međutim, nužno je izraditi zajedničku knjižicu vještina i katalog znanja hrvatskoga doktora medicine, kao jamstvo da su svi naši studijski programi suvremeni, cjeloviti i kvalitetni. Knjižice bi trebale služiti kao pomoć pri provjeravanju stečenih vještina, čime bi se onda povećala neposredna odgovornost studenta, ali i nastavnika, odnosno Fakulteta u obrazovanju budućih liječnika. Konferencija se bavila i dodatnim usklađivanjem studijskih programa sa zahtjevima Europske komisije, što je uključivalo dodatne nastavne sate. Mi u Zagrebu to smo iskoristili za uvođenje praktičnih sadržaja u vidu produljenja nastave iz velikih kliničkih predmeta, zatim za uvođenje novoga longitudinalnoga predmeta "Temelji liječničkoga umijeća", koji se protežu tijekom svih šest godina studija. Radi rastećenja studenata od previše teorijske nastave, uveli smo nove mogućnosti iz-

borne nastave u vidu hospitiranja na kliničkim odjelima, poliklinikama i ordinacijama primarne zaštite, izradbe stručnih i znanstvenih radova i nastupanja na studentskim kongresima kao moguće zamjene za teorijsku, izbornu nastavu itd. Nakon razdoblja dorade i prilagodbe svi su naši fakulteti uspjeli zadovoljiti zahtjeve Europske komisije, pa se time, u skladu s Hrvatske u Europsku uniju, naši studenti – budući liječnici, u svojim pravima i mogućnostima potpuno izjednačuju sa studentima medicine i liječnicima zemalja Europske unije. Bavili smo se i pitanjem obvezatnoga liječničkoga staža. Naime, pretpristupni pregovori zahtijevali su od Hrvatske da priznaje diplome i sva prava liječnika diplomiranih u zemljama Europske unije, pa tako i onih u čijim državama ne postoji više liječnički staž. Kako naši liječnici ne bi u skladu s time u nas bili zakinuti te kako bi se zaštedjelo na godini staža Ministarstvo zdravlja u bivšem sastavu ukinulo je liječnički staž u Hrvatskoj nakon našega budućeg pristupanja Europskoj uniji. Dekanska pak konferencija smatra da od staža ne bi trebalo odustati, budući da fakulteti ne mogu jamčiti biti odgovorni za neposrednu praktičnu osposobljenost doktora medicine odmah nakon stjecanja diplome. Takav je stav opravdan tim više što su brojne zemlje Europske unije, usprkos načelnoj direktivi, zbog navedenih razloga zadržale liječnički staž, koji, ovisno o zemlji, traje od 6 mjeseci do jedne i pol godine. Te zemlje od svojih državljana s diplomom doktora medicine zahtijevaju obavljanje staža, ali ne smiju diskriminirati pri natjecanjima za radno mjesto liječnike iz europskih zemalja koje su staž ukinule. Prikloivši se takvome stavu, izvijestili smo o tomu ministra zdravlja prof. Ostojića, koji se načelno s nama složio i obećao dodatno razmotriti ovaj problem radi pronalaženja optimalnoga rješenja. Dakle, hoće li generacija studenata koja je upisala studij prema obnovljenom, potpuno "usklađenom" kurikulumu, u akademskoj godini 2011. – 2012., imati obvezatni pripravnički staž nakon što diplomira – još ne znamo.

Kao aktualno vodstvo Fakulteta poduprli smo Upravni odbor našega najuspješnijeg znanstvenog časopisa *Croatian Medical Journal*-a da, u skladu sa Statutom i drugim normama, provede nove izbore i omogući Upravnome odboru odabir novoga Uredničkog odbora na čelu s glavnim i odgovornim urednikom.

Prof. Gajović uspješno je preuzeo časopis i nedavno me izvijestio kako je pod njegovim vodstvom čimbenik odjeka (Impact Factor) porastao u odnosu na vrijeme kada je preuzeo uredničku funkciju. Čestitam!

U ovoj rekapitulaciji valja spomenuti i još neke novosti koje smo unijeli u život Fakulteta – nove centre: Centar za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine (CEPAMET), Centar za zdravstvenu djelatnost te Centar za profesionalnu orijentaciju u biomedicini i zdravstvu. Aktivnosti CEPAMET-a bile su brojne i primjereno prepoznate na Fakultetu: stručni i znanstveni skupovi, članci u časopisima s međunarodnom recenzijom, intenzivna međunarodna aktivnost, nekoliko knjiga među kojima je i jedna na engleskome jeziku, multidisciplinarna, sa stranim i domaćim autorima. Osim nastave i znanosti, Centar djeluje i kao jezgra moderne palijativne medicine u Hrvatskoj te je zaslužan za osmišljavanje i uvođenje toga, u nas postavljeno, a u svijetu itekako prepoznatoga vida medicinske skrbi. Osim neprijeporno vodeće uloge u hrvatskoj palijativnoj medicini, CEPAMET je razvio gustu mrežu međunarodne suradnje i zaslužio komplimente vodećih ljudi svjetske palijative. Uspješno okuplja i nemedicinske srodnih profesija, bolesnike i volontere djelujući time pozitivno i na cjelokupno naše društvo.

Osnatak Centra za zdravstvenu djelatnost Fakulteta odnosno dopusnica za obavljanje zdravstvenih usluga zapravo je povijesni događaj za Fakultet, koji time po prvi put dobiva "licencu" za izravno sudjelovanje u sustavu zdravstva, a ne samo neizravno preko svojih kliničkih i javnozdravstvenih nastavnih baza. Uredili smo ambulante obiteljske medicine na lokaciji Šalata 4 namjeravajući ih namijeniti ponajprije studentima zagrebačkoga Sveučilišta sa stalnom adresom izvan Zagreba, a potom možda i nastavnicima, suradnicima i ostalim zaposlenicima Fakulteta, odnosno Sveučilišta. U sklopu ŠNZ "Andrija Štampar" uredili smo ambulante medicine rada i športa, koje će služiti kako u nastavi za studente i poslijediplomande tako i predstavljati ekspertni centar i dodatni izvor prihoda za Fakultet. Posljedni od naših novih "centara" jest Centar za profesionalnu orijentaciju u biomedicini i zdravstvu. Njegova je zadaća pomoći studentima, ali i doktorima medicine u pronalaženju zaposlenja koje je najprimjerenije njihove

objektivnim uvjetima, sklonostima i datim mogućnostima. Premda medicina nema domovinu, liječnici je imaju. Našoj domovini nedostaju liječnici pa je stoga naša dužnost, kao najvećega i najutjecajnijega medicinskog fakulteta, privlačiti buduće studente iz redova ponajboljih srednjoškolaca u RH, omogućivati povećane upisne kvote te skrbiti oko zapošljavanja naših mladih liječnika u domovini, u skladu s njihovim željama i sposobnostima. Kad je pak o riječ o kvotama, podsjećam da smo od godine 2009. upisivali po 60 studenata više, dakle 300 upisanih bruceša umjesto 240 i time dali svoj doprinos rješavanju problema manjka liječnika u Hrvatskoj.

Centar za translacijska i klinička istraživanja Medicinskog fakulteta i KBC-a Zagreb naslijedili smo od prethodne Uprave. Centar se pokazao rasadnikom novih ideja, projekata, suradnji i zapaženih znanstvenih radova, predstavljajući važnu sponu kliničke i temeljne medicine, a trebao bi dodatno i podcrtavati suradnju Fakulteta s našom najvećom nastavnom bazom – KBC-om Zagreb. U toj suradnji predstoji, nakon dolaska novoga ravnatelja, još mnogo neostvarenih mogućnosti u nadolazećem razdoblju. Nadam se da će tome i pomoći ugovori između Fakulteta i nastavnih baza, pa tako, naravno, i s KBC-om, koji su oblikovani i potpisani na osnovi naše inicijative. U tim se ugovorima definiraju međusobna prava i dužnosti, ističe važnost pošti-

vanja integriteta stručnog, nastavnog i znanstvenog rada kliničara te integriteta fakultetskih suradnika i nastavnika koji prakticiraju kao liječnici. Ističe se potreba poštovanja akademske hijerarhije pri izborima na čelne pozicije u klinikama i ostalim fakultetskim suradnim ustrojstvenim jedinicama u zdravstvu.

Projekt e-učenja, tzv. LMS nastavio je s razvojem i doživio napredak kao i nekoliko priznanja. U pretklinici možemo biti gotovo posve zadovoljni s primjenom LMS-a, ali nažalost u kliničkim predmetima rabi se daleko premalo. U sljedećem mandatu svakako moramo poradi na bitno većoj zastupljenosti LMS-a u svakodnevnoj nastavi i komunikaciji studenata i nastavnika u kliničkim, ali i javnozdravstvenim predmetima.

Bitno smo unaprijedili i sveukupnu informatizaciju Fakulteta te stvorili pretpostavke za integriranje određenih administrativnih poslova s drugim sastavnicama, odnosno samim Sveučilištem. Uložili smo znatna sredstva u informatičku opremu, programe i računalne učionice.

Naša Središnja medicinska knjižnica razvijala se trajno kao ogledni primjer knjižnice u hrvatskome visokoobrazovnome sustavu i nesebično nastavljala služiti studentima, nastavnicima i znanstvenicima. Njezina voditeljica prof. dr. sc. Jelka Petrak ovogodišnja je dobitnica Nagrade Nacionalne i sveučilišne knjižice za izniman doprinos knjižničarskoj struci. Iskrene čestitke!

The screenshot shows the website of the Faculty of Medicine, University of Zagreb (mef.hr). The page layout includes a header with the university logo and navigation links (Dvorane, Nastava, Linkovi, Kontakti, Sadržaj, e-pošta). A search bar is located in the top right. The main content area features a large image of the faculty building and a news section titled "Vijesti". The news section contains several articles, including one about a Radionica on functional genomics, a Redoviti sistematski pregled studenata, and a Dječja Rektorovih nagrada. A calendar for the month of July 2012 is visible on the right side of the page.

U izradi je nova mrežna stranica Medicinskog fakulteta

Upravo smo završili projekt redizajna naših mrežnih stranica prema visokim estetskim standardima. Predstoji trajno obogaćivanje i proširivanje sadržaja na našem portalu, koji bi trebao postati ažurirana osobna iskaznica kao i odraz cjelokupnog života Fakulteta te njegovih brojnih aktivnosti i događaja koji često promiču nezabilježeni pa time nedostupni fakultetskoj i široj javnosti. Zbog toga smo osnovali i novo Uredništvo mrežnih stranica koje je ujedno i uredništvo *Mef.hr*-a, svjesni da moramo bitno poboljšati našu službu odnosa s javnošću, jer naš Fakultet, u vrijeme kada je javna percepcija iznimno bitna, zaslužuje na tome planu znatno više i bolje nego što trenutačno ima.

I konačno, uz prije spomenutu inozemnu *peer*-misiju koja je našu usklađenost sa zahtjevima Europske komisije ocijenila visokom ocjenom, tijekom ove akademske godine uspješno smo ocijenjeni i temeljem tzv. vanjske evaluacije pod okriljem Hrvatske agencije za znanost i visoko obrazovanje. Riječ je o cjelukupnoj evaluaciji, od nastavnih programa i njihove organizacije do znanosti, poslovanja, upravljanja itd. Na naš rad nije bilo niti jedne bitne primjedbe, a bilo je mnogo pohvala.

Što nismo ostvarili, zbog čega i imamo li rješenja?

Praktična nastava iz anatomije još uvijek je problematična, jer nema dovoljno leševa za anatomske sekcije. Urgirali smo na razini Grada Zagreba i vlade RH, ali problem nismo riješili, najvećim dijelom zahvaljujući našoj legislativi, ali i javnome mnijenju, koje ne potiče ljude da nakon smrti daruju svoje tijelo za potrebe medicinske znanosti i nastave. Ipak, uspjeli smo od Grada dobiti na uporabu grobnicu na Mirogoju u koju ćemo dostojanstveno pokapati osobe koje su za života, oporučno, darovali nakon smrti svoje tijelo Fakultetu. U izradbi je i prigodan spomenik za grobnicu, autora Slavomira Drinkovića, profesora na Akademiji likovnih umjetnosti. Nadamo se da će ovakav pristup kojim Fakultet odaje posebnu počast onima koji su prepustili svoje mrtvo tijelo Zavodu za anatomiju, potaknuti neke od naših građana na ovu plemenitu gestu.

Nismo uspjeli riješiti ni tzv. kumulativni radni odnos onako kako smo željeli. Naime, od 1957. g. do danas povremeno se opetovano upire prstom na kliničare – fakultetske suradnike i nastavnike, koji,

eto, imaju nešto veća primanja od bazičara, odnosno, općenito, drugih sveučilišnih asistenata i profesora, a upitna je i zakonitost takvog radnog odnosa. Podsjećam – kliničari koji su ujedno i nastavnici, obavljaju pravilu najsloženije i najodgovornije kliničke poslove, imaju punu nastavnu normu i znanstvene uvjete koji vrijede jednako za sve – kliničare, bazičare i nastavnike u javnome zdravstvu. Prijedlog koji nije prošao kod prethodnih ministara zdravstva i znanosti riješio bi ovaj "gordijski čvor" – da se kliničarima-nastavnicima, koji su najčešće i nositelji hrvatskoga zdravstva, u svim aspektima legalizira kumulativni radni odnos, da se tretira kao jedan jedinstveni, u kojemu se u radnome vremenu kumulira znanstvena, stručna i nastavna aktivnost. Takav prihod – dio dolazi iz sektora zdravstva, a dio iz znanosti i visokoga školstva, treba iskazati kao jedan jedinstveni i nagraditi ga primjerenim koeficijentom kako se u takvom novom obračunu osobni dohodak ne bi smanjivao u odnosu na zatečeno stanje. Jedino što smo po ovom pitanju uspjeli postići u prvoj godini našega mandata, bilo je očuvanje cjelovitosti mirovina naših kumulativaca, koji bi u protivnome, unatoč tomu što su iz obaju dijelova plaće plaćali pune doprinose, dobivali mirovinu koja bi bila gotovo dvostruko niža od mirovine bazičara i svih ostalih umirovljenih profesora na Sveučilištu. Nadajmo se stoga da će novi ministri, obojica liječnici i sveučilišni nastavnici, imati sluha za ovaj problem i da neće propustiti povijesnu šansu konačnog cjelovitog rješavanja tzv. kumulative.

Naravno, u tome kontekstu ne mogu zaobići još jednu našu frustraciju. Unatoč našim pisanim molbama i lobiranju te unatoč jedinstvenom stavu Dekanske konferencije, do sada nije bilo sluha za osnutkom sveučilišnih, odnosno fakultetskih bolnica – u nas novoga entiteta koji bi olakšao obavljanje znanosti i nastave u kliničkim bolnicama i omogućio svim liječnicima jednaku polaznu poziciju, odnosno jednaku šansu za ostvarivanje akademske karijere. Naime, u takvoj bolnici svi liječnici su zaposlenici fakulteta, svi specijalisti imaju zajamčen status asistenta i napreduju u skladu sa svojim nastavnim, znanstvenim i stručnim rezultatima i sposobnostima. Nažalost, još uvijek u nas nisu usamljeni primjeri da rukovoditelji nekih kliničkih bolnica ignoriraju značenje i ulogu Fakulteta i na čelna mjesta postavljaju liječnike koji nisu u znanstveno-nastavnom zvanju ili su pak

suradnici nekih drugih visokih učilišta s manje zahtjevnim kriterijima, a rade i rukovode nekom klinikom ili odjelom našeg Fakulteta. Dakle, svaka akademska bolnica mora blisko surađivati sa svojim matičnim fakultetom i zajednički odlučivati o bitnim pitanjima, posebice o razvoju i kadrovskoj politici. Ministar zdravlja prof. Ostojić upoznat je s ovim problemom i nadamo se da će nam omogućiti osnivanje sveučilišnih bolnica, koje će zasigurno predstavljati novi, prijeko potreban zamašnjak u hrvatskoj vrhunskoj medicini.

A sada malo o bazičarima. Svatko tko imalo poznaje funkcioniranje Fakulteta, duboko je svjestan činjenice da bez znanstveno i nastavno jakih i uspješnih temeljnih katedara i zavoda nema opstanka Fakulteta kao respektabilne znanstveno-nastavne ustanove. Potrebno je stoga ulagati u opremu, laboratorije i istraživače. Kako to ostvariti uz ozbiljan manjak liječnika u Hrvatskoj i tešku materijalnu oskudicu u znanosti, te uz općenitu percepciju znanosti u nas kao neatraktivnog, loše plaćenog i "uzaludnog" zanimanja – nemam nažalost spasonosan recept. Budući da se Fakultet već sada svojim vlastitim prihodima koristi za unaprjeđivanje znanosti i nastave, morat će poraditi na odvajanju dijelova tih sredstava za povećanje plaća naših bazičara, barem za početak onih koji su najistaknutiji nastavnici ili vodeći znanstvenici.

U svojem prvom dekanskom programu bio sam naglasio kako, po uzoru na kliničare u znanstveno-nastavnom zvanju, specijalisti javnozdravstvenih struka – djelatnici Fakulteta, moraju postati nositelji javnoga zdravstva u Hrvatskoj. To je iznimno bitno jer smatram da najedniciraniji specijalisti – oni koji stvaraju nova znanja i educiraju kolege i studente, moraju imati vodeću ulogu u razvoju svoje struke. Premda smo učinili neke pomoćke, nisam zadovoljan s postignutim u javnome zdravstvu. Ne namjeravam odustatati od zacrtanog plana i ozbiljno računam na "mlade snage."

Projekti "Sjeverni kampus" i *BRAZAG* (*Biomedical Research Area of Zagreb*) dobili su *placet* Vlade RH još prije nekoliko godina, ali se stalo u realizaciji jer nema novca. Međutim, postoje prema našem mišljenju i problemi druge naravi, kao što su primjerice zamjene prioriteta, na što su Fakultet i Sveučilište upozorili mjerodavne. Sjeverni kampus značio bi veliki prostorno-organizacijski iskorak za Zagrebačko sveučilište, a *BRAZAG* (Me-

dicinski fakultet, KBC Zagreb, Institut Rugjer Bošković, PMF) predstavljao bi najveću koncentraciju znanstvenoistraživačkoga potencijala iz biomedicine u ovome dijelu Europe. Budući da ovi projekti stoje na mjestu, zaostaje i konačno uređenje naše zgrade na lokaciji Šalata 4 kao i cjelokupan projekt uređenja i novoga ustroja fakultetskog kompleksa na Šalati. Iskreno se nadam da ćemo do konca našega idućeg mandata imati ne samo detaljno razrađen projekt nego i da će rekonstrukcija Šalate do tada barem započeti.

Rezultati državne revizije ustvrdili su ono što smo i sami znali – da na našem fakultetu postoji ozbiljan manjak nastavnika. Prema službenim podacima oko 35%! Naime, na Sveučilištu već više od dvije godine postoji "moratorij" na otvaranje novih radnih mjesta zbog nedostatka novca za plaće. Moguće je primiti novoga asistenta jedino na upražnjeno radno mjesto nakon odlaska profesora u mirovinu. Tako, naravno, nije moguće nadoknaditi spomenuti manjak, nego jedino održati postojeći broj nastavnika i suradnika. Usprkos tomu, već četvrtu akademsku godinu zaredom upisujemo na prvu godinu 60 studenata više, dakle 300 umjesto ranijih 240. Odnedavno školujemo i medicinske sestre, uskoro ćemo otvoriti i preddiplomski studij za

primalje. Raste broj doktoranada kao i polaznika različitih drugih poslijediplomskih studija i tečajeva. S obzirom na znan manjak nastavnika i činjenicu da školujemo trenutačno najdeficitarnije profesionalce u državi, moramo izboriti drugačiji status među fakultetima odnosno na Sveučilištu. To je bilo prepoznato u Ugovoru koji je Fakultet potpisao s tadašnjim MZOŠ-om još 2009., u kojemu se Vlada obvezuje da će materijalno i na druge načine podupirati naš Fakultet u njegovim nastojanjima da doprinese rješavanju problema manjka liječnika u Hrvatskoj i općenito ostvaruje svoju društvenu misiju. Do sada ništa iz ovoga dokumenta nažalost nije ostvareno. Problem je nedavno raspravljen i na sjednici Senata Sveučilišta te je zaključeno da je potrebno, udruženim nastojanjem Sveučilišta i Fakulteta, podsjetiti novoga ministra da neispunjene obveze koje je naslijedio od svojih prethodnika, odnosno na moguću skorbu kadrovsku krizu na Medicinskom fakultetu. Stanje je još ozbiljnije nego što se na prvi pogled čini, budući da u idućih pet godina više od 60 nastavnika navršava 65 godina i slijedom zakona odlazi u mirovinu. Stoga nam je doista potrebna pomoć i razumijevanje, bez kojih posve sigurno nećemo biti u mogućnosti nastaviti s radom u ovome opsegu.

Planovi za idući mandat

Kao što je iz gornjega teksta razvidno, predstoji nam mnogo posla u razmjerno malo vremena. Evo još nekih elemenata iz novoga Programa razvoja Fakulteta.

Ustroj Fakulteta isprva se neće mijenjati, no potom se nadamo čvršćem povezivanju s kliničkim nastavnim bazama i osnutku sveučilišne bolnice, koja ne mora implicirati stapanje naših pravnih subjekata. To bi riješilo problem kumulative i dalo novi zamah znanstvenom i nastavnom radu u kliničkoj medicini.

Translacijska istraživanja moraju biti jedan od prioriteta i podrazumijevati višestruku suradnju kliničara i bazičara i u znanstvenim laboratorijima i u bolnicama i ordinacijama na problemima primjenjive znanosti i inovacija. Pozitivne primjere već imamo: banka biopata sjemenika, projekt OSTEOWGROW i sl. To je ujedno još jedan način kojim bi se privlačili ponajbolji studenti medicine za bavljenje znanosti i zapošljavanje u temeljnim disciplinama.

Uvođenje akademskih specijalizacija za bazičare po uzoru na zemlje kao što je primjerice Njemačka još je jedan cilj zacrtan u novome Programu. Naime, pravo poučavanja anatomije, fiziologije, histologije i embriologije ili farmakologije trebalo bi pretpostavljati cjelovito poznavanje pojedine od navedenih struka. Ako se eksperimentalno bavite samo uskim znanstvenim problemom i poučavate spremajući se za nastavu *ad hoc* iz studentskoga udžbenika, nemate ni dovoljno znanja ni pedagoškog kredibiliteta, a niti kritičnosti pri ispitivanju. Predlažem stoga da se osmisli plan i program takvih, akademskih specijalizacija, te da svi novaci i asistenti na temeljnim katedrama prije njihova promaknuća u zvanje docenta moraju proći specijalističku edukaciju i položiti specijalistički ispit iz discipline koju poučavaju. To bi trebao biti i jedan od načina kako povećati primanja bazičarima i temeljne discipline učiniti privlačnima za mlade liječnike. To sam predložio i na posljednjoj Dekanskoj konferenciji te dobio podršku ostalih dekana. Moguća su i alternativna rješenja, primjerice specijalizacija kliničke farmakologije za farmakologe ili pak patologije za histologe.

Nadalje, namjeravamo **nastaviti s rastećivanjem studenata, odnosno uvođenjem inovacija u nastavu**, poput reanimatoloških tečajeva u suradnji s *European Resuscitation Council*, koji će postati integralni dio longitudinalnoga predmeta "Temelji liječničkoga umijeća." Zaživjet će i bolja kontrola nastave primjenom knjižice s popisom i verifikacijom naučenih praktičnih vještina. Budućnost pripravničkog staža, kao što sam prije obrazložio, još je neizvjesna, ali neovisno o stažu uvjereni smo da će zahvaljujući inovacijama u programu studija nove generacije imati sve kvalitetniju edukaciju i biti spremnije za liječničku praksu.

U idućem bismo razdoblju morali pokušati **ostvariti barem 1. fazu projekta BRAZAGi Sjeverni kampus, tj. uređenje zgrada na lokacijama Šalata 2 i 4**. Osim prostora namijenjenih znanosti i nastavi, planiramo i veliki restoran, prostorije za tjelovježbu studenata i nastavnika, klub nastavnika, prostorije Studentskoga zbora, studentskih udruga itd.

Nadamo se da upisne kvote i upisnu politiku za studij medicine nećemo trebati smanjivati i da ćemo **dobiti dopusnicu za zapošljavanje novih nastavnika** i suradnika. Pritom očekujemo i da se izbjegne masovno umirovljavanje profesora koji će uskoro navršiti 65 godina, jer nam neki od njih naprosto trebaju i ne možemo ih preko noći zamijeniti mladim asistentima.

Moramo **nastaviti i s implementacijom "Bolonjskih načela:"** i dalje promicati i kontrolirati kvalitetu, poticati cjeloživotno učenje te domaću i inozemnu mobilnost nastavnika i studenata, sudjelovati u izradbi nacionalnog kvalifikacijskog okvira. Doktorske studije valja razvijati u smjeru "supervised research" kako bismo rasteretili doktorande od viška teorije i usmjerili ih prema aktivnom znanstvenom istraživanju. Rado ćemo sudjelovati i u integriranim doktorskim programima – tzv. doktorskim školama na razini Sveučilišta, bude li interesa drugih za suradnju s nama. Ako bude moguće, zadržat ćemo sjedište, odnosno ured *ORPHEUS*-a na Fakultetu i nakon isteka drugoga predsjedničkog mandata prof. Lackovića. Naše doktorske studije i dalje ćemo usklađivati s aktualnim europskim normama (*WFME*, *ORPHEUS*, *AMSE*). "Bolonja" zahtijeva i povećanje mobilnosti, na čemu već intenzivno radimo. Postavši članom programa *ERAS-*

MUS, potpisali smo dosada 15 sporazuma i osigurali 50-ak razmjenskih mjesta u Europi za naše studente i nastavnike, a uskoro slijedi potpisivanje još 8 novih sporazuma. Naravno, poticat ćemo i mobilnost unutar Hrvatske, ali i s izvan-europskim zemljama, posebice SAD-om i Kanadom.

Budući da ćemo iduće godine promovirati prvu generaciju medicinskih sestara s fakultetskom diplomom, u idućem ćemo mandatu morati osmisliti i **započeti i s doktorskim studijem za sveučilišne magistricice i magistre sestrištva**.

Očekuje nas još jedan iznimno zahtjevan projekt: **novih 46 specijalističkih poslijediplomskih studija**, kao integralnog dijela novih specijalističkih programa za liječnike. Nove specijalizacije počele su se provoditi od početka 2012, pa nam novi specijalistički studiji predstavljaju neposrednu budućnost. Za tu svrhu morat ćemo angažirati u većoj mjeri naše naslovne nastavnike i ostale vanjske suradnike. Otvoreni smo i za suradnju s drugim hrvatskim medicinskim fakultetima. Sve to, kao i činjenica da naši profesori predstavljaju većinu mentora i ispitivača budućih specijalizanata, pretpostavlja još veći angažman i utjecaj našega Fakulteta na kontrolu i provedbu edukacije liječnika-specijalizanata u Hrvatskoj, kao i jačanje naše suradnje s Ministarstvom zdravlja, Hrvatskom liječničkom komorom i Hrvatskim liječničkim zborom.

Znanstvena djelatnost, uz nastavu, naša je prioritetna djelatnost u skladu s važnim strateškim ciljem: "istraživanje i inovacije". Stoga Fakultet mora zadržati dominantnu ulogu u novim uvjetima prijave istraživačkih projekata iz biomedicine u Hrvatskoj, poticati natjecanje za međunarodne projekte te razvijati i širiti djelatnosti Odsjeka za znanost i međunarodnu suradnju, kao nužne podrške prijaviteljima projekata. Osim privlačenja tzv. FP-7 i tehnologijskih projekata te podrške za postojeće projekte iz kategorije *TEMPUS* i *UKF* moramo se uklopiti i u novu Strategiju "Europe 2020", tj. u okvirni program *HORIZON 2014-2020*, te skrbiti o kadrovima, infrastrukturi, financijama i promjenama regulative.

Strateški poticajni projekti financirani iz vlastitih prihoda Fakulteta koje uskoro namjeravamo implementirati, bit će namijenjeni mladim znanstvenicima i

promicanju znanstvene izvrsnosti. Planiramo za ovu svrhu izdvojiti oko milijun kuna godišnje kako bismo ih raspodijelili na projekte mladih istraživača iz temeljnih, translacijskih i kliničkih disciplina te javnoga zdravstva. Postojeće zaklade: Perović-Krmpotić Nemanić, Čačković i Saltykow pružaju formalni okvir, odnosno dodatnu mogućnost poticanja perspektivnih znanstvenika, ako za njih budemo uspjeli namaknuti donacijska sredstva.

Znanstvenu produktivnost namjeravamo procjenivati svake godine, te **nagrađivati nove doktore znanosti** na osnovi procjene kvalitete objavljenih radova iz istraživanja proizašlih iz disertacije.

Nadalje, punu ćemo pozornost posvetiti **nastavnoj izvrsnosti** te nagrađivati najbolje nastavnike prigodom Dana Fakulteta. Općenito, više nego u prethodnom mandatu posvetit ćemo se promicanju i kontroli kvalitete nastave.

Upravljanje kvalitetom imperativ je u suvremenom upravljanju bilo kojom ustanovom, osobito fakultetom. Ono kod nas ima višegodišnju tradiciju i sastoji se samovrjednovanja i vanjskoga vrjednovanja kao preduvjeta za reakreditaciju. Povjerenstvo za promicanje kvalitete osnovali smo u prethodnome mandatu, a ono je u međuvremenu izradilo Pravilnik i pripremlilo Priručnik za osiguravanje kvalitete, što je bio i uvjet za uspješan ishod provedene vanjske evaluacije Fakulteta. Osiguravanje i kontrola kvalitete moraju biti utkani u provedbu naših ključnih strateških ciljeva: znanost, nastava, inovacije i struka. Fakultet mora skrbiti i o kvaliteti kliničke prakse i komunikacije u svojim nastavnim bazama, kao i o poštivanju etičkih načela u medicini. Povjerenstvo za promicanje kvalitete, u dogovoru s Upravom Fakulteta, predložit će nove poticajne i represivne mjere kao instrument osiguravanja kvalitete.

Zaključno, iz svega navedenoga razvidno je da nas očekuju gomila posla i veliki izazovi. Uvjeren sam da ćemo os tvariti gotovo sve što ovisi o nama. Na žalost mnogo će ovisiti o političkim odlukama i općoj situaciji u društvu. Nadamo se da ćemo razvijanjem suradnje s važnim ustanovama, poput HAZU, Hrvatskoga liječničkog zbora, Komore, kliničkih bolnica, ostalih fakulteta unutar Sveučilišta i drugih sveučilišta, medija te resornih ministarstava, lakše uklo-

niti naše frustracija zbog nekih prethodno neostvarenih ciljeva za koje smo uložili znatne napore a nismo dobili očekivani uzvrat. Pritom nećemo podlijetati oportunizmu i čvrsto ćemo zastupati svoje stavove i program za koji smo dobili jednoglasnu potporu Fakultetskoga vijeća.

Smatram da Medicinski fakultet uz utjecaj samo na liječništvo i medicinu, mora utjecati i na društvo u cijelosti – promicanjem kulture života, solidarnosti, sućutnosti i uljuđenosti. Studenti medicine i njihovi nastavnici trebaju aktivno

promišljati i osvještivati svoj odnos prema bližnjima, živjeti čestit život i poštujući Hipokratova načela uvijek i bez obzira na cijenu i iskušenja. Medicina nije samo zanimanje, nego i životni poziv i dio našega identiteta. Neovisno o tome hoćemo li ostvariti baš sve što smo zacrtali, na kraju predstojećega mandata smatrat ću da smo bili uspješni ako novoj Upravi u naslijeđe ostavimo tolerantno i kreativno ozračje na Fakultetu, te ako stvorimo uvjete da naši studenti u svojim znanjima i vještinama, stručnoj i znanstvenoj radoznalosti, pridržavanju načela medicinske etike i radu za opće dobro

mogu nadmašiti svoje učitelje. Naša medicina i naši građani zaslužuju najbolje.

Poštovane kolegice i kolege, velika je čast i odgovornost biti dekan fakulteta koji predstavlja nacionalno dobro prvoga reda. Zahvaljujem Vam na iskazanom povjerenju za još jedan mandat i pozivam Vas na daljnju suradnju.

S poštovanjem,

Davor Miličić

Dekanska konferencija medicinskih fakulteta u Republici Hrvatskoj

(Sjednica održana u Staroj vijećnici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dana 20. travnja 2012.)

Dekanska konferencija osnovana je 10. studenog 1999. godine kao tijelo koje sačinjavaju dekani medicinskih fakulteta u Republici Hrvatskoj.

Cilj Dekanske konferencije je raspravio pitanjima od zajedničkog značenja za djelovanje i razvoj medicinskih fakulteta, a odluke se donose konsenzusom.

Na posljednjoj sjednici Dekanske konferencije održane na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik Dekanske konferencije akademik Davor Miličić izvijestio je o dosadašnjoj suradnji i predložio da se na sjednici raspravlja o pitanjima vezanim uz nastavu na medicinskim fakultetima u Republici Hrvatskoj i na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (katalozi vještina, katalozi znanja, nastavnici, postupak dodjele naziva klinika, pripravnički staž).

Prodekani za nastavu izvijestili su o dosadašnjim aktivnostima na zajedničkoj izradi knjižice kliničkih vještina i Kataloga znanja.

Uočeno je da knjižica vještina ima sadržaje vještina koje se ne izvode na klinikama i ne postoje mogućnosti za njihovo izvođenje. Prodekani za nastavu obvezali su se da će do sredine godine zajedničkom koordinacijom utvrditi pročišćeni tekst knjižice iz kojega bi se izbacili nepotrebni sadržaji. Knjižica bi se tiskala u prigodnom formatu. Također je dogovoreno da se knjiga Kataloga znanja i vještina, u suradnji sa svim katedrama fakulteta, revidira do kraja kalendarske 2012. godine.

Akademik Davor Miličić ukratko je upoznao članove Dekanske konferencije o ne-logičnostima postupka za dodjele naziva klinika, kliničkih bolnica i kliničkih bolničkih centara. Naime, osvrnuo se na odredbu čl. 9. Pravilnika o uvjetima koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove ili dijelovi zdravstvenih ustanova zadodjelu naziva klinika i klinička ustanova (NN 119/03, 11/04) prema kojoj postupak za dodjelu naziva ili verifikacija uvjeta za dodjelu naziva klinička ustanova pokreće upravno vijeće zdravstvene ustanove dostavljanjem obrazloženog prijedloga Nacionalnom zdravstvenom vijeću. Nacionalno zdravstveno vijeće, radi analize postojanja uvjeta, pribavlja od nadležnih fakulteta samo mišljenje o postojanju nastavne potrebe i pedagoških uvjeta za

dodjelu naziva. Mišljenje fakulteta ne obvezuje, te se može dogoditi da se dodijeli naziv klinika ili klinički zavod odjelu koji fakultet ne treba za nastavu.

U tom pravcu jednoglasno je dogovoreno da će se ministru zdravlja predložiti izmjene postupka za dodjelu naziva klinika, klinički zavod, klinička bolnica i klinički bolnički centar na način da upravno vijeće zdravstvene ustanove dostavlja obrazloženi zahtjev fakultetskom vijeću nadležnog fakulteta. Kad fakultetsko vijeće nadležnog fakulteta utvrdi da postoje nastavna potreba i pedagoški uvjeti te razine stručnog rada kao osnova za nastavnu djelatnost, tada će nadležni fakultet predložiti ministru zdravlja dodjelu naziva klinika, odnosno klinički zavod na razdoblje od četiri godine. Isto tako predložiti će se da se uvjetuje izbor predstojnika klinike odnosno kliničkog zavoda prethodnim izborom kandidata u znanstveno-nastavno zvanje.

Prodekan za upravu i poslovanje Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof.dr.sc. Marijan Klarica upoznao je članove Dekanske konferencije s problemom suradnika i nastavnika na katedrama temeljnih medicinskih znanosti. Upozorio je da se na natječaje na katedrama temeljnih medicinskih znanosti u posljednje vrijeme ne javljaju doktori medicine koji bi se trebali osposobljavati za radna mjesta nastavnika predmeta koje mogu predavati isključivo doktori medicine, a ne i druga zvanja. Prodekan je stoga predložio da bi trebalo zajednički potaknuti nadležno ministarstvo da se u Uredbi koja uređuje koeficijente i plaće u javnim službama povećaju koeficijenti za radna mjesta za koja se traži završeni diplomski studij od šest godina. U dogovoru s kliničkim ustanovama trebalo bi se pronaći način da nastavnici i suradnici na temeljnim medicinskim znanostima rade u kumulativnom radnom odnosu. Članovi Dekanske konferencije podržali su predloženu inicijativu, a dogovoreno je i da se zajednički razradi koncept akademskih specijalizacija na predmetima temeljnih medicinskih znanosti čijim završetkom bi se trebali dobiti dodaci na plaću.

Prodekan je također upoznao nazočne s problemom naknade troškova dijela školarina koje financira ovlašteno ministarstvo na osnovi ugovora koje sklapa sa sveučili-

štima. Praksa je na Sveučilištu u Zagrebu da se sastavnicama doznaju samo dio pribavljenih sredstava od Ministarstva u visini koju bi sastavnica prihodovala da je upisala studente za osobne potrebe.

Razgovaralo se i o pitanju pripravničkog staža. Prema važećem Pravilniku, danom pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji prestat će obveza stažiranja i polaganja stručnog ispita za sve državljane država članica Europske unije. Razgovaralo se o tome da u velikoj većini članica EU i dalje postoji program obavljanja pripravničkog staža i polaganja stručnog ispita, a samo u nekolicini država takva obveza ne postoji. Predstavnici studentskih zborova fakulteta koji su nazočili sjednici jednoglasno su podržali inicijativu za izmjenu važećeg pravilnika u smislu da i dalje za obavljanje zdravstvene djelatnosti postoji obveza prethodnog stažiranja i polaganja stručnog ispita. Isto tako, predloženo je da se putem Ministarstva zdravlja utječe na Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje da se izmijeni kriterij dodjele stažiranja doktorima medicine prema kojem se kao prioritet za dodjelu stažiranja, kao odlučujući kriterij, uzima u obzir vrijeme diplomiranja.

Na kraju je dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci prof.dr.sc. Alan Šustić upozorio na pozicioniranje specijalističkih diplomskih stručnih studijskih programa u sustavu visokog obrazovanja u RH. Skrenuo je pozornost prisutnih na mišljenje MZOŠ-a o pozicioniranju specijalističkih diplomskih i stručnih studijskih programa u sustavu visokog obrazovanja. Istaknuo je da se, prema stajalištu MZOŠ-a, stječe dojam da se izjednačavaju, odnosno jednako vrednuju diplomski sveučilišni studiji i specijalistički diplomski stručni studiji. Navedena interpretacija odnosa diplomskih sveučilišnih studija i specijalističkih diplomskih stručnih veleučilišnih studijskih programa traži potpuno drugačiji pristup s obzirom da se praktički poistovjećuje institucija sveučilišta s institucijom veleučilišta s aspekta obrazovne djelatnosti. Predložio je da Dekanska konferencija podrži inicijativu Sveučilišta u Rijeci da se jasnije razgraniče kompetencije osoba koje završe sveučilišne diplomske programe od onih koji završe stručne diplomske programe studija.

Darko Bošnjak

“Peer mission” Europske komisije u posjetu Hrvatskoj

Od 11. do 15. lipnja ove godine povjerenstvo/“Peer mission” Europske komisije posjetilo je Hrvatsku. Tema posjeta bila je Recognition of Professional Qualifications for Medical Professions, iz čega je razvidno da je posjeta bila usmjerena kako na studije medicine tako i na ostale studije u sklopu biomedicinskog područja.

Članovi povjerenstva bili su stručnjaci iz zemalja članica Europske unije te predstavnici Europske komisije. Fakultete su predstavljali dekan, odnosno prodekani za nastavu, kao i prodekani za druge studije u sklopu biomedicinskog područja, zavisno od organizacijske strukture pojedinog fakulteta.

Naš Fakultet su predstavljali prodekani prof.dr.sc. Sven Seiwerth (nastava), prof.dr.sc. Davor Ježek (engleski studij i međunarodna suradnja) te prof.dr.dr. Vesna Jureša (novi studiji).

Cijela misija se sastojala od sastanaka s predstavnicima fakulteta u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova (MVEP), te vizitacijama pojedinih fakulteta i studija. Uz to su bili organizirani i sastanci s predstavnicima državnih institucija.

Naš Fakultet je bio uključen u dva sastanka u MVEP. U Ministarstvu zdravlja je održan sastanak o studiju sestrištva. Članovi misije posjetili su Fakultet i nastavnu bazu Kliniku za ženske bolesti i porode Kliničkog bolničkog centra Zagreb u sklopu priprema za osnivanje studija primaljstva na našem Fakultetu.

Prvi sastanak u MVEP okupio je predstavnike Medicinskih fakulteta iz Zagreba, Splita i Osijeka, dok je misija obišla fakultet u Rijeci. Misiju su predstavljali stručnjaci iz država članica: Melanie Simon (Njemačka) – doctors Consultant for Curricular Development in Medical Education, Medical Faculty of Ruprecht-Karls-University Heidelberg i Susanne Vinther Nielsen (Danska) – doctors Specialised Medical Officer, Danish National Board of Health, te predstavnik Komisije, pravnik Andras Zsigmund, Glavna uprava za unutarnje tržište i usluge.

Iz sastava povjerenstva razvidno je kako postoji želja za usklađivanjem dva, po svojoj prirodi dobrim dijelom oprečna svijeta – medicinske profesije i kretanja roba i usluga. Tijekom razgovora, a na-

ročito neformalnih, uočili smo da ta dihotomija nije riješena na razini Europske unije, već se nalazi u stanju plivajuće ravnoteže, sa stalnim potrebama dopune, razrade i promjena.

Sa strane Hrvatskih institucija bile su predstavnice, iz Ministarstva zdravlja Marija Pederin, dipl. iur. i MVEP – Misija RH pri EU Marijana Juras dipl.iur.

Predstavnici Fakulteta ukratko su prikazali naše kurikule i njihovu usklađenost sa zahtjevima Europske komisije, odnosno prethodne misije. Članovi misije tijekom izlaganja postavljali su dodatna pitanja, što je umnogome doprinijelo atmosferi razumijevanja i rasvjetljavanja nejasnih elemenata. Pozitivno je prihvaćena promjena kurikuluma koja osigurava minimum 5500 sati nastave medicinskih predmeta, a činjenica da su fakulteti zadržali Medicinski engleski iako nije prihvaćen kao stručni predmet, ocijenjena je pohvalno. U nekoliko područja razvila se dosta živahna diskusija – pitanje staža, odnosno osposobljenosti onoga tko je završio studij medicine za samostalan rad. U relativno kratkom vremenu uspjeli smo ustanoviti sljedeće: od tri zemlje čiji su predstavnici bili u povjerenstvu, dvije nemaju staž nakon završenog fakulteta (Njemačka i Mađarska), a jedna ima (Danska). Zemlje koje nemaju staž nakon završenog fakulteta imaju na kraju studije „praktičnu godinu“ bez obvezne nastave te završni ispit (teoretski i praktični) koji obuhvaća sve kliničke predmete (od patologije na dalje) – u Njemačkoj se ovaj ispit kolokvijalno zove „Hammerexamen“ (Hammer – čekić!). U Danskoj nema završnog ispita. Ono što je zajedničko svim zemljama, završetak studija medicine, s dodatnim stažom ili bez njega, zapravo omogućuje samo dobivanje specijalizacije, a ne samostalan rad u smislu nekakve „opće prakse“. Nakon diskusije svi su se složili da je pi-

tanje hoće li neka zemlja imati staž ili ne, političko, bitna je razina kompetencija koje je kandidat za specijalizaciju prethodno stekao, a osnovne smjernice i financijsku podlogu za bilo koje od rješenja mora osigurati nadležno ministarstvo. Ako je težina cijele praktične edukacije stavljena u ruke fakulteta (opcija – staža nema) država mora osigurati materijalne i kadrovske uvjete (Sveučilišne bolnice, kabinete vještina, nastavnike) koji omogućuju provođenje ovakve politike.

Drugo područje koje je pobudilo nešto rasprave bili su izborni predmeti. Članovi misije usmjerili su svoju raspravu na Medicinski fakultet u Osijeku, koji je priložio popis izbornih predmeta. U izborne predmete koji se priznaju u satnicu također mogu ući samo predmeti koji zadovoljavaju kriterije stručnog predmeta, a ne mogu npr. opći predmeti iz statistike i informatike. Svi će fakulteti morati „pročešljati“ svoje izborne predmete i kroz ovaj aspekt.

Uloga i aktivnosti Hrvatske dekanske konferencije, osobito izrada kataloga znanja i vještina te noveliranje Knjižice kliničkih vještina, o čemu je govorio prof.dr.sc. Zoran Đogaš, prodekan za nastavu iz Splita, bile su vrlo povoljno ocijenjene.

Zadnjega dana boravka misije održan je sastanak u kojem su članovi misije iznijeli neke elemente prijedloga nove direktive o usklađivanju priznavanja kvalifikacija u području reguliranih profesija. Čuli smo vrlo zanimljive prijedloge, primjerice da se minimalni uvjeti, koji sada iznose 5500 sati i šest godina studija medicine (što jedan dio starih članica ne ispunjava), promijene u 5500 sati i pet godina studija! U osnovi je to bila više demokratska rasprava nego nešto što se izravno na nas odnosi, ali je dobro znati. Svim sudionicima su obećani i materijali u slikovnom obliku (ppt) prezentacija koje su

iznesene, kao i dodatne informacije o organizaciji studija u pojedinim zemljama, te konačno mišljenje i ocjena članova misije. U trenutku pripreme ovoga teksta još nismo dobili materijale (ponajprije zbog proteklih blagdana), tako da ne možemo dati ukupnu sliku učinka ovoga posjeta.

Vjerujemo da smo sve zadatke odradili u okvirima očekivanog, no definitivno je loptica sad u rukama Ministarstva, odnosno ministra, koji mora odlučiti kojim smjerom će se kretati struktura edukacije budućih liječnika, odnosno koju ciljnu razinu student mora postići pod okriljem Medicinskog fakulteta. Nakon toga tu svoju odluku mora uspješno prenijeti Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta i ministru u čijem se djelokrugu nalaze medicinski fakulteti te s njim dogovoriti kako financirati navedene planove.

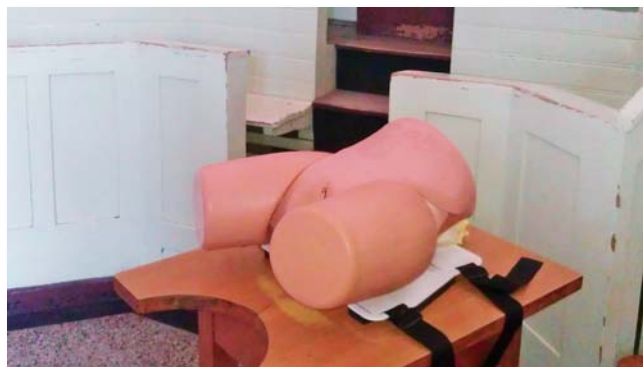
U utorak 12. lipnja 2012. godine u Ministarstvu zdravlja održan je sastanak s članicom Europske komisije posvećen studiju sestinstva. Sastanku su bili prisutni: iz Europske komisije gospođa Marianne Benoit Truong Canh (Francuska), Member of the Board of the French National Midwives Council prof.dr.sc. Danijela Malnar, prodekanica s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, prof. dr.sc. Tomislav Strinić sa Sveučilišta u Splitu, Sveučilišni odjel zdravstvenih studija, pročelnik Odjela za primaljstvo, prof.dr.sc. Vesna Jureša s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prodekanica za nove studijske programe, gospodin Zdravko Batarilo iz Ministarstva zdravlja i Davorka Borić iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova i europskih integracija. U kratkim prezentacijama predstavnici svih triju medicinskih fakulteta iznijeli su programe studija primaljstva. Predstavni-

ca Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu istaknula je da nismo dobili primjedbe na program koji smo poslali na uvid nadležnom tijelu Europske unije te da smo pripravnici započeti s ovim studijem u ak.god. 2013./2014. Gospođa Marianne Benoit Truong Canh je posjetila Kliniku za ženske bolesti i porode Kliničkog bolničkog centra Zagreb, čemu su nazočili prof.dr.sc. Slavko Orešković, predstojnik Klinike, doc.dr.sc. Vesna Elvedi Gašparović, Ankica Pavičić, glavna sestra Klinike i Renata Huzanić glavna sestra rađaonice. Gospođu Marianne Benoit Truong Canh smo upoznali s radom Klinike te nastavnim i stručnim potencijalima kao i prostorima i opremom kojima raspolaže, a nužni su za studij medicine. Uglednu je gošću posebice zanimalo kakav je položaj primaljstva u nas i kakve su danas kompetencije primalje te koliko samostalno obavljaju primaljski posao. Istaknuli smo dugu tradiciju primaljstva i edukacije primalja u nas i da uvrštenje primaljstva u regulirane profesije omogućuje potpunu samostalnost primalja u radu. Razgovaralo se i o porodima u kući pod samostalnim nadzorom primalja, o različitim običajima i propisima u zemljama Europe i gospođa Marianne Benoit Truong Canh je navela da su u Francuskoj porodi u kući rjetkost. Obišli smo rađaonicu, intenzivnu skrb i učionicu u kojoj studenti vježbaju na modelima.

Povjerenstvo/“Peer mission“ Europske komisije u sastavu Ana Gimenez Maroto (Španjolska) – Technical Advisor for nursing and allied health professions in the Ministry of Health, Spain i Anne-Marie Ryan (Irska) – Chief Education Officer, Irish Nursing Bord posjetilo je Medicinski fakultet u srijedu 13. lipnja 2012. godine. Sastanku su prisustvovali prodekanica za

nove studijske programe s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predavačice na Sveučilišnom diplomskom studiju sestinstva dr.sc. Sonja Kalauz, mr.sc. Teodora Not, predstavnici studenata: Branka Rimac, Višnja Vičić Hudorović i Matija Lukač te gospođa Dubravka Matijašić-Bodalec iz Ministarstva zdravlja i Tanja Milin Horvat iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova. Prof.dr.sc. Vesna Jureša ukratko je predstavila povijest i rad Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, te program Sveučilišnog diplomskog studija sestinstva koji je započeo ak.god. 2012./2013. Posebice je naglašeno da ovaj studij smatramo važnom premostnicom između veleučilišnog i sveučilišnog obrazovanja medicinskih sestara i tehničara. Završetkom sveučilišnog diplomskog studija sestinstva i stjecanjem naslova magistar/a sestinstva omogućeno je daljnje napredovanje na poslijediplomskim stručnim i doktorskim studijima, što je iznimno važno za razvoj ove struke te znanstveno i nastavno napredovanje medicinskih sestara i tehničara. Predstavnice povjerenstva bile su vrlo zainteresirane za mogućnosti prelaza s veleučilišnih i drugih studija na sveučilišni diplomski studij i naš model koji uz polaganje razlikovnih modula omogućuje prijelaz. Na upit povjerenstva pojašnjili smo naš sustav osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja te nekadašnjih viših zdravstvenih škola i veleučilišta danas i kako se to usklađuje sa sveučilišnim obrazovanjem. Studenti su izrazili zadovoljstvo studijem i važnost upravo sveučilišnog diplomskog studija za sestričku struku.

**Sven Seiwert, Davor Ježek
i Vesna Jureša**

Vježbe studenata medicine na modelima za porod u Klinici za ženske bolesti i porode KBC-a Zagreb

Uvođenje novog programa specijalističkog usavršavanja doktora medicine

U rujnu 2011. godine objavljen je novi Pravilnik o specijalističkom usavršavanju doktora medicine, kojim se uvode novi programi specijalističkog usavršavanja temeljeni na kompetencijama koje se postižu programom. U prilogu Pravilnika nalazi se 45 programa koji uz sadržaj i trajanje imaju popis općih i specifičnih kompetencija, svih postupaka i zahvata koje specijalizant mora obaviti te obrazac za praćenje napretka specijalizanta uz opis postignute razine kompetencije i samostalnosti u radu.

Naglasak je stavljen na ishode učenja i stjecanje kompetencija, pri čemu se ističe odgovornost glavnog mentora, mentora i samog specijalizanta u usvajanju kompetencija. U izradi programa sudjelovalo je 46 radnih skupina, ukupno više od 600 doktora medicine specijalista iz svih specijalnosti.

Razvoj specijalističkog usavršavanja liječnika u Europi i Hrvatskoj

Godine 2005. donesena je Direktiva 2005/36/EC Europskog parlamenta i Vijeća o priznavanju stručnih kvalifikacija, koja se odnosi na regulirane profesije, među kojima su i liječništvo, sestrinštvo i primaljstvo. Direktiva propisuje minimum obrazovanja liječnika, obuhvaća kriterije i dokaze za priznavanje diplome doktora medicine, ujednačava i navodi 54 glavne specijalizacije, najzastupljenije u državama članicama Europske unije, njihove nazive i minimum trajanja specijalističkog usavršavanja. Države članice trebaju osigurati minimalno trajanje specijalizacija predviđeno Direktivom.

Programe specijalističkog usavršavanja i s tim povezane standarde definirala je Europska udruga liječnika specijalista (UEMS), koja predstavlja nacionalna udruženja medicinskih specijalista i osigurava visoku kvalitetu zdravstvene zaštite. Vijeće UEMS-a prihvatilo je Povelju o izobrazbi liječnika specijalista u Europi, koja propisuje standarde specijaliziranja liječnika, kriterije za instituciju u kojoj se liječnici usavršavaju, zahtjeve za mentora i specijalizanta. Poglavlje 6. Povelje posvećeno je specifičnim zahtjevima za provođenje usavršavanja pojedine speci-

jalnosti te je prepušteno specijalističkim sekcijama UEMS-a. Sekcije su reagirale različitim tempom te je rad na programima specijalističkog usavršavanja trajao petnaestak godina.

Objavljena je i Povelja o posjetu centrima u kojima se provodi liječničko usavršavanje (1997.) te Izjava o politici ocjenjivanja u postdiplomskom specijalističkom usavršavanju liječnika (2006.). U radu sekcija UEMS-a sudjeluju predstavnici svih država članica (Hrvatska je za sada pridruženi član), a obveza je predstavnika da u svojim nacionalnim društvima osiguraju prihvaćanje dogovorenog programa.

Zbog potrebe ustroja novog sustava specijalističkog usavršavanja doktora medicine usklađenog s postavkama Direktive 2005/36/EC te preporukama UEMS-a, osnovano je Povjerenstvo Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za koordinaciju izrade prijedloga planova i programa liječničkih specijalizacija 2006. godine, sastavljeno od predstavnika medicinskih fakulteta, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatske liječničke komore, Hrvatskoga liječničkog zbora, Akademije medicinskih znanosti. Povjerenstvo je donijelo odluku o osnivanju radnih skupina za izradu programa svake

specijalizacije te metode izrade programa specijalističkog usavršavanja. U izradi svakog programa specijalizacije sudjelovali su predstavnici svih tih institucija. Proces rada na novim programima specijalističkog usavršavanja u Hrvatskoj s uspjehom je prikazan na međunarodnim konferencijama o medicinskoj izobrazbi i tijelima UEMS-a.

Novi sustav specijalističkog usavršavanja

Osnovno obilježje novih programa specijalističkog usavršavanja u Hrvatskoj jest njihova usmjerenost prema stjecanju kompetencija te je određena i razina kompetencije koju specijalizant mora steći tijekom usavršavanja. Kompetencije su skup znanja, vještina i stavova, a razlikuju se opće (generičke) i posebne (specifične) kompetencije. Opće kompetencije mogu se definirati kao skup vještina koje su zajedničke za mnoge struke te nisu specifične za jedan posao. Posebne kompetencije su vezane uz specifičnu struku.

Mnoge su nacionalne i međunarodne liječničke udruge i obrazovne institucije predložile popise općih kompetencija vezanih uz profesiju liječnika, koje bi se morale podučavati tijekom izobrazbe, na

Tablica 1. **Tuning: Opće kompetencije** (prema: Čižmešija A, Radionica SveZaU, Sveučilište u Zagrebu, 27. veljače 2009.)

1. sposobnost analize i sinteze	15. sposobnost rješavanja problema
2. sposobnost primjene znanja u praksi	16. sposobnost donošenja odluka
3. sposobnost planiranja i upravljanja vremenom	17. sposobnost timskog rada
4. temeljno opće znanje struke (tj. područja studija)	18. interpersonalne vještine
5. potkovanost u osnovnim praktičnim stručnim znanjima	19. sposobnost rukovođenja (eng. leadership)
6. usmena i pisana komunikacija na materinskom jeziku	20. sposobnost rada u interdisciplinarnom timu
7. znanje drugog jezika	21. sposobnost komunikacije s osobama koje nisu stručnjaci
8. elementarne vještine rada na računalu	22. uvažavanje raznolikosti i multikulturalnosti
9. istraživačke vještine	23. sposobnost rada u međunarodnom kontekstu
10. sposobnost učenja	24. razumijevanje kultura i običaja drugih zemalja
11. vještine upravljanja informacijama (sposobnost prikupljanja i analize informacija iz različitih izvora)	25. sposobnost samostalnog rada
12. sposobnost kritike i samokritike	26. sposobnost dizajniranja projekata i upravljanja njima
13. sposobnost prilagodbe novim situacijama	27. inicijativnost i poduzetnički duh
14. sposobnost stvaranja novih ideja (kreativnost)	28. etičnost
	29. briga za kvalitetu
	30. volja za uspjehom

Tablica 2. **The CanMEDS 2005 Framework: Uloge liječnika**

• liječnik stručnjak	• zastupnik zdravlja
• komunikator	• učenik/učitelj
• suradnik	• profesionalac
• menadžer	

diplomskoj i postdiplomskoj razini. Velik je europski projekt „*The Tuning Project (medicine) – learning outcomes / competences for undergraduate medical education in Europe*“. Prema projektu *Tuning* opće kompetencije karakteristične za razne discipline prikazane su u Tablici 1. Poznati su dokumenti *Tomorrow's Doctor (General Medical Council, UK)* i *The Scottish Doctor* – koji opisuju opće i specifične kompetencije; *Generic Curriculum for the Medical Specialties Federation of the Royal Colleges of Physicians, The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada Physicians Competency Framework, European Board of Internal Medicine core competencies*. Na velikom broju europskih fakulteta (u zemljama Skandinavije, Beneluxa) prihvatili su podučavanje prema dokumentu koji je objavio *The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada* kao revidirano izdanje edukacijskih standarda pod nazivom *CanMEDS 2005 Physician Competency Framework*. Taj okvir definira sedam uloga ili domena kompetencija liječnika: uz osnovnu ulogu medicinskog stručnjaka, liječnik mora usvojiti uloge komunikatora, suradnika (timskog radnika), menadžera, zastupnika zdravlja, učenika/učitelja i profesionalca (Tablica 2).

Ovisno o stupnju napredovanja, prihvaćena kompetencija definirana je na tri razine:

1. Specijalizant je svladao tematsko područje na osnovnoj razini i potrebna mu je pomoć i stručni nadzor u radu i rješavanju problema iz tematskog područja
2. Specijalizant je djelomično svladao tematsko područje i uz djelomični stručni nadzor u mogućnosti je raditi i rješavati probleme iz tematskog područja
3. Specijalizant je u potpunosti svladao tematsko područje, poznaje odgovarajuću literaturu i u mogućnosti je samostalno raditi i rješavati probleme iz tematskog područja.

Sadržaj specijalizacije obuhvaća stjecanje općih i specifičnih kompetencija, a

sukladno obavljenom programu specijalizacije, stječe se stupanj kompetencije te time i samostalnost i odgovornost. Za svaku specijalizaciju sačinjen je obrazac praćenja napredovanja u stjecanju kompetencija (*logbook*), u kojem mentor svojim potpisom potvrđuje uspješnost specijalizanta.

U strukama koje se odlikuju karakterističnim dijagnostičkim i terapijskim postupcima i zahtovima, programom je definiran potreban broj zahvata koje specijalizant mora obaviti i razina kompetencije koju mora postići. Izrađen je i obrazac praćenja svladavanja potrebnih vještina.

U sustavu europskih specijalizacija kirurške ili internističke struke imaju dio usavršavanja koji je zajednički za specijalizacije, npr. kardiologija i gastroenterologija imaju zajedničko deblo (*common trunk*) u internoj medicini a vaskularna kirurgija i abdominalna kirurgija zajedničko kirurško deblo (tablica 3). Predviđeno je i „zajedničko deblo“ u patologiji za specijalizaciju iz patologije (s akreditacijskim područjem iz histopatologije i s akreditacijskim područjem iz citopatologije) i specijalizaciju iz sudske medicine.

Program specijalizacije određuje i trajanje boravka u ustanovama u kojima se stječu određene kompetencije. U skladu s poveljom UEMS-a predviđeni su i uvjeti koje mora ispunjavati ustanova u kojoj se obavlja specijalističko usavršavanje te uvjeti za mentora. Pravilnik o specijalističkom usavršavanju doktora medicine navodi opće uvjete za ustanovu, a svaki specijalistički program sadržava i specifične uvjete za ustanovu, koji omogućuju provedbu programa specijalizacije: karakterističnu strukturu i organizaciju ustanove, opremu, potreban broj bolesnika, itd. Ustanova u zajednici s glavnim mentorima i mentorima mora specijalizantu osigurati dovoljan broj bolesnika koje će sam obraditi, odnosno dovoljan broj zahvata u kojima će sudjelovati te postići vještinu samostalnog izvođenja. Više od 50% od ukupnog trajanja specijalizacije obavlja se u kliničkim zdravstvenim ustanovama, dok se do 50% od ukupnog trajanja specijalizacije može obaviti u zdravstvenoj ustanovi, trgovačkom društvu koje obavlja zdravstvenu djelatnost, ordinaciji privatne prakse u kojima se obavlja ciljani dio specijalističkog usavršavanja doktora medicine. Klinička zdravstvena ustanova i ostale ustanove mogu ponuditi zajednički program specijalističkog usavršavanja i sklopiti sporazum za provođenje programa koji

će definirati izvođenje dijelova specijalističkog usavršavanja uz definiran sadržaj i razinu kompetencije.

Predviđene su tri razine odgovornosti u nadzoru izvođenja programa specijalizacije odnosno mentorskom radu. Na čelu svakog specijalističkog programa na nacionalnoj razini je voditelj programa koji koordinira izvođenje programa specijalističkog usavršavanja određene specijalizacije u Hrvatskoj te nadzire rad glavnih mentora i mentora za određenu granu specijalizacije. Glavni mentor je odgovoran za propisano provođenje cjelokupnog programa specijalističkog usavršavanja u okviru programa ustanove u kojoj se provodi specijalizacija, mora pratiti napredovanje specijalizanta dok ne postigne tražene razine kompetencija. Glavni mentor u dogovoru s mentorima nadzire napredak specijalizanta te redovito provjeravaju stečena znanja i vještine prema predviđenom programu specijalizacije. Odgovorni su za propisano provođenje programa specijalističkog usavršavanja, za točnost podataka u knjižici o specijalističkom usavršavanju doktora medicine u koju bilježe napredak specijalizanta u stjecanju kompetencija, za točnost podataka u dnevniku rada doktora medicine na specijalističkom usavršavanju.

Teorijsko specijalističko znanje stječe se poslijediplomskim studijem koji za svaku specijalizaciju organiziraju medicinski fakulteti te organiziranim oblicima nastavnog rada sa specijalizantima u ustanovama gdje se obavlja specijalističko usavršavanje. Svaki poslijediplomski studij, istoimeni nazivu specijalizacije, sadržava obvezatan predmet posvećen općim kompetencijama (tablica 2) i specijalističke predmete karakteristične za pojedinu struku. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u tijeku su pripreme za izradu novih programa specijalističkih studija ili se usklađuju programi koji su postojali u sklopu prijašnjih specijalizacija. Studijski programi mogu sadržavati module koji se uklapaju u različite specijalističke studije. Ustanove u kojima se obavlja specijalističko usavršavanje moraju osigurati oblike teorijske izobrazbe specijalizanata, omogućiti specijalizantima da sudjeluju na redovitim stručnim sastancima, da najmanje dva puta godišnje prikažu slučaj bolesnika, moraju im se osigurati uvjeti da tijekom ukupnog trajanja specijalizacije objave najmanje jedan stručni rad iz područja specijalizacije.

Tablica 3. Popis specijalizacija

Naziv specijalizacije	Godine trajanja	Postojanje zajedničkog debela
Abdominalna kirurgija	5	kirurgija
Alergologija i klinička imunologija	5	interna
Anesteziologija, reanimatologija i intenzivna medicina	5	
Dermatologija i venerologija	4	
Dječja i adolescentna psihijatrija	5	
Dječja kirurgija	5	kirurgija
Endokrinologija i dijabetologija	5	interna
Epidemiologija	4	
Fizikalna medicina i rehabilitacija	4 god. i 4 mj.	
Gastroenterologija	5	interna
Ginekologija i opstetricija	5	
Hematologija	5	interna
Hitna medicina	5	
Infektologija	5	interna
Internistička onkologija	5	interna
Javnozdravstvena medicina	4	
Kardiologija	5	interna
Kardiorakalna kirurgija	5	kirurgija
Klinička farmakologija s toksikologijom	4	
Klinička mikrobiologija	5	
Klinička radiologija	5	
Laboratorijska imunologija	5	
Maksilofacijalna kirurgija	5	
Medicina rada i športa	4	
Nefrologija	5	interna
Neurokirurgija	6	
Neurologija	5	
Nuklearna medicina	4	
Oftalmologija i optometrija	4	
Onkologija i radioterapija	5	
Opća interna medicina	5	interna
Opća kirurgija	5	kirurgija
Ortopedija i traumatologija	5	kirurgija
Otorinolaringologija	5	
Patologija (s akreditacijskim područjem histopatologije / s akreditacijskim područjem citopatologije)	5	patologija
Pedijatrija	5	
Plastična, rekonstrukcijska i estetska kirurgija	5	kirurgija
Psihijatrija	5	
Pulmologija	5	interna
Reumatologija	5	interna
Sudska medicina	5	patologija
Školska i adolescentna medicina	4	
Transfuzijska medicina	5	interna
Urologija	5	
Vaskularna kirurgija	5	kirurgija

Praćenje i procjena rada specijalizanta

Svaki specijalizant imat će osobnik (portfolio) u kojem će se nalaziti Knjižica o specijalističkom usavršavanju i Dnevnik rada te svjedodžbe i drugi dokumenti o usavršavanju, koje će skupiti tijekom razdoblja specijalističkog usavršavanja.

Knjižica o specijalističkom usavršavanju doktora medicine sastoji se od dijelova koji se odnose na opće podatke o specijalizantu i specijalizaciji, raspored obavljanja programa specijalizacije, praćenje napredovanja specijalizanta u stjecanju kompetencija, praćenje obavljenih zahvata te završno mišljenje glavnog mentora o svladanom programu specijalizacije. U obrazac praćenja napredovanja u stjecanju kompetencija upisuju se sve opće i posebne kompetencije te prati napredak specijalizanta u stjecanju odgovarajuće razine kompetencije.

Praćenje obavljenih zahvata (kirurški zahvati, dijagnostički postupci, terapijski postupci) obuhvaća evidenciju broja zahvata, odnosno stjecanje odgovarajuće razine kompetencije potrebne za izvođenje zahvata koju svojim potpisom potvrđuju mentor/glavni mentor.

Dnevnik rada doktora medicine na specijalističkom usavršavanju predviđa evidenciju svih dnevnih aktivnosti specijalizanta, evidenciju provjere usvojenih znanja i vještina, prikaza slučaja bolesnika, te evidenciju stručnih radova iz područja specijalizacije; prvi put se uvodi u sustav specijalizacija u Hrvatskoj.

Implementacija programa specijalističkog usavršavanja

Nakon objave Pravilnika o specijalističkom usavršavanju imenovano je Nacionalno povjerenstvo za specijalističko usavršavanje doktora medicine, koje čine predstavnici Ministarstva zdravlja, Nacionalnog zdravstvenog vijeća, Dekanske konferencije medicinskih fakulteta, Akademije medicinskih znanosti, Hrvatske liječničke komore, Hrvatskoga liječničkog zbora i Agencije za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu. Povjerenstvo nadzire usavršavanje doktora medicine specijalista, brine se za postavljanje državnih standarda, nadziranje trajanja i sadržaja usavršavanja, kontrole kvalitete, postupaka pristupanja usavršavanja, procjene drugih načina kvalifikacija te predlaganje uvođenja metoda procjene uspješnosti napredovanja specijalizanata.

Ministar zdravlja je, uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatske liječničke komore, imenovao voditelje programa specijalističkog usavršavanja, koji će koordinirati izvođenje programa određene specijalizacije u Republici Hrvatskoj te nadzirati rad glavnih mentora i mentora za određenu granu specijalizacije. Također će koordinirati izvođenje programa užih specijalizacija te akreditacijskih podružja određene specijalizacije.

Tijekom proteklih mjeseci zdravstvene ustanove u Hrvatskoj predale su Ministarstvu zdravlja zahtjev za davanje rješenja o ovlaštenju za provođenje specijalističkog usavršavanja, koji sadrži elaborat kao dokaz da posjeduju uvjete za provođenje specijalističkog usavršavanja iz određenih struka prema člancima 4. (akademske ustanove) i 5. (ostale zdravstvene ustanove, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost, ordinacija

privatne prakse) Pravilnika odnosno prema uvjetima propisanim relevantnim programom specijalističkog usavršavanja. U tijeku je evaluacija poslanih zahtjeva, kojom će se, temeljem procjene uvjeta institucija, odrediti koje će ustanove dobiti ovlaštenje za izvođenje specijalističkog usavršavanja. Ustanove koje će zajednički sudjelovati u programu određene specijalizacije sklopit će sporazum koji treba jamčiti izvođenje specijalističkog usavršavanja uz definiran sadržaj i razinu kompetencije koja se može u njima odvijati.

Većini doktora medicine – specijalizata s kojima je proteklih mjeseci zasnovan radni odnos na neodređeno vrijeme uskoro ističe ugovoreni probni rad u trajanju od šest mjeseci; po isteku ugovorenog probnog roka ministar zdravlja izdat će im rješenja o odobrenju specijalizacije, na temelju prijedloga ravnatelja zdravstvene ustanove.

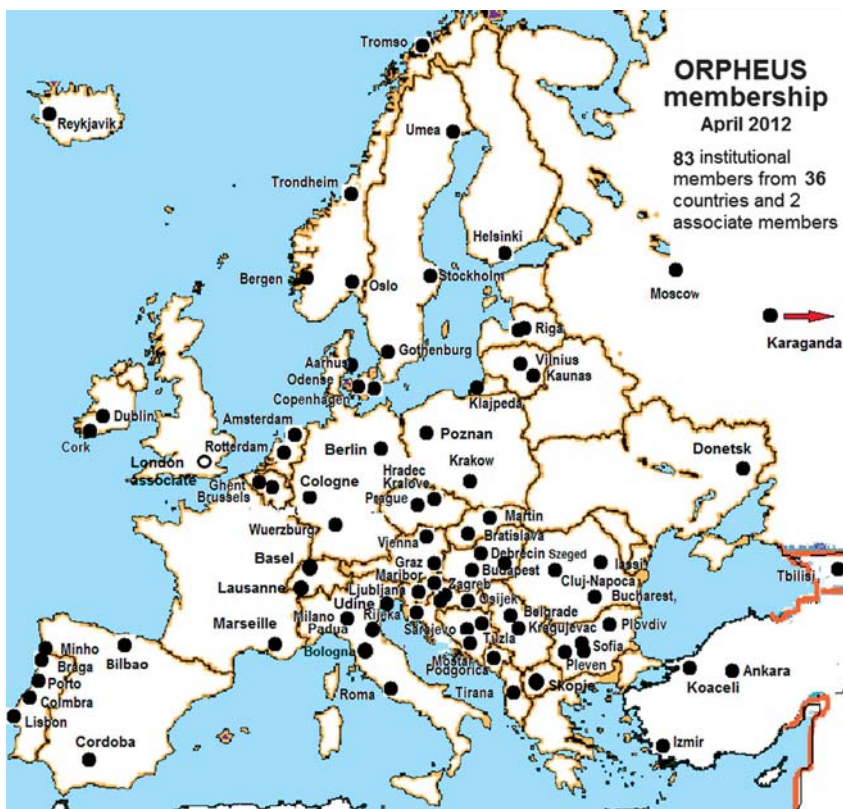
Novi sustav specijalističkog usavršavanja rezultat je najvećeg projekta u medicinskom obrazovanju u Hrvatskoj, koji je obuhvatio 600 liječnika specijalista. Doinjet će mnoge novine u koncepciji izobrazbe liječnika, veće odgovornosti svih sudionika u tom procesu: specijalizanta, mentora, zdravstvenih ustanova, medicinskih fakulteta, liječničkih organizacija, stručnih društava, udruga, Ministarstva zdravlja. Zajednička je odgovornost svih sudionika za uspješnu implementaciju programa i postizanje temeljnih standarda u osiguranju kvalitete, što će pridonijeti unapređenju cjelokupnog sustava zdravstvene zaštite.

Nada Čikeš
(predsjednica Nacionalnog povjerenstva za specijalističko usavršavanje doktora medicine)

Sedma konferencija ORPHEUS-a

Sedma konferencija ORPHEUS-a održana je na Sveučilištu u Bergenu, Noveška, 19.-21. travnja 2012. ORPHEUS (Organisation for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System, hrvatski naziv: Europska udruga doktorskih studija u području biomedicine i zdravstva) je danas postala velika europska udruga na čijim konferencijama se okuplja više medicinskih i srodnih fakulteta negoli je ikada prije u povijesti zabilježeno. Središte udruge je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Sveučilište u Bergenu, domaćin ove konferencije, jedno je od vodećih sveučilišta u Norveškoj. U području doktorskih studija i ukupno Bolonjskog procesa, poznato je po tome što je u njemu 2005.

Članstvo u ORPHEUS-u na dan Konferencije

održana konferencija ministara odgovornih za visoko obrazovanje iz 45 europskih zemalja u kojoj su u *Communiqué-u* prihvaćeni poznati principi iz EUA Bolonjske konferencije u Salzburgu npr: *The core component of doctoral training is the advancement of knowledge through original research*. Naš Fakultet je neizravno bio prisutan na toj ministarskoj konferenciji jer je poslana dokumentacija s prvih naših konferencija o harmonizaciji doktorskih studija (2004. i 2005.) Prema izjavi tadašnje rektorice Zagrebačkog sveučilišta prof. dr. sc. Jasne Mencer naši su dokumenti bili dostupni odgovarajućim radnim grupama. To sastanku ORPHEUS-a koji potječe od navedenih zagrebačkih konferencija, daje i određeno simboličko značenje.

Konferencija u Bergenu je bila izvrsno organizirana i upravo je teško povjerovati da su us iznimno visokim cijenama organizatori s vrlo malim kotizacijama (200-350 Eura) uspjeli tako dobro organizirati konferenciju još i s nezaboravnim socijalnim programom. Financijski izvještaj još nije gotov, ali je sigurno da su uz kotizacije organizatori uložili više desetaka tisuća Eura. Glavni organizator bio je svjetski poznati imunolog prof. dr. Rolland Jonsson.

Na Konferenciji je bilo oko 200 sudionika iz 36 zemalja predstavljajući oko 100 medicinskih i srodnih fakulteta. Među pozvanim predavačima bili su predstavnici Europske komisije (Stefaan Hermans – DG Research & Innovation/Frederico Miranda, Marie Curie Actions), Europske zaklade za znanost (Giovani Pacini), europskog (EUA) Council for Doctoral education (David Gani, predsjednik) i američkog *Council of Graduate Schools* (Karen De Pow, bivša predsjednica) i drugi. S našeg fakulteta sudjelovali su prodekani prof. dr. sc. Drago Batinić i prof. dr. sc. Miloš Judaš, doc. dr. sc. Ana Borovečki, predsjednik ORPHEUS-a prof. dr. sc. Zdravko Lacković te, kao gost ORPHEUS-a, prorektorica Zagrebačkog Sveučilišta i član EUA-CDE prof. dr. sc. Melita Kovačević.

Osnovni cilj Konferencije bio je razmotriti mogu li Europski standardi doktorskih studija koje su izradili ORPHEUS,

Novi članovi Izvršnog odbora ORPHEUS-a Tove Ragna Rekse, MPh predstavnik doktoranda i doc. dr. sc. Ana Borovečki, kooptirani član sa zadatkom da pomogne funkcioniranje zagrebačkog sjedišta ORPHEUS-a.

AMSE (*Association of Medical Schools in Europe*) i WFME (*World Federation of Medical Education*) biti korisni za evaluaciju doktorskih studija. Konsenzusom je prihvaćeno da su navedeni standardi prihvatljivi i za samoevaluaciju i za evaluaciju na nacionalnoj razini, a osobito za međunarodnu evaluaciju i dobivanje znaka ORPHEUS-a (ORPHEUS-Labeling) kao dokaza kvalitete i evropski usklađenog dokorskog programa. Izvršni odbor će predložiti metodologiju koja mora biti jednostavna i ne pretjerano skupa. Polazište bi trebala biti samoevaluacija i detaljni prikaz na engleskome na mrežnim stranicama dokorskog programa. Ako je iz toga vidljiva usklađenost sa Standardima, došlo bi do kraćeg posjeta nezavisnih i kompetentnih kolega. Detalji preporuka u prijevodu Vesne Kudumije, prof. nalaze se u nastavku ovoga teksta. Ako taj projekt uspije, to bi imalo veliko značenje za harmonizaciju doktorskih studija, mogućnosti njihove usporedbe kao preduvjeta suradnje i mobilnosti doktoranda i nastavnika.

Na Generalnoj skupštini profesor dr Peter Hach prikazao je Prag koji će 2013. (25.-27. travnja) biti domaćin 8. konferencije ORPHEUS-a u Charls University. Na sjednici Izvršnog odbora od triju aplikacija odlučeno je da domaćim 9. konfe-

rencije ORPHEUS-a bude Sveučilište u Lausanni. Za nove članove izvršnog odbora izabrani su Tove Ragna Reksen iz Bergena, kao predstavnik doktoranada s mandatom od jedne godine koji se može produžiti, te kao kooptirani član doc. dr. sc. Ana Borovečki, pomoćnica voditelja našeg dokorskog studija „Biomedicina i zdravstvo“, s mandatom od jedne godine koji se može produžiti. Docentica Borovečki izabrana je sa specifičnim ciljem da pomogne funkcioniranje sjedišta ORPHEUS-a na našem Medicinskom fakultetu jer je zbog rasta organizacije i sve većeg broja aktivnosti to postao prevelik posao za jednu osobu. Biografije dvaju novih članova Izvršnog odbora mogu se naći na mrežnim stranicama ORPHEUS-a.

Osim prihvaćanja ideje o primjeni Standarda, posebno o korisnosti mogućnosti međunarodne evaluacije, na Konferenciji je prihvaćen projekt ORPHEUS MUNDUS, koji znači otvaranje organizacije i prema sveučilištima s drugih kontinenata i suradnju sa srodnim organizacijama. U početku realizacije toga projekta već su dogovoreni ili se dogovaraju, sastanci i seminari u Australiji, Kanadi, SAD, Pakistanu, Indiji drugdje.

Zdravko Lacković

DOKUMENT O SPORAZUMU IZ BERGENA O PRIMJENI STANDARDA POSLIJEDIPLOMSKOG DOKTORSKOG STUDIJA

ORPHEUS/AMSE/WFME

Konferencija je potvrdila da je ORPHEUS / AMSE / WFME dokument o standardima postdiplomskog doktorskog studija (PhD) praktični instrument osiguranja kvalitete doktorskog studija.

ORPHEUS toplo podupire dokument kojim se utvrđuju nova načela doktorskog studija: "Načela temeljena na najboljim praktičnim iskustvima za inovativni postdiplomski doktorski studij", odobrenom od Vijeća ministara EU u studenom 2011. godine. Dokument o standardima postdiplomskog doktorskog studija je u potpunosti usklađen s dokumentom o načelima postdiplomskog doktorskog studija i ORPHEUS je izrazio želju da blisko surađuje s Europskom komisijom u njihovoj provedbi na području biomedicine i zdravstva. ORPHEUS će također rado dati podršku radu EUA-CDE i ESF-a na ovom području.

Prepoznato je da dokument o standardima postdiplomskog doktorskog studija može pružiti osnovu za globalne razgovore o kvaliteti i sadržaju doktorskih programa i ORPHEUS će u tom pogledu blisko surađivati s WFME-om.

Kako bi se povećala osviještenost u pogledu dokumenta o standardima postdiplomskog doktorskog studija, treba organizirati nacionalne radionice, te se u tom smislu obraćamo članicama ORPHEUS-a za pokretanje inicijative u tom pravcu. Za praktično osiguravanje kvalitete, članovi ORPHEUS-a bi trebali razmisliti o uspostavi vježbi vezano uz *benchmarking* na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

ORPHEUS se zalaže za to da se dodjela sredstava od strane ovlaštenih tijela temelji na dubinskoj procjeni kvalitete doktorskog usavršavanja povrh procjene znanstvene kvalitete. ORPHEUS će predstaviti projekt dodjele oznake na osnovi preliminarne samoprocjene a provjera se može izvršiti temeljem informacija objavljenih na mrežnoj stranici institucije. Nakon toga može uslijediti neki oblik odlaska znanstvenika s iskustvom u doktorskome studiju na lice mjesta.

Interna evaluacija mora biti bitan dio sustava osiguranja kvalitete određene institucije za potrebe doktorskog studija. Evaluacijski kriteriji moraju biti tran-

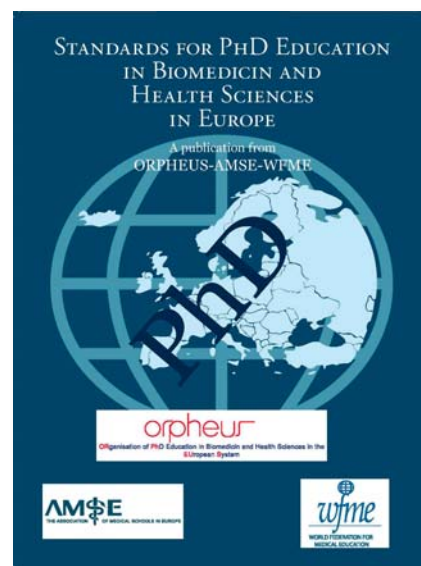
sparentni i trebali bi biti definirani na institucionalnoj razini.

Studenti na doktorskome studiju trebaju biti zastupljeni u svim odborima i organima odlučivanja. U svrhu promicanja aktivnog uključivanja studenata, treba priznati njihove napore, uspostaviti infrastrukturu, utjecaj studenata trebao bi se ogledati u donošenju odluka. Studentima PhD treba dati priliku za ocjenu mentorstva i mentora; ovu točku treba dodati kod svake recenzije dokumenta o standardima postdiplomskog doktorskog studija. Rezultate takve procjene treba prenijeti studentima.

Interna evaluacija doktorskih programa

U dokumentu o standardima postdiplomskog doktorskog studija ORPHEUS / AMSE / WFME, Poglavlje 8, Struktura, stoji: "Trebaju imati odobrene postupke za redovitu recenziju i ažuriranje struktura, funkcija i kvalitete doktorskih programa". Dogovoreno je da to treba uključivati i strukturne i *ad-hoc* povratne informacije. Interna evaluacija mora biti bitan dio cijeloga sustava osiguranja kvalitete, a redovite analize internih procjena optimalan su način za postizanje poboljšanja kvalitete doktorskog studija. Date su sljedeće preporuke:

- Akademске bi institucije trebale aktivirati mehanizme za prikupljanje, analizu i odgovor na ocjene, kao dio osiguranja kvalitete doktorskog studija.
- Svako sveučilište treba izraditi formalni okvir za unutarnju procjenu (unutar predmetne institucije) prikupljanjem povratnih informacija te davanjem mišljenja u svezi s njima, i to od svih koji su uključeni u doktorski studij (studenata, mentora, ispitivača, administrativnog osoblja, i dr.).
- Unutarnja procjena treba sadržavati ocjenu ustanove (sveučilišta / fakulteta / studijskog programa) i procjenu pokazatelja uspješnosti. Procjena se mora provoditi u različitim kontekstima (doktorski studij / uprava / mentorstvo / izvođenje nastave). Evaluacijski kriteriji moraju biti transparentni.

- Radionica preporučuje procjenu mentora i ostalih akademika odgovornih za svakog studenta doktorskog studija.
- Također je potrebno provesti procjenu administrativnih performansi od strane supervizora kao i od strane studenata na postdiplomskom doktorskome studiju (doktoranda).
- Evaluacija svih aspekata programa doktorskog osposobljavanja (tečajevi, vrijeme na drugom laboratoriju, itd.) mora biti uključena u sustav osiguranja kvalitete.
- Evaluaciju treba opetovano provoditi tijekom vremena. Radionica preporučuje procjene studenata u trenutku upisa na doktorski studij, u sredini, te na kraju programa.

Vanjsko vrednovanje PhD programa prema standardima Orpheusa

Radionica uzima u obzir različite načine na koje se standardi ORPHEUS PhD mogu primijeniti za vanjsko vrednovanje doktorskih programa. Iznijeto je nekoliko mišljenja.

1. Vanjsko vrednovanje je potrebno i treba biti osigurano od strane vanjskog recenzenta. Međutim, teško je postići dobru primjenu toga u praksi. Ni Komisija niti EUA ne može djelova-

- ti kao akreditacijsko tijelo. Standardi mogu poslužiti kao smjernice, a ne pravila. U početku unutarnje vrednovanje mogu provoditi same institucije, što bi se zatim upotpunilo akreditacijom od strane nadležne institucije.
2. Vrednovanje na osnovi recenzije. Vrednovanje prijava od strane agencija za financiranje doktorskih stipendija može se provoditi ne samo u smislu znanstvene izvrsnosti (publikacije, dobivena sredstva, itd.) nego i na osnovi dubinske recenzije ocjene doktorskih programa. Ovaj pristup bi mogao biti od interesa za ocjenjivanje programa *Marie Curie*, tj. studenata koji žele upisati navedeni program.
  3. *Benchmarking* se smatra praktičnim instrumentom vanjskog vrednovanja koje bi moglo potaknuti usklađenost sa standardima Orpheus-a na osnovnoj razini.
  4. Formalno vanjsko vrednovanje nije potrebno. To je stajalište djelatnosti koja je usmjerena na rezultat. Za nas su kao rezultati interesantni akademska izvrsnost doktorske disertacije kao i "sposobnost za timski rad". Tako se stavlja veliki naglasak na suradnju sa sveučilištima kako bi se osigurao razvoj kompetencija vezano na prenosive vještine. Akademski obrazovani djelatnici bez praktičnih vještina vjerojatno neće biti zanimljivi pri zapošljavanju. Prepoznato je da će institucije koje slijede ORPHEUS-ove standarde doktorskih studija osigurati rezultate koji su potrebni u ovom segmentu.

Predstavnici svih stajališta istaknuli su da standardi koje je utvrđeni ORPHEUS-om mogu činiti temelj za osiguranje kvalitete. Međutim, oni bi trebali biti dinamični i organizacija uvijek treba stremiti ka daljnjem poboljšanju kvalitete dokorskog programa. Treba poštivati i autonomiju sveučilišta. Svaka evaluacija doktorskih programa treba biti izvršena od strane znanstvenika čije iskustvo obuhvaća i doktorski studij. Doktorski programi trebaju biti transparentni. Također bi trebala postojati transparentnost u pogledu zapošljavanja onih koji završavaju doktorski studij unutar predmetne institucije. Studenti će vjerojatno formirati nadzornu skupinu u svrhu osiguranja kvalitete dokorskog programa.

Ova su stajališta dopunjena temeljem usporedbi s američkim sustavom akredi-

tacije dokorskog programa. To je u nadležnosti sveučilišta, koja nisu voljna vrednovanje dokorskog programa povezati s financiranjem. Predstavnik iz SAD-a, Karen de Pauw, kao sudionica radionice, preporučuje da treba prikupiti podatke kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri fakulteti udovoljavaju ORPHEUS-ovim standardima.

Međunarodno vrednovanje i označavanje dokorskog programa prema ORPHEUS-u

Međunarodno je vrednovanje obično sastavni dio vrednovanja istraživanja. U skladu s međunarodnim vrednovanjem PhD programa osobito je važno osigurati neovisno i kompetentno vrednovanje dokorskog programa (i dokorskog teza) za male znanstvene zajednice. Čak i za velike i konkurentne znanstvene zajednice, međunarodno vrednovanje može biti značajna dodana vrijednost. Osim toga može se očekivati da će međunarodno vrednovanje olakšati međunarodnu suradnju organizatora dokorskog studija.

ORPHEUS je sedam godina razvijao ORPHEUS-AMSE-WFME standarde uz sudjelovanje više stotina fakulteta, međunarodnih asocijacija kao što su AMSE i WFME i uz pozitivnu ocjenu Europske komisije EU i EUA-CDE. Ovaj dokument o standardima postdiplomskog dokorskog studija je jedini postojeći sveobuhvatni dokument o dokorskom studiju u biomedicine i zdravstva, te se može iskoristiti u međunarodnom ocjenjivanju.

Sudionici radionice pozdravili su ideju o dodjeljivanju oznake ORPHEUS kao nagradu onim članovima ORPHEUS-a koji organiziraju dokorske programe u skladu s dokumentom o standardima za postdiplomski dokorski studij. Dodjeljivanje oznake ORPHEUS trebalo bi organizirati na jednostavan način i bez puno troškova. Procjena usklađenosti programa s dokumentom o standardima dokorskog studija trebala bi biti osnova za procjenu i dodjeljivanje oznake. Dokorski programi trebali bi biti dovoljno detaljno opisani na mrežnim stranicama na engleskom jeziku kako bi bilo moguće provesti "virtualnu" ocjenu usklađenosti dokorskog programa s dokumentom o standardima dokorskog studija vezano uz glavne uvjete za dodjeljivanje oznake ORPHEUS. Učesnici su iznijeli različita mišljenja o potrebi odlaska na lice mjesta, a najveći broj se složio da bi na lice mjesta trebalo otići samo ako to nije zahtjevno ni u vremenskom ni u financijskom

pogledu. Pojednostavnosti ocjenjivanja i dodjeljivanja oznake ORPHEUS treba detaljno razraditi Izvršni odbor ORPHEUS-a.

Uloga studenata u vrednovanju dokorskog studija

Sudionici su bili grupirani prema nacionalnosti i studentskom statusu kako bi se osigurala rasprava o što većim broju mogućih aspekata. Glavna tema razgovora je bila uključivanje studenata po temama vezano na organizaciju dokorskog studija, nadzor i instrumente poboljšanja kvalitete.

Organizacija dokorskog studija. Donijeti su sljedeći zaključci:

- Aktivno i formalno uključivanje u organizaciju dokorskog programa: PhD studenti trebaju biti zastupljeni u svim odborima i organima odlučivanja. Studentski angažman bi trebao biti hijerarhijski strukturiran s različitim razinama utjecaja, čime se osigurava da svi studenti imaju studentskog predstavnika za razgovor o predmetnim pitanjima. Studentski predstavnici predstavljali bi vezu između studenata i organizacije dokorskog studija što bi olakšalo komunikaciju između studenata i organizacija. Predstavnici studenata bili bi ti koji trebaju prepoznati i komunicirati izazove i ideje vezano na organizaciju programa, te omogućiti prenošenje informacija o postignutim rezultatima studentima. U svrhu promicanja aktivnog uključivanja studenata, potrebno je priznavanje njihovog angažmana, formiranje infrastrukture te reflektiranje studentskih htijenja u donesenim odlukama.
- Pasivno sudjelovanje: Svi studenti dokorskog studija trebaju obvezno dati procjenu svih upisanih predmeta, vlastitog napretka u projektima, mentorstva i dokorskog studija do kraja svakog polugodišta (semestra). Bez toga se ne bi smjeo ovjeriti semestar ili izvršiti bodovanje predmeta.
- Mentori trebaju biti ocijenjeni i od strane dokorskog studija i od doktoranada. Standardi za nadzor utvrđeni su u 5. poglavlju ORPHEUS-a. Ti standardi trebaju činiti temelj objektivnih, nepristranih kriterija koje će studenti koristiti pri anonimnom ocjenjivanju mentora. Temeljem vrednovanja koje će vršiti i programi studija i studenti, kvalitetu mentorskog rada treba pratiti kontinuirano

i s obzirom na pojedinačne mentore i opću razinu mentorskog rada u okviru studija. Rezultati bi trebali biti priopćeni studentima, i trebali bi biti javno dostupni. Navedeno je da neki studenati doktorskih studija nisu imali priliku za procjenu mentora. Taj aspekt nije dio standarda ORPHEUS.

- Na početku dokorskog studija studenti i mentori će napraviti detaljni

plan očekivanog napretka. Odgovornost za mentorski rad snosit će zajedno i studenti koji zatraže mentora te su obvezni pružiti i informacije o napretku i mentora koji prate napredak i nude mentorstvo tamo gdje im se čini potrebno kako bi se mogao pratiti plan studija. Studenti su odgovorni za informiranje Fakulteta ako nisu zadovoljni radom mentora.

- PhD studenti imaju priliku za formalno umrežavanje i izvan istraživačkog programa. Involviranost u velikoj mreži povećava uključenost studenata i osjećaj pripadnosti.

Prijevod: Vesna Kudumija

Novi pozivi na europske natječajne za istraživanje

Obzor 2020, novi Okvirni program za istraživanje i inovacije

Obzor 2020 (engl. „Horizon 2020“¹) je novi integrirani sustav financiranja istraživanja i inovacija u Europskoj uniji koji će zamijeniti dosadašnje financiranje kroz tri odvojena programa: Sedmi okvirni program (Framework Programme 7 – FP7), Okvirni program za konkurentnost i inovacije (Competitiveness and Innovation Framework Programme – CIP) te Europski institut za inovacije i tehnologiju (European Institute of Innovation and Technology – EIT). Usklađen i fleksibilan, kako se najavljuje, Obzor 2020 trajat će od 2014. do 2020. godine s ukupnim proračunom od 80 milijardi EUR. Njegovi su glavni zadatci: rješavanje europskih problema nedovoljnog ekonomskog rasta i gospodarske krize, stvaranje novih radnih mjesta, jačanje pozicije Europe u svjetskoj znanosti te odgovor na zabrinutost stanovnika za sigurnost, okoliš i život općenito. Znanost i inovacije su glavni čimbenici koji Europi mogu omogućiti pametan, uključiv i održiv razvoj kakav je opisan u dokumentima „Europe 2020“² i „Innovation Union“³. Ovaj novi program trebao bi financirati cjelokupan razvojni put od ideje do tržišta na jednostavniji način nego što je to bilo do sada.

Obzor 2020 ima tri glavna strateška cilja:

1. **Izvrсна znanost** (engl. Excellent Science). Podrška ovom cilju odvijat će se kroz (I) financiranje izvanrednih individualnih znanstvenika (nastavak programa Ideje, Europskog vijeća za istraživanje – ERC), (II) nastavak Marie Curie projekata koji potiču usavršavanje, mobilnost i raz-

voj karijere istraživača, (III) financiranje budućih i nadolazećih tehnologija i otvaranje novih područja u znanosti i inovacijama te (IV) poticanje umrežavanja prioritetne opreme i poboljšanje njezine dostupnosti istraživačima. Za ovaj cilj predviđeno je 24,6 milijardi EUR.

2. **Industrijsko vodstvo** (engl. Industrial Leadership). Kroz ovaj će se cilj, sa 17,9 milijardi EUR, financirati ulaganje u moderne tehnologije: informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT), nanotehnologiju, biotehnologiju i istraživanje svemira. Time se želi ojačati konkurentnost i privlačnost Europe za ulaganja u istraživanje i inovacije, a posebno u one visokog rizika.
3. **Društveni izazovi** (engl. Societal challenges). Ovaj je cilj usmjeren na poboljšanje života stanovnika EU ulaganjem

1 http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=home&video=none

2 ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/etp/docs/europe2020_en.pdf

3 http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-union-communication_en.pdf

u istraživanja i inovacije u području zdravlja, sigurne hrane i energije, održive poljoprivrede, integriranog „zelenog“ transporta, klimatskih izazova, gospodarstva temeljenog na ekološkim principima te sigurnog i inovativnog društva koje brine o svim svojim stanovnicima. Ukupno se za ovaj cilj planira proračun od 31,7 milijardi EUR.

Novi okvirni program donosi brojne novosti u odnosu na dosadašnje programe: pozivi na natječajne i načini financiranja bit će pojednostavljeni, pravila financiranja bit će jedinstvena za sve sudionike programa, vrijeme od prijave projekta do njegovog financiranja bit će skraćeno, a kontrola će biti smanjena. Povećano je financiranje ideja novih sudionika u programima, posebice mladih, uključujući i one s idejama izvan već prepoznatih tijekova istraživanja. Namjera je i jače povezati istraživanje i inovacije kroz financiranje cjelokupnog procesa od ideje do tržišta bez prepreka. Pružat će se podrška aktivnostima i inovacijama koje su blizu izlaska na tržište i donose brzi i direktni ekonomski poticaj te podrška ostvarivanju poduzetničkih ideja.

Pred nama je posljednji poziv na natječaj u sklopu dosadašnjeg sedmog okvirnog programa (FP7) čija se objava očekuje 10. srpnja i koji predstavlja svojevrsan prijelaz prema Obzoru 2020. U području Zdravlja poziv je usmjeren na manji broj prioriteta nego proteklih godina: istraživanja bolesti mozga, raka i kardiovaskularnih bolesti te rezistencije na antimikrobne lijekove i epidemije infektivnih bolesti. Više informacija i važeći radni program za natječaje u području Zdravlja, ali i za ostale natječaje za suradničke FP7 projekte, moći će se od 10. srpnja 2012. naći na poveznici: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/page/cooperation>.

Obzor 2020 je još u fazi pripreme te se očekuje da će do kraja 2013. biti prihvaćeni svi njegovi prateći pravni dokumenti te da će se prvi pozivi na natječaje početi objavljivati od 1. siječnja 2014. Za očekivati je da će najavljeni natječajni biti zanimljivi, da će prijava i provedba projekata biti jednostavnija i prihvatljivija te da će zbog toga povlačenje EU sredstava u Hrvatsku biti uspješnije.

Ako imate ideju i želju za prijavom na EU natječaje za financiranje znanstvenih istraživanja, svakako se prijavite na nadolazeće, posljednje FP7 pozive. Ured za znanost i transfer tehnologije unutar Centra za translacijska i klinička istraživanja uvijek je spreman pružiti pomoć u pripremi projektnih prijedloga i u administrativnom dijelu realizacije dobivenih projekata. Ured je ojačan ljudskim kapacitetima, znanjem i iskustvom, a volje nam nikada nije nedostajalo. Javite nam se, veselimo se vašim novim projektnim idejama i našem zajedničkom radu!

Ne zaboravite da je na snazi nova Procedura za prijavu projekata koja omogućuje praćenje projekata na razini Fakulteta, a koju ste obvezni primijeniti kod svake prijave projektnog prijedloga. Proceduru možete naći na mrežnoj stranici Medicinskog fakulteta: <http://www.mef.unizg.hr/druga.php?grupa=050301000000>.

Smiljka Vikić-Topić

*Ured za znanost i transfer tehnologije,
Centar za translacijska i klinička istraživanja
E-mail: smiljka.vikic-topic@mef.hr*

Kako je protekla prva godina nastave na Sveučilišnom diplomskom studiju sestrinstva

Naše klinike i nastavne baze, uz nastavno opterećenje studijem medicine, uspjele su kvalitetno i u potpunosti provesti i nastavu za medicinske sestre.

U tjednu od 2. do 6. lipnja ove godine završena je nastava iz svih obveznih i izbornih predmeta prve godine Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva za prvu generaciju studenta. Predavanja i seminari za obvezne predmete održani su u devet jednotjednih turnusa, a vježbe su za većinu predmeta organizirane izvan turnusa. Nastava izbornih predmeta ostvarena je po posebnom rasporedu i u pravilu u vrijeme kad nisu bili turnusi iz obveznih predmeta. U provedbu nastave uključen je velik broj nastavnika našeg fakulteta, ali i vanjskih suradnika, bez čije svesrdne podrške ne bismo mogli izvesti nastavu niti bismo dosegli kvalitetu nastave koju smo željeli. Samo jedan od primjera odlične suradnje s našim vanjskim suradnicima i nastavnim bazama je izvedba nastave iz predmeta Promicanje zdravlja i primarna zdravstvena zaštita, u kojoj je sudjelovalo 17 liječnika i 28 medicinskih sestara iz više od 15 domova zdravlja iz Zagreba, Križevaca, Kutine, Labina, Gospića, Bjelovara, Osijeka, Rijeke i drugih mjesta diljem Hrvatske.

Naše klinike i nastavne baze, uz nastavno opterećenje studijem medicine, uspjele su kvalitetno i u potpunosti provesti i nastavu za medicinske sestre.

Studenti su iskazali izniman interes za studij te odgovornost u izvršavanju zadataka. Organizirali su svoje studentsko

predstavničko tijelo, koje je kao „glas studenta“ bilo u stalnom kontaktu s prodekanicom, voditeljima predmeta i uredom za studente te pomagalo prijedlozima, komentarima u provedbi i poboljšanju nastave i rješavanju svakodnevnih pitanja vezanih uz studij. Sve navedeno doprinijelo je dobrom razumijevanju i suradnji nastavnika i studenta.

Evaluacija nastave je u tijeku i više podataka će biti dostupno krajem rujna. Zasad imamo rezultate evaluacije predmeta „Znanost, filozofija i teorija u sestrinstvu“ koju je provela voditeljica predmeta doc.dr.sc. Ana Borovečki. Ocjena cijeloga predmeta je 4,05 (raspon ocjena 3 do 5). Devet od 12 ocijenjenih nastavnika dobilo je ocjenu veću od 4. U opisanom dijelu evaluacije studenti su mogli komentirati što bi još rado čuli od sadržaja ili što bi promijenili, te koje teme su nedostajale ili pak bile suviše. Dali su neke prijedloge za sljedeću generaciju. Izdajamo samo jedan prijedlog koji je moguće već u sljedećoj godini ostvariti – „više predavača iz filozofije, sva potrebna literatura u jednoj skripti, objediniti literaturu“. Većina nastavnika dobila je i pohvale za održanu nastavu kao i voditeljstvo predmeta.

Naš studij sestrinstva je pri kraju svoje „dojenačke dobi“ i nadamo se da će i dalje uspješno napredovati uz (očekivanu) pomoć svih nastavnika Fakulteta i suradnika i svake godine biti bolji i uspješniji.

Najljepša hvala nastavnicima, suradnicima i studentima i studentskoj referadi na uloženom trudu i održanoj nastavi. Svima želim dugo i ugodno ljeto.

Vesna Jureša

Novi magistri i magistri znanosti

mr. sc. Dubravka Kocen: Dijagnostička vrijednost antitijela protiv *Saccharomyces cerevisiae* (ASCA) i antineutrofilnih citoplazmatskih antitijela (ANCA) u bolesnika s Crohnovom bolešću i ulceroznim kolitismom, 18.11.2011.

mr. Vesna Abičić: Procjena mogućnosti utjecaja menadžmenta na financijsku stabilnost domova zdravlja u Republici Hrvatskoj, 21.11.2011.

mr. Jasminka Plenković: Osvrt na javnozdravstveni značaj latrodektusa na području Zadra i zadarskog okružja u razdoblju od 1998. do 2009. godine., 29.11.2011.

mr. Edina Čatić Čuti: Učestalost primjene kombiniranih oralnih kontraceptiva među studenticama Sveučilišta u Zagrebu, 1.12.2011

mr. Ivana Lončarević: Stavovi učitelja prema anksioznim učenicima, 13.12.2011.

mr. Ivana Maček: Važnost i utjecaj terapijske metode u radu sa adolescentima u dnevnoj bolnici za mlade, 15.12.2011

mr. Marija Kribl: Percipirano roditeljsko ponašanje, školska iskustva i samoefikasnost kao čimbenici razvoja ovisnosti o heroinu., 16.12.2011.

mr. Arneta Cerić Baničević: Duljina vrata maternice i cervikovaginalna infekcija u prognozi rizika prijevremenog poroda, 19.12.2011.

mr. Renata Puljko: Samopoštovanje djece smještene u dječjim domovima i njihov stav prema izdavanju iz obitelji i udometeljstvu, 19.12.2011.

mr. Dubravka Prpić: Emocije, ponašanja i kompetencije u djece i adolescenata koji mučaju, 20.12.2011.

mr. Valerija Strmotić: Ljutnja i doživljaj obiteljske povezanosti te prilagodljivosti u adolescenata s poremećajima u ponašanju, 20.12.2011.

mr. Irena Stipešević Rakamarić: Nejednakosti mortaliteta u urbanim i ruralnim sredinama Hrvatske, 20.12.2011.

mr. Nikolina Dražić-Celić: Igranje video igara i agresivno ponašanje djece i adolescenata, 20.12.2011.

mr. Neda Šunjerga: Čimbenici rizika za srčanožilne bolesti u školske djece i mogućnosti prevencije, 20.12.2011.

mr. Marija Mašanović: Ocjena zdravstvenih potreba starije populacije u Dubrovačkom primorju kombiniranom kvalitativno-kvantitativnom metodologijom, 20.12.2011.

mr. Dobrica Rončević: Učestalost anksioznih poremećaja u Primorsko-goranskoj županiji u svjetlu društvenih i zdravstvenih promjena od 1995. do 2009. godine., 20.12.2011.

mr. Ankica Džono Boban: Smrtnost od kardiovaskularnih bolesti u Dalmaciji u posljednjih deset godina, 20.12.2011

mr. Jelena Šestak Novak: Razlike u stavovima roditelja prema djeci s poremećajima u ponašanju s obzirom na spol i stručnu spremu roditelja, 20.12.2011.

mr. Neven Elezović: Opravdanost primjene granisetrona u odnosu na metoklopramid u prevenciji poslijeoperacijske mučnine i povraćanja (POMP) kod laparoskopske koleci-stektomije žena, 21.12.2011.

mr.sc. Sofija Boras: Utjecaj kooperativne komunikacije između roditelja, učitelja i učenika na uspješnost provođenja školskog programa prevencije zlouporabe droga, 22.12.2011.

mr. Ana Svetić: Depresivnost i samopoštovanje kod djece osnovnoškolske dobi u odnosu na dob, spol i školski uspjeh, 27.12.2011.

mr. Emilija Mijač Gulišija: Evaluacija bezbolno vođenih poroda u Kliničkom bolničkom centru Split u razdoblju od listopada 2004. godine do prosinca 2007. godine, 28.12.2011.

mr. Mladen Kovačić: Vrijednost i uloga ultrazvuka u dijagnostici, klasifikaciji i liječenju bolesnika s tupom traumom abdomena, 30.12.2011.

Dobitnici rektorove nagrade za akademsku godinu 2011./2012.

Područje biomedicine i zdravstva

Marta Skelin: Epitel cerviksa misa tijekom spolnog ciklusa i ekspresija gaba receptora u cervikalnom epitelu

Mirko Dozan: Mogućnosti i rezultati primjene revizijskih endoproteza u liječenju tumora u području kuka

Ana Jelic: Život nakon transplantacije jetre: evaluacija nuspojava i suradljivosti bolesnika na imunosupresivnoj terapiji

Dina Bošnjak, Petra Habljak: Prepoznajemo li depresiju? Istraživanje stavova studenata medicine

Mia Rora: Utjecaj povišene i snižene razine perifernog serotonina na trabekularnu koštanu masu štakora

Ljiljana Lukić: Izražaj tenascina c u sloju pod pločom čeonog režnja mozga čovjeka tijekom prenatalnog razvitka

Dobitnici posebne rektorove nagrade za akademsku godinu 2011./2012.

Područje biomedicine i zdravstva

Bernard Vojko Andrijasevic, Hrvoje Barić, Dunja Barišić, Domagoj Brzić, Albin Kapetanović, Ivan Stironja, Leona Suplička Gabelica, Jelena Tunjić – SportMEF-Sportska udruga studenata medicine (Medicinski fakultet)

Abo Saleh Mona, Bebek Mia, Brestovac Marija, Čačić Marko, Čurić Stjepan,

Grizelj Mateja, Jumić Aleksandra, Jović Anamaria, Karamarko Josipa, Kelčić Stjepan, Kolega-Mrkić Lucija i Nikiforov Nina – ZIMS-Zagreb International Medical Summit (Medicinski fakultet)

Dan doktorata doktorskog studija Biomedicina i zdravstvo

Dana 25. svibnja 2012. godine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu održan je Dan doktorata poslijediplomskog doktorskog studija Biomedicina i zdravstvo.

Svrha dana doktorata

Dani doktorata (PhD Days) već se niz godina organiziraju na pojedinim sveučilištima u Europi. Pri tome postoje razlike pa u nekim središtima dane doktorata organiziraju sami doktorandi, u drugima sveučilišta (fakulteti), negdje je naglasak na druženju doktoranda i nastavnika, negdje više na priredbi za javnost (slično kao „dan otvorenih vrata“), negdje je sudjelovanje obvezno, a negdje nije.

Međutim, u većini slučajeva koji su nam poznati:

- Riječ je o smotri rezultata istraživanja. Često kao uzori sudjeluju i oni koji su već uspješno doktorirali. To je prigoda da se doktorandi međusobno upoznaju sa svojim istraživanjima, da podjele dobra i loša iskustva, da na njima uče i, ono najpoželjnije, da ostvare međusobnu suradnju u istraživanjima.
- Pozvana predavanja svjetski uspješnih znanstvenika gotovo su redovita praksa i trebala bi dodatno motivirati i ohrabriti doktorande da nastave na tom nimalo laganom putu znanstvenih istraživanja.
- U pravilu svi doktorandi imaju priguđu ili obvezu u obliku postera prikazati rezultate ili tek planove svojih istraživanja.

- Odabrana usmena izlaganja radova doktoranda trebala bi isto tako biti dodatna motivacija koja će jačati duh natjecanja, ali i duh kompetitivne suradnje tako karakterističan za današnja znanstvena istraživanja.
- Prisutnost mentora i gostiju trebala bi stimulirati doktorande na još intenzivnija i inventivnija istraživanja, ali potaknuti i njihove mentore da svojim doktorandima poklone još više pozornosti.
- Danom doktorata mogu se vidjeti pojedinačni doprinosi, ali i cjelovitija slika istraživačke djelatnosti polaznika godine doktorskog studija, dakle izvrstan je primjer za ocjenu kvalitete studija, no istodobno i odlična škola prenosivih vještina („transferable skills“) korisna i onim doktorandima koji se neće profesionalno baviti istraživačkim radom.

Naš dan doktorata

Zbog svoje vrijednosti Dan doktorata od ove je godine postao obvezan dio nastave poslijediplomskog doktorskog studija Biomedicina i zdravstvo. Prema odluci Fakultetskog vijeća aktivno sudjelovanje na Danu doktorata boduje se sa 4 ECTS boda, odnosno 25 sati rada u nastavi. Danom doktorata nastoji se obogatiti nastava radi stjecanja novih

spoznaja i iskustava, ali primarno novih i prenosivih vještina: izrada postera ili predavanja, njihov prikaz i obrana pred kolegama, nastavnima i gostima, analiza istraživanja kolega itd.

Kandidati doktorskog studija tako su dobili priliku da istraživanja koja su proveli ili namjeravaju provesti u sklopu svojih doktorskih disertacija prikažu i izlože kolegama, uglednim znanstvenicima i široj znanstvenoj javnosti. Ukupno je izloženo 173 postera, od čega 25 iz pretkliničkih znanosti, 129 iz kliničkih medicinskih znanosti te 20 iz javnozdravstvenog područja. Od ukupnog broja sudionika, njih 54 je prikazalo rezultate istraživanja, dok su ostali prikazali temu svog doktorskog rada, odnosno plan istraživanja.

Dan doktorata prigodnim su govorima otvorili rektor Sveučilišta u Zagrebu profesor Aleksa Bjeliš, dekan Medicinskog fakulteta akademik Davor Miličić, savjetnik za znanost predsjednika Vlade Republike Hrvatske profesor Neven Budak, te voditelj doktorskog studija Biomedicina i zdravstvo profesor Zdravko Lacković. Događaj su upotpunila usmena izlaganja najboljih sažetaka polaznica studija Marijane Škledar, Barbare Barun, Katje Dumić i Ive Pejnović – Franelić, kao i pozvana predavanja o doktorskim studijima u Europi i Europskim standardima uglednih stručnjaka profesorice Jadwige Mirecke

Izlaganje profesora Rolanda Jonssona iz Sveučilišta u Bergenu

Ispunjeni auditorij sa zanimanjem prati izlaganja doktoranada

Usmena izlaganja najboljih sažetaka Dana doktorata. Slijeva: Barbara Barun, Katja Dumić, Iva Pejnović Franelić i Marijana Šklebar

s Jagelonskog sveučilišta u Krakowu i profesora Roberta Harrisa s Instituta Karolinska u Stockholmu. Također, bila nam je čast čuti predavanje profesora Rolanda Jonssona iz Sveučilišta u Bergenu, renomiranog svjetskog imunologa, jednog od prvih svjetskih znanstvenika u istraživanju Sjergenovog sindroma.

Poslijepodnevni dio programa bio je rezerviran za okrugli stol na temu Doktorskih studija u Hrvatskoj i Europi u kojem su sudjelovali Zdravko Lacković i Robert Likić s Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Ignac Lovrek (potpredsjednik Odbora za doktorske studije Sveučilišta u Zagrebu), Roland Jonsson (Sveučilište u Bergenu) i Jadwiga Mirecka (Jagelonsko sveučilište u Krakowu), a putem web konferencijske veze on-line su se uključili i Michael Mulvany (Sveučilište u Aarhusu) te Ingeborg Van Der Ploeg (Institut Karolinska iz Stockholma). Pitanja o kojima se raspravljalo uključivala su osobitosti doktorskih studija u različitim sredinama, prednosti i nedostaci tzv. „skandinavskog“ tipa doktorata, prednosti i nedostaci pisanja doktorata na engleskom jeziku. Svi su sudionici bili suglasni da bi doktorat ako je mentor izvan matične

zemlje ili je doktorat povezan s međunarodnim projektima, morao biti na engleskom jeziku, a ostalo da ovisi o lokalnim prilikama, temi o kojoj je riječ itd.

Uz već nabrojene goste, Dan doktorata su posjetili brojni drugi djelatnici Sveučilišta i drugih ustanova visokog obrazovanja i znanosti, a zaprimili smo i veliki broj telefonskih ili pismenih isprika zbog nemogućnosti dolaska, te se nadamo da će naš primjer slijediti i ostali doktorski studiji u Zagrebu i Hrvatskoj.

Dan doktorata samo je jedan u nizu koraka kojima se doktorski studij Biomedicina i zdravstvo nastoji što više prilagoditi europskim standardima. Potaknuti odlukom europskih ministara o doktorskim studijima kao „trećem ciklusu“ visokog obrazovanja, naš studij je već 2004. i 2005. godine organizirao prvu Europsku konferenciju o harmonizaciji doktorskih studija u Europi (još prije poznate konferencije u Salzburgu) što rezultira nastankom velike europske udruge doktorskih studija ORPHEUS sa sjedištem u nas, koja danas okuplja preko 80 zdravstvenih fakulteta iz gotovo svih europskih zemalja i koja je za svoje standarde nedavno dobila i pozitivnu ocjenu Europ-

ske Komisije. Relativno visokim kriterijima za prijem u doktorski studij, te njihovom dosljednom provedbom nastojalo se osigurati ne samo kvalitetu polaznika dokorskog studija, već i podignuti razinu znanstvene aktivnosti općenito. Prema početnim istraživanjima period od prijave teme do doktorata u prošlosti je znao potrajati i više od 8 godina. Danas je taj prosjek smanjen na oko 6 godina, no on bi mogao biti još kraći. Posljedice toga bile su očite i na ovogodišnjoj smotri – samo jedna trećina učesnika prikazala je rezultate svojih istraživanja, a ostali samo planove. To je odraz studiranja u dijelu radnog vremena, ali upozoravai na kašnjenje s početkom istraživanja. Broj radova koje doktorandi objave bitno je veći od minimalnih kriterija, međutimmedijan čimbenika odjeka časopisa u kojima se radovi objavljuju mogao bi biti povoljniji. Nadamo se da će Dan doktorata i u tome postupno potaknuti promjene.

Marko Jakopović, Ingeborg Remich, Ana Borovečki, Robert Likić, Ante Tvrdeić, Dina Tariba, Drago Batinić, Zdravko Lacković

Izložba postera

Zajednička fotografija sudionika Dana doktorata

Festival znanosti 2012.

23.-28. travnja 2012.

Festival znanosti u Hrvatskoj je ove godine obilježio svoju desetu godišnjicu. Bogati program Festivala odvijao se od 23. do 28. travnja 2012. u Dubrovniku, Lošinj, Osijeku, Puli, Rijeci, Splitu, Zadru i Zagrebu. Jedna od krilatica ovogodišnjeg Festivala znanosti je izreka genijalnog Shakespeara: „Svijet je onoliko zanimljiv koliko smo mi radoznali“. A cilj Festivala znanosti i jest pokazati koliko znanost može biti uzbudljiva i zabavna, a najlakše je to objasniti mladima, koji su po prirodi znatiželjni i razmišljaju bez nametnutih ograničenja. U posljednjih deset godina velik je broj djece, učenika, studenata u Hrvatskoj sudjelovao u programima Festivala znanosti. Nadamo se da su znanstveno-popularna predavanja, radionice i raznovrsne aktivnosti, organizirane s velikim poletom i entuzijazmom, kod nekih od tih mladih ljudi pobudili zanimanje za znanost a možda ih i potaknule i utjecale na odluke o daljnjem školovanju, studiju i radu u znanosti.

Studenti i nastavnici Medicinskog fakulteta u Zagrebu sudjelovali su u organizaciji Festivala znanosti s radionicama koje su se odvijale u prostorima Tehničkog muzeja u Zagrebu. Atraktivnu kemijsku radionicu pod naslovom „Kokteli kemičara“ te uz riječi poziva „Što se krije u našim tikvicama i čašama? Semafor, kemijski kameleon, veliko plavetnilo ili čudesna oscilirajuća reakcija – otkrijte sve čari kemijskih promjena.....“ osmislili su i izveli asistenti i znanstveni novci Zavoda za kemiju i biokemiju – Danijela Cvijanović, Vladimir Damjanović, Kristina Mlinac i Igor Picek. Uz radionicu, prezentirali su izvrstan poster s temom „10 dama u službi kemije“ i ukratko prikazali rad i život 10 žena koje su ključno pridonijele razvoju znanosti svojim otkrićima u području kemije – Marija Židovka (1. st.), Marie-Anne Lavoisier (18.-19. st.), Maria Sklodowska-Curie (19.-20. st.), Maud Leonore Menten (19.-20. st.), Gerly Theresa Cori (19.-20. st.), Irene Joliot-Curie (19.-20. st.), Rosalind Elsie Franklin (20. st.), Dorothy Crowfoot Hodgkin (20. st.) i Ada Jonath (20. st.). Biološku radionicu s temom „Deset lunarnih mjeseci“ organizirale su Tamara Nikuševa Martić i Ljiljana Šerman uz pomoć studenata medicine Zorana Legčevića i Lee Hiršl (Zavod za biologiju). Uz pomoć edukativne prezentacije koju su izradili studenti, na jednostavan i zanimljiv način objašnjen je tijek ljudske trudnoće i razvoj ljudskoga čeda. Neuroznanstvenu radionicu s naslovom „Kako mozak broji i ra-

čuna?“ organizirali su studenti medicine Katarina Ilić, Martina Gačić i Nikola Halebek uz pomoć Svjetlane Kalanj Bognar (Hrvatski institut za istraživanje mozga). U okviru ove radionice iznesena su neuroznanstvena saznanja o načinu kako ljudski mozak procesira numeričke vrijednosti i kako računa, koje su moždane regije uključene u sposobnost računanja, što razlikuje mozak matematičkog genija od mozga prosječne osobe, na

koji je način poremećeno razumijevanje brojeva i aritmetičke sposobnosti u diskalkuliji, i brojne druge zanimljivosti iz neuroznanosti. Ove godine posebno dobro posjećenu i zanimljivu radionicu „Ritam srca i disanja“ pripremili su kolege sa Zavoda za fiziologiju Vladiana Crljen, Danka Grčević, Tomislav Kelava i Alan Šučur. Oni su odgovarali na pitanja poput: Kako funkcionira srce: Zar u ljudskom tijelu nastaje struja? Kako struja

Poster kojim je predstavljen Festival znanosti 2012.

Zoran Legčević i Lea Hiršl – biološka radionica

nastaje u srcu? Možemo li na površini kože snimiti struje koje nastaju u unutrašnjosti tijela? Kakva je veza između uzbuđenja i struja u srcu? Koliki volumen zraka može ispuniti pluća? Dolazi li sav

Kristina Mlinac, Vladimir Damjanović, Igor Picek – kemijska radionica

zrak koji udahnemo do pluća? Možemo li izdahnuti sav zrak koji se nalazi u plućima? Koliko puta u minuti izmijenimo zrak u plućima? Koji je sastav udahnutog zraka? Kako mjeriti volumen zraka koji udišemo i izdišemo? U okviru fiziološke radionice posjetiocima je objašnjen princip rada elektrokardiografa i spirometra a posebno ih je privukla prilika da ih isprobaju i sami.

Konačno, svečanost otvaranja ovogodišnjeg jubilarnog Festivala znanosti po-

Nastupa „Lege artis“!

novno je uljepšao nastup pjevačkog zbora studenata medicine „Lege artis“!

Već uobičajeno, sve dodatne informacije o Festivalu znanosti 2012. dostupne su na mrežnoj stranici <http://www.festivalznanosti.hr/2012/>. Zahvaljujemo studentima i nastavnicima koji su pomogli i sudjelovali u organizaciji Festivala znanosti, te upravi Medicinskog fakulteta na podršci!

Svjetlana Kalanj Bognar

Obranjene disertacije

Dinko Vidović: Rani uvid u stabilnost djelomične endoproteze kuka periprotetičkom denzitometrijskom analizom gustoće kosti, 25. studenog 2011.

Tea Vukušić Rukavina: Razvoj mjernoga instrumenta za procjenu stigmatizacije duševnih smetnji u tiskanim medijima, 25. studenog 2011.

mr.sc. Branka Golubić Čepulić: Izvori grešaka i njihova kontrola: Model upravljanja neželjenim događajima u kliničkoj transfuziologiji, 29. studenog 2011.

Lana Škrgatić, dr.med.: Varijacije odabranih gena u bolesnica sa sindromom policističnih jajnika, 29. studenog 2011.

mr.sc. Irena Tabain: Virološke, kliničke i epidemiološke osobitosti adenovirusnih dišnih infekcija u djece u Zagrebu i okolici, 02. prosinca 2011.

mr.sc. Maja Antončić Svetina.: Oksidacijski stres u zatajavanju srca, 05. prosinca 2011.

Vlatka Boričević Maršanić, dr.med.: Povezanost usklađenosti roditelja u odgoju s emocionalnim i ponašajnim problemima adolescenata, 06. prosinca 2011.

mr.sc. Gordan Zlopaša: Adipokini u bolesnica sa sindromom policističnih jajnika, 12. prosinca 2011.

mr.sc. Renata Huzjan Korunić: Vrijednost ciljanoga ultrazvučnoga pregleda u dijagnostici lezija uočenih na magnetskoj rezonanciji dojke na postkontrastnim suptraksijskim sekvencama, 13. prosinca 2011.

Ivana Maurac, dr.med.: Hh-Gli signalni put i njegova interakcija s genima BRCA 1 i 2 zloćudnim epitelnim novotvorinama jajnika, 15. prosinca 2011.

mr.sc. Jasmina Grubišin: Značenje anhedonije i poremećaja emocionalne percepcije za opće funkcioniranje u shizofreniji, 16. prosinca 2011.

Alma Demirović, dr.med.: Povezanost izraženosti VEGF-a i HIF-1alfa s promjenama bubrežne arterije u bolesnika s karcinomom bubrežnih stanica, 16. prosinca 2011.

Vedrana Šerk, dr.med.: Povezanost ventrikulske tahikardije i endotelne disfunkcije u bolesnika s koronarnom bolešću, 20. prosinca 2011.

mr.sc. Tomislav Župić: Ploidnost tumorskih stanica i tip humanog papiloma virusa u cervikalnim intraepitelnim neoplazijama, 20. prosinca 2011.

mr.sc. Mirjana Balen Topić.: Bolničke infekcije krvotoka u mehanički ventiliranih infektoloških bolesnika starije životne dobi, 22. prosinca 2011.

mr.sc. Marija Santini.: Ishod liječenja bolesnika starije životne dobi oboljelih od teških infekcija u jedinici intenzivne medicine, 22. prosinca 2011.

Suzana Ožanić Bulić, dr.med. Utjecaj izraženosti E-kadherina i N-kadherina u primarnom melanomu i metastazama u limfnim čvorovima na prognozu bolesti, 22. prosinca 2011.

mr.sc. Zyrafete Kući: Phenotypic and Functional Characterization of Mesenchymal Stromal Cells Generated from Human Bone Marrow CD271+ Mononuclear Cells, 22. prosinca 2011.

mr.sc. Mario Kašner: Uloga 3-D stresne ehokardiografije u procjeni zatajavanja srca s normalnom sistoličkom funkcijom, 29. prosinca 2011.

Marija Macan, dr.med. Usporedba prognostičke vrijednosti atrijskog električkog potencijala i razine natriuretičkih peptida za pojavu asimptomatske fibrilacije atrija u bolesnika s totalnim atrioventrikulskim blokom i elektrostimulatorom srca, 25. siječnja 2012.

Giorgie Petković, dr.med.: Učestalost fetalnog alkoholnog sindroma u školske djece Sjeverozapadne Hrvatske, 26. siječnja 2012.

Viktorija Erdeljić, dr.med.: Utjecaj primjene antimikrobne terapije na selekciju mikroorganizama koji produciraju beta-laktamaze proširenog spektra (ampC i ESBL) i ishod liječenja bolesnika, 20. veljače 2012.

mr.sc. Valerija Stamenić: Čimbenici rizika za rak dojke u populacijskom probiru žena u dobi 50-69 godina u Republici Hrvatskoj, 23. veljače 2012.

Ivana Klinar, dr.med.: Uloga specijaliziranog internetskog portala u edukaciji bolesnika, 28. veljače 2012.

Monika Ulamac, dr.med.: Odnos pojavnosti periglandularnih pukotina i izraženost proteina ekstracelularnog matriksa tenascina, fibronektina i galektina u adenokarcinomu prostate, 29. veljače 2012.

mr.sc. Valentina Čorić-Martinović: Učinak pentadekapeptida BPC 157 i losartana na nefrotoksičnost epirubicina u eksperimentalnih životinja, 07. ožujka 2012.

Saša Badžek, dr.med.: Prognostički značaj serumske koncentracije HER2/EGFR u bolesnica s lokaliziranim tumorima dojke, 12. ožujka 2012.

Ivan Cvjetko, dr.med.: Stabilni želučani pentadekapeptid 157 (BPC 157) i ligatura arterije femoralis u štakora, 14. ožujka 2012.

Domagoj Eljuga, dr.med.: Procjena kliničke vrijednosti ekspresije inhibitora-1 aktivator plazminogena (PAI-1) na tumorskim i mioepitelnim stanicama dukalnog invazivnog karcinoma dojke, 15. ožujka 2012.

Vanja Tešić, dr.med.: Razvoj modela za predikciju raka dojke temeljem populacijskoga probira žena u dobi od 50 do 69 godina, 19. ožujka 2012.

mr.sc. Dardani Kočinaj: Effect of Creatine and Physical Exercise on Glucose Concentration in Patients with Type 1 Diabetes Mellitus, 21. ožujka 2012.

Sanja Masnec Olujić, dr.med.: Učinak primjene pentadekapeptida BPC 157 na cijeljenje perforacijske ozljede rožnice u štakora, 22. ožujka 2012.

Kristian Kunjko, dr.med.: Učinak pentadekapeptida BPC 157 u transekciji fleksornih mišića podlaktice u štakora, 30. ožujka 2012.

Siniša Car, dr.med: Serumska koncentracija mokraćne kiseline i ishod akutnoga koronarnoga sindroma, 11. travnja 2012.

Ana Vujaklija Brajković, dr.med.: Hiperglikemija u teškoj akutnoj bolesti - rizični čimbenici kasnijeg poremećaja metabolizma glukoze, 25. travnja 2012.

Ante Cvitković, dr.med.: Međudjelovanje dijagnostičkih biljega endemske nefropatije, 26. travnja 2012.

mr.sc. Igor Čikara: Mogućnosti ultrazvuka visoke rezolucije u prikazu i nadzoru biopsija mamografski suspektne naku-pina mikrokalcifikacija, 26. travnja 2012.

Martina Zeljko, dr.med.: Analiza gena i proteina E-kadherina (CDH1) i beta-katenina (CTNNB1) u metastazama u mozgu, 11. svibnja 2012.

Marica Žižić Mitrečić, dr.med. Uloga gena Noto u razvoju kaudalnoga notokorda u zametku miša, 25. svibnja 2012.

Andrea Šimić Klarić, dr.med.: Povezanost dinamike rasta opsega glave i neurorazvojnih poremećaja u predškolske djece rođene nakon intrauterinog zastoja rasta, 31. svibnja 2012.

mr.sc. Gordana Kaić: Povezanost broja FOXP3-pozitivnih limfocita u citološkim otiscima sentinel limfnih čvorova s prognostičkim čimbenicima u bolesnika oboljelih od melanoma, 12. lipnja 2012.

Boris Jelavić, dr.med.: Prognostička vrijednost kolonizacije rinosinusne sluznice s bakterijom *Helicobacter pylori* na učinkovitost funkcijske endoskopske kirurgije sinusa, 13. lipnja 2012.

mr.sc. Jasna Slaviček.: Citokini u serumu bolesnika s hepatitisom C na hemodijalizi, 14. lipnja 2012.

Iva Kirac, dr.med.: Utvrđivanje učestalosti rizičnih genskih polimorfizama rs10795668 (LOC338591), rs16892766 (EIF3H), rs3802842 (LOC120376) i rs4939827 (SMAD7) u pacijenata s kolorektalnim karcinomom, 14. lipnja 2012.

Mislav Cerovec, dr.med.: Obilježja bolesnika oboljelih od sistemskog eritemskog lupusa u Republici Hrvatskoj, 18. lipnja 2012.

mr.sc. Bernad Kaić: Utjecaj medikamentnog liječenja na trajanje opsežnih lokalnih reakcija nakon primjene kombiniranih acelularnih cjepiva protiv pertusisa, 19. lipnja 2012.

Davor Hrabar, dr.med.: Prognostička vrijednost izraženosti sindekana 1 i 2 u adenokarcinomu gušterače, 28. lipnja 2012.

Novi doktori znanosti i umjetnosti na putu od rektorata prema Hrvatskom narodnom kazalištu 1. srpnja 2012.
(Foto: www.rama-prozor.info)

Održane javne rasprave

6. prosinca 2011.

Tihomir Kekez, dr.med.: Učestalost renostenoze ileokolične anastomoze kod bolesnika s Cronhovom bolesti (LL vs TL anastomoza)"

Emil Kinda, dr.med.: „Izloženost operacijskog osoblja udisanju ugljičnog monoksida tijekom peritonektomije“

Krešimir Gršić, dr.med.: „Imunohistokemijska izraženost ekstrogenskih receptora beta (ERB) u planocelularnim karcinoma glave i vrata“

Renata Curić Radivojević, dr.med.: „Paratiroidni hormon u dijagnostici i liječenju hipokalcemije nakon operacije štitnjače“

Ylber Zejnullahu, MD, title of thesis proposal: „The effects of a combination of topically hyaluronic acid and systemically diclofenac sodium in formation of adhesions in injured flexor tendons in chicken“

16. siječnja 2012.

Anita Špehar Uroić, dr.med.: „Uloga receptora za krajnje produkte glikacije i njegovih liganada S100A12 i HMBG1 u razvoju šećerne bolesti tipa 1 u djece i mladih odraslih bolesnika te u pojavi nefropatije i autoimunog tiroidisa u tih bolesnika“

Nataša Črne, dr.med., : „Povezanost niske razine trijodtironina (latentnog hipotireoidizma) s morbiditetom i mortalitetom bolesnika u terminalnoj fazi kronične bubrežne bolesti“

Ivan Bolanča, dr.med.: „Postpartalna depresija - mogućnosti ranog otkrivanja“

Agata Ladić, dr.med.: „Polimorfizam gena tiopurinmetiltransferaze u bolesnika s upalnom bolesti crijeva“

Petar Matošević, dr.med.: „Genetičke i okolišne odrednice povezane s operativnim uklanjanjem crvuljka među odraslim ispitanicima populacije otoka Visa i Korčule“

30. siječnja 2012.

Dean Strinić, dr.med.: „Prolongirani QT interval u štakora tretiranih neurolepticima i antiemeticima i pentadekapeptid BPC 157“

Tihomir Grgić, dr.med.: „Učinak pentadekapeptida BPC-157 na cijeljenje kolovezikalne fistule na modelu Wistar albino štakora“

Ivan Rašić, dr.med.: „Klinički značaj izraženosti gena BORIS i MYC u zloćudnim tumorima hipofarinksa čovjekai“

Lili Mikecin, dr.med.: Pseudokolinesteraza i parametri oksidacijskog stresa kao pokazatelji patoloških promjena u djece s tumorskom bolesti u središnjem živčanom sustavu“

Matej Mustapić, dr.med.: „Prediktivna vrijednost inicijalnog pregleda kralježnice magnetnom rezonancijom na klinički ishod liječenja vertebralnog osteomijelitisa“

Đivo Ljubičić, dr.med.: „Povezanost kronične opstruktivne plućne bolesti sa povišenim kardiovaskularnim rizikom“

Mario Blekić, dr.med.: „Povezanost dječje astme sa genetskim polimorfizmima na kromosomu 17q12-21“

6. veljače 2012.

mr.sc. Dubravka Bobek, dr.med.: „Analiza alarmina (HMGB1 i S100A12) i njihova receptora (RAGE) u juvenilnom idiopatskom artritisu“

Snježana Ramić, dipl.ing.biol.: „Fosforilirani HER-2 receptor kao parametar rezistencije na terapiju herceptinom kod karcinoma dojke“

Marija Gomerčić, dr.med.: „Ekspresija i distribucija kaveolina-1 i transformirajućeg čimbenika rasta beta u hepatocitima bolesnika s nealkoholnom masnom bolesti“

Valerija Bralić Lang, dr.med.: Klinička inercija liječnika obiteljske medicine u regulaciji glikemije oboljelih od šećerne bolesti tip 2“

Suzana Kudlek Mikulić, dr.med.: „Utjecaj olanzapina i risperidona na koncentraciju moždanog neurotrofnog čimbenika u shizofrenih bolesnika u akutnoj fazi liječenja“

Stjepan Ivanković, dr.med.: „Pojavnost depresije i anksioznost u bolesnika predviđenih za revaskularizaciju miokarda“

13. veljače 2012.

Tomislav Bečejac, dr.med.: „Učinak pentadekapeptida BPC 157 u terapiji i prevenciji kaustičnih lezija jezika, jednjaka, želuca i duodenuma u štakora“

Marko Barić, dr.med.: „Učinak pentadekapeptida BPC 157 na cijeljenje rektovaginalnih fistula u štakora“

Sanja Sakan, dr.med.: „Promjena serumske vrijednosti čimbenika rasta fibroblasta 23 (FGF23) u odnosu na stadij akutnog zatajenja bubrega“

Ana Knezović, dipl.ing. biol.: Kolinergična transmisija u mozgu netransgeničnog štakorskog modela sporadične Alzheimerove bolesti“

Ivana Behin, dr.med.: „Postnatalni porast tjelesne mase kao prognostički čimbenik za razvoj retinopatije nedonoščadi“

Andrea Dasović Buljević, dr.med.: „Ishod liječenja u djece sa sindromom hipoplastičnog lijevog srca - retrospektivna hrvatska studija“

27. veljače 2012.

Sanda Smuđ Orehovec, dr.med.: „Imunohistokemijska izraženost matriks metaloproteinaze 1 (MMP1) i ciklooksigenaze-2 (COX-2) u karcinomu pločastih stanica i bazaliomu kože te aktiničkoj keratozi“

Luka Vučemilo, dr.med.: „Informirani pristanak pacijenata u bolničkom sustavu u Republici Hrvatskoj“

Lucija Murgić, dr.med.: „PEO (profesionalna etička osposobljenost): instrument za vrednovanje profesionalne etičnosti i etičke osposobljenosti studenata medicine“

5. ožujka 2012.

Adrian Lukenda, dr.med.: „Prisutnost imunohistokemijskih biljega matičnih stanica raka kod melanoma srednje očne ovojnice i njihov prognostički značaj“

Irena Pirkli, dr.med.: „Ekspresija potencijalnih marker gena kod kroničnog rinosinuitisa i primjena u praćenju učinka terapije“

Lorna Stemberger, dr.med.: Značaj kemokina CXCL10, CXCL11 i CXCL13 u patogenezi aseptičnog meningitisa, neuroborelioze i akutnog diseminiranog encefalomijelitisa“

Jakov Vojković, dr.med.: „Utjecaj transfuzije homologne krvi na neurokognitivne funkcije pacijenata nakon kardiokirurške operacije“

Darko Jurišić, dr.med.: „Praćenje promjena u pojavljivanju solubilnog TGF beta III receptora u plazmi pacijentica s tumorom dojke“

12. ožujka 2012.

Karlo Tomičić, dr.med.: „Utjecaj pentadekapeptida BPC 157 i estrogena na genitalne organe, mokraćni mjehur i koštano tkivo ovariektomiranih štakora“

Alen Šelović, dr.med.: „Povezanost antropometrijskih pokazatelja trudnica i fetusa“

Lidija Erdelez, dr.med.: „Unapređenje kvalitete kirurške i transfuzijske prakse kod infrarenalnih aortoiliakalnih zahvata“

Marija Baković, dr.med.: Vrednovanje karboksihemoglobina kao pokazatelja ulazne strijelne rane nastale pucanjem iz blizine“

Jasminka Igrec, dr.med.: „Uloga definiranog protokola kompjuteriziranom tomografijom u dijagnostici udruženog prijeloma kosti lica i lubanjske baze“

Meliha Solak Mekić, dr.med.: „Otkrivanje prognostičkih čimbenika proteomskom analizom zdravog i tumorskog tkiva u bolesnika s karcinomom prostate“

26. ožujka 2012.

Sandra Moslavac, dr.med.: „Ekspresija Pw12 i HMGA2 u papilarnim karcinomima štitne žlijezde s i bez metastaza“

Ratko Prstačić, dr.med.: „Karakteristike metastaza papilarnog karcinoma štitnjače u lateralne regije vrata“

Tomislav Meštrović, dr.med.: „Aktivnost azitromicina, doksiciklina i levofloksacina u in vitro uvjetima protiv urogenitalnih sojeva vrste Chlamydia trachomatis“

Katarina Vučić, dr.med.: „Odnos kliničkih nalaza prema razini vitamina D kod žena s novodijagnosticiranim karcinomom dojke“

Zvonimir Ivan Lubina, dr.med.: „Analiza učinka fleksije i ekstenzije na morfologiju vratnog dijela kralježnične moždine kod degenerativnih promjena trećeg stupnja po Muhle-u“

Pristupnik: **Igor Erjavec, dipl.ing.biol.:** „Utjecaj razine serotoninina u plazmi na metabolizam koštane pregradnje“

2. travnja 2012.

Ana Močić Pavić, dr.med.: „Učestalost i utjecaj samoiniciranih eleiminacijskih dijeta na nutritivni status i klinički tijek bolesti djece s kroničnim upalnim bolestima crijeva“

Ana Kunović, dr.med.: „Presječno istraživanje serumskih razina grelina, leptina i proupalnih citokina kod bolesnika s upalnim bolestima crijeva“

Neda Striber, dr.med.: „Ispitivanje promjene debljine sloja živčanih vlakana mrežnice u korelaciji sa promjenama vidne funkcije i VEP-a kod djece oboljele od cerebralne paralize“

Ivan Adamec, dr.med.: „Primjena intravenskog deksametazona u akutnom zbrinjavanju bolesnika s vestibularnim neuronitisom“

23. travnja 2012.

Dražen Kovačić, dr.med.: „Racionalna dijagnostika sindroma prostatitisa“

Adela Kolumbić Lakoš, dr.med.: „Istraživanje proupalnih i protuupalnih citokina u bolesnika sa sindromom prostatitisa“

Jelena Mustapić, prof.psihologije.: „Povezanost srama, vršnjačkog pritiska i nezadovoljstva tijelom s navikama hranjenja sdolescenata“

7. svibnja 2012.

Ozren Kubat, dr.med.: „Usporedba rezultata različitih poslijeoperacijskih protokola u bolesnika s ugrađenom totalnom endoprotezom koljena“

Andreja Vukasović, dr.med.: „Analiza građe autolognog koštano-hrskavičnog presatka uzgojenog u biorektoru na životinjskom modelu ovce“

Tanja Grdić, dr.med.: „Stres, burnout i depresivni poremećaj u liječnika primarne zdravstvene zaštite u Zagrebačkoj županiji“

Josip Podobnik, dr.med.: „Povezanost polimorfizma gena za katehol-o-metil-transferazu i aktivnosti trombocitne monoaminooksidaze s agresivnim ponašanjem i psihopatološkim karakteristikama adolescenata u odgojnim domovima“

Andrea Jambrošić Sakoman, dr.med.: „Čimbenici psihofiziološke podražljivost u akutnoj reakciji na stres i posttraumatskom stresnom poremećaju“

14. svibnja 2012.

Marko Kralik, dr.med.: „Objektivizacija mjerenja radnog opterećenja radiologa i procjena trenda u jedanaestogodišnjem razdoblju“

Miram Pasini, dr.med.: „Istraživanje djelotvornosti i podnošljivosti izvantjelesne magnetne intervencije u liječenju neupalnog oblika sindroma kronične zdjelične boli bez dokazane infekcije“

Martina Vargović, dr.med.: „Istraživanje epidemiologije, dijagnostike, kliničke slike i liječenja kroničnog prostatitisa koji uzrokuje Trichomonas vaginalis“

Elvira Koić, dr.med.: „Beznade i doživljaj gubitka smislenosti života u predviđanju suicidalnosti ratnih veterana oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja“

Agneza Marija Kapović dr.med.: „Proupalni citokini u Juvenilnom idiopatskom artritisu“

Nevenka Cigrovski, dr.med.: „Utjecaj glikoziliranosti imunoglobulina G na terapijsku učinkovitost rituksimaba u liječenju oboljelih od limfoma“

28. svibnja 2012.

Pranvera Zejnullahu - Raci, MD: „Prevalence of HPV Infection and High-risk HPV Genotyping in Kosovar Female Population“

Alma Bišević, MD: „Laser in situ keratomileusis (LASIK) with Two Different Laser Platforms in Treating High Astigmatism“

Musli Gashi, MD: „Survival Analysis of Acute Myocardial Infarction Patients Treated at the University Clinical Centre Kosovo Emergency Department “

Goneta Gashi, MD: „Micronuclei in cervical smears, buccal exfoliated epithelial cells and peripheral blood lymphocytes of women with and without cervical cancer

Qendrese Daka, MD: „Classification and quantification of the risk factors and treatment strategies for ocular hypertension and primary open-angle glaucoma: a systematic review of systematic reviews and meta-analysis of primary prognostic studies and randomized controlled intervention trials“

Valon Krasniqi, MD: „Genetic Polymorphism of CYP2C19, CYP2C9 and VKORC1 in Kosovo's population

Arjeta Podrimaj - Bytyqi, MD: „Micronucleus index in epithelial exfoliated cells of urothelium and buccal mucosa, and peripheral blood lymphocytes of patients with bladder neoplasia“

4. lipnja 2012.

Željka Belošić Halle, dr.med.: „Neuroleptici, donji jednjačnici i pilorički sfinkter, sustav dušik oksida i pentadecapeptid BPC-157“

Slavica Sović, dr.med.: „Razvoj pokazatelja kvalitete u obiteljskoj medicini“

Katja Grubelić Ravić, dr.med.: „Povezanost polimorfizma gena za serotoninški transportni sustav s fenotipom Chronove bolesti (CD)“

Biljana Andrijević Derk, dr.med.: „Morfološke i angiografske promjene periferne mrežnice kod bolesnika sa senilnom makularnom degeneracijom“

Krešimir Gršić, dr.med.: „Imunohistokemijska izraženost ekstrogenskih receptora beta (ERB) u planocelularnim karcinomima glave i vrata“

Sanda Smuđ Orehovec, dr.med.: „Imunohistokemijska izraženost matriks metaloproteinaze 1 (MMP1) i ciklooksigenaze-2 (COX-2) u karcinomu pločastih stanica i bazaliomu kože te aktiničkoj keratozi“

11. lipnja 2012.

Antun Bačić, dr.med.: „Karakterizacija imunosupresijskih svojstava mezenhimalnih matičnih stanica iz nepčanih tonzila“

Tomislav Gregurić, dr.med.: „Klinički značaj CT nalaza paranazalnih sinusa u bolesnika sa kroničnim rinosinuitisom“

Vjerislav Peterković, dr.med.: „Subarahnoidalna upalna reakcija i ishod domicilnog bakterijskog meningitisa u odraslih“

Lana Bobić Lucić, dr.med.: „Učinak terapijskih vježbi proprioceptije na bol i funkcionalnu sposobnost u usporedbi sa standardnim vježbama u bolesnika a osteoartritisom koljena: kontrolirana jednostruko slijepa studija“

Danijela Grizelj, dr.med.: „Odnos adiponektina i omentina u masnom tkivu vrata i serumu s metaboličkim rizikom“

2. srpnja 2012.

Tajana Pavić, dr.med.: „Utjecaj bilijarne opstrukcije na razinu grelina,olecistokinina, upalnih pokazatelja i nutritivni status bolesnika“

mr.sc. Maja Jurin, dr.med.: „Dugotrajno neurološko praćenje prvog i drugog blizanca“

Arnes Rešić, dr.med.: „Značaj određivanja vaskularnog endotelnog čimbenika rasta (VEGF) u serumu i bazičnog čimbenika rasta fibroblasta (bFGF) u urinu kod djece s hemangiomima“

mr.sc. Ines Lakoš Jukić, dr.med.: „Rizični eleli i haplotipovi HLA sustava razreda II te njihova učestalost u bolesnika s vulgarnim pemfigusom“

mr.sc. Borka Pezo Nikolić dr.med.: „Primjena intrakardijalnih elektrograma u optimizaciji resinkronizacijskog elektrostimulatora srca“

Tomislav Ćuti, dr.med.: „Osteogeni potencijal mezenhimalnih matičnih stanica izoliranih iz presadka mišića semitendinozusa i gracilisa pripremljenih za rekonstrukciju prednje ukrížene sveze“

DIES FACULTATIS

Dan Medicinskog fakulteta 2011.

Svečana sjednica i potom proslava Dana Fakulteta održana je 16. prosinca 2011. u dvorani Miroslava Čačkovića dekanata na Šalati.

- Program svečane sjednice Fakultetskog vijeća
- Pozdravi i riječ dekana
- Svečana dodjela priznanja nastavnicima umirovljenim koncem ak. god. 2010./2011.
- Nagrade i pohvalnice za znanstvenu produktivnost
- Svečana dodjela Nagrade "MEDICINA"
- Predstavljanje Studentskog zbora i studentskih udruga
- Svečana dodjela Dekanovih nagrada

Nagrađeni studenti u očekivanju početka svečane sjednice

Ugledni gosti razgledavaju novi broj mef.hr. Slijeva: prof. dr. Mate Granić i akademici Željko Reiner, Marko Pečina i Zvonko Kusić

Dobitnice Dekanove nagrade za najbolji znanstveni rad studenata Dijana Špoljar (lijevo) i Petra Kranjčec

Predavaonica Miroslava Čačkovića bila je ispunjena do posljednjeg mjesta

Pozdravna riječ dekana Medicinskog fakulteta prof. dr. Davora Miličića...

... i predsjednika HAZU akademika Zvonka Kusića

Uprava Medicinskog fakulteta

Dekan uručuje dar umirovljenom nastavniku Fakulteta prof. dr. Stipi Batinici

Dekan uručuje Posebnu dekanovu nagradu studentici Anamariji Jović

Nastup zbora Lege Artis

Povelja "Medicina" dodijeljena dr. Vesni Bosanac iz Opće bolnice Vukovar

Fakultetsko vijeće odlučilo je da se nagrada Medicina u 2011. godini dodijeli dr. Vesni Bosanac, ravnateljici Opće bolnice Vukovar, za pokazanu humanost, etičnost, hrabrost i za nesebične žrtve koje je podnijela kao ravnateljica Opće bolnice Vukovar tijekom obrane Vukovara 1991. u Domovinskom ratu.

Izvod iz obrazloženja Prijedloga za dodjelu Nagrade Medicina

Ove godine, kad obilježavamo obljetnicu vukovarske epopeje, najjasnije vidimo značenje Vukovarske bolnice kao središta humanosti, etičnosti, ali i obrane Vukovara 1991. godine. Medicinski fakultet je 1992. godine predložio dr. Vesnu Bosanac i dr. Juraja Njavru za Nobelovu nagradu za mir. Prijedlog je supotpisao veliki broj dobitnika Nobelove nagrade za mir i došao je u zavidnu fazu evaluacije Nobelovog komiteta. Obrazloženje koje je tada priložio Medicinski fakultet, vrijedi i danas: jedinstvenim primjerom liječnici i medicinsko osoblje ratne vukovarske bolnice cijelome su svijetu slali poruku mira u paklu rata i dokazali da se može biti čovjekom i poštivati humanost i etičnost u najzahvatnijim i okrutnim ratnim uvjetima. Vukovarska bolnica pružila je pomoć i našim civilima i ranjenim braniteljima

kao i onima koji su napadali Vukovar i pritom bili ranjeni. Podsjećam da je prva nagrada, Medicina Medicinskog fakulteta dodijeljena upravo Vukovarskoj bolnici.

Temeljem osvjedočene hrabrosti, domoljublja i iznimne skrbi o svim stradalnicima i ranjenicima tijekom obrane Vukovara, ove je godine predsjednik RH Ivo Josipović dodijelio posebnu povelju RH bolnici Vukovar.

Ključna osoba u humanom i etičnom postupanju Vukovarske bolnice bila je ravnateljica bolnice Vesna Bosanac. Svoju humanost, etičnost, hrabrost i domoljublje pokazala je i tijekom mirne reintegracije Podunavlja. Upravo je za vrijeme mirne reintegracije trebalo pokazati razumijevanje i etičnost tijekom vrlo složenog procesa uključivanja liječnika i medicinskog osoblja srpske strane u rad bolnice te pune integracije zdravstvene skrbi iza sve stanovnike Vukovara.

Na kraju zaključujem da je Vesna Bosanac svojom iznimnom humanošću tijekom 1991. i kontinuirano do današnjega dana pokazala da "može s ponosom gledati nedaćama u oči, da nas ništa neće pokolebati, ni lažne optužnice, ni klevete, jer uvijek možemo ravno u oči gledati svima jer nikada nikome nismo nista zgriješili."

S obzirom na to da sam tijekom 1991. bio voditelj Odjela za informiranje Ministarstva zdravstva i "iz prve ruke" upoznao humano djelovanje dr. Vesne Bosanac, sudjelovao u pregovorima za njezino oslobođenje iz zatočeništva, gdje je bila zajedno s dr. Njavrom, i da sam bio predstavnik Vlade u privremenoj upravi za mirnu reintegraciju Hrvatskog podunavlja, osjećam se vjerodostojnim predlagateljem za dodjelu povelje Medicina dr. Vesni Bosanac.

Ivica Kostović

Doktorica Vesna Bosanac (lijevo) prati program svečanosti Dana fakulteta

Doktorica Vesna Bosanac po primitku Nagrade Medicina obratila se nazočnima kraćim govorom

Svečano proglašenje novih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

U atriju palače Hrvatske akademije održana je 12. lipnja 2012. svečanost na kojoj je predsjednik Akademije akademik Zvonko Kusić proglasio novih 18 redovitih članova, osam dopisnih članova, deset članova suradnika, kao i četiri reizabrana člana suradnika.

Novi su članovi Akademije izabrani 10. svibnja 2012. glasovanjem na Izornoj skupštini i to u kategorijama članstva redoviti član, dopisni član i član suradnik.

Hrvatska akademija nakon ovogodišnjih izbora ima 147 redovitih i 138 dopisnih članova te 84 člana suradnika, odnosno ukupno 369 članova.

Svečanosti proglašenja prisustvovali su brojni uzvanici i predstavnici hrvatskog političkog, znanstvenog, kulturnog i javnog života.

U svom uvodnom govoru predsjednik Akademije akademik Zvonko Kusić naglasio je kako se izbori za nove članove svrstavaju među najvažnije događaje u našoj instituciji jer su članovi akademije, zapravo Akademija sama: "Ulazak novih članova je značajan ne samo za Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti već i za ulogu koju će Akademija imati u razvoju i usmjeravanju procesa u hrvatskom društvu i državi u ovim prijelomnim vremenima krize i ulaska u Europsku uniju. Hrvatska akademija potiče i promiče civilizacijski, intelektualni, znanstveni, umjetnički, kulturni pa i gospodarski napredak te stvara potrebne uvjete za nj oslanjajući se ponajprije na priznati stvara-

Novi akademici u Razredu za medicinske znanosti su Josip Madić i Davor Miličić.

Novoprolašeni članovi suradnici u Razredu za medicinske znanosti su Željko Cvetnić, Mirna Šitum i Alema Markotić.

Za člana suradnika HAZU u Razredu za medicinske znanosti ponovno je proglašen Ante Simonić.

lački i moralni autoritet svojih članova. Akademija stalnim pravilnim vrednovanjem društvenih pojava postupno vodi prihvaćanju novih društvenih mjerila i vrijednosnih sustava te tako djeluje kao korektiv društvenih zbivanja."

Napomenuo je kako je posebno važno to što je Akademija u ovome jubilarnom razdoblju, u vrijeme obilježavanja 150 obljetnice, u svoje redove uključila veliki broj mladih članova: "Pri izboru novih članova jedini i glavni kriterij mora uvijek biti izvrsnost i djela trajne vrijednosti nacionalnog i međunarodnog značenja. U prošlom razdoblju Akademija se otvorila javnosti te je znatno povećala svoj utjecaj i ugled u hrvatskome društvu zahva-

ljujući aktivnosti svih svojih članova. Današnjoj Akademiji koja je otvorena i okrenuta budućnosti i koja je preuzela aktivnu ulogu u rješavanju aktualnih društvenih pitanja potrebni su i akademici budućnosti koji će moći osigurati pouzdan pristup svim izazovima u društvu. Na taj će način Akademija i ubuduće obavljati svoju misiju i obvezu čuvanja nacionalnog identiteta ali i promicati svekoliki napredak i dobrobit Hrvatske i svih njezinih građana.

Akademik Kusić naglasio je kako će uloga Akademije u nadolazećem razdoblju biti važna i u međunarodnoj aktivnosti poglavito u promišljanju strategije u skladu s kojom bi Hrvatska funkcionirala u novoj zajednici, ali isto tako i strateške institucije za pogled Europe na ovaj dio kontinenta.

"I danas se također vodi bitka, možda, ne manje važna od one prije dva desetljeća. Nastavlja se bitka za Hrvatsku koju su branitelji izvojevali svojom žrtvom. Tada ostvarena samostalnost sada je ugrožena na drugi način. Za nas bi trebalo biti utješno to što je naša sudbina opet u našim rukama i što ćemo je moći oblikovati svojim radom i ponašanjem. Čini se kao da je ova kriza iznijela na vidjelo

Izborna skupština HAZU održana 10. svibnja 2012.

Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić uručuje povelju novome članu Akademije Davoru Miličiću

Svečano proglašenje novih članova HAZU – zajednička fotografija

sve ono što nismo dobro radili u proteklom razdoblju a bili smo uljuljkani u takav život. Osim gospodarske postoji i kriza duha i poremećen sustav vrijednosti. Sada to treba mijenjati i tu su potrebna odricanja i solidarnost. Da bi smo u tome uspjeli neophodan je društveni optimizam i vjera u konačni uspjeh. Često se stiče dojam da društvo nije dovoljno svjesno težine gospodarske situacije ili da vjeruje u trenutna bezbolna rješenja.

Ako se ne organiziramo i ne promijenimo pravni sustav te odnos prema radu

i odgovornosti doći ćemo u nepovoljniji položaj od onih koji imaju te kvalitete i više snage da uvedu promjene.

Akademija kao krovna znanstvena i intelektualna neovisna i nepristrana institucija s tradicijom i moralnim autoritetom te kao savjest nacije poziva sve čimbenike u društvu na konsenzus i odricanje od parcijalnih interesa radi izlaska iz sadašnjeg teškog stanja.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti vjeruje u sposobnost hrvatskog društva da izvrši potrebnu preobrazbu a

isto tako da će i novoizabrani članovi biti dostojni nasljednici svojih znamenitih prethodnika i da će Akademija slijedom svojega poslanja svojim djelovanjem bitno pridonijeti stvaranju nove Hrvatske” zaključio je predsjednik Kusić.

Nakon uvodnog izlaganja i prigodne riječi predsjednika Akademije akademika Zvonka Kusića, kratka obrazloženja o novoizabranim dopisnim članovima Akademije pročitao je glavni tajnik akademik Pavao Rudan, a razredni tajnici svakog pojedinog razreda pročitali su obrazloženja za novoizabrane redovite članove i članove suradnike svog razreda. Potom je uslijedilo uručivanje povelja svim novim članovima Akademije.

Akademkinja Ivana Weygand–Đurašević srdačno je u ime svih novoizabranih članova zahvalila čelnicima akademije i akademikima svih razreda na pruženoj mogućnosti djelovanja u izuzetnoj instituciji kao što je Akademija: “Pripala mi je ova neočekivana čast da se u ime novoprimljenih članova zahvalim čelnicima akademije i akademikima svih razreda što su nam omogućili pristup i djelovanje u ovoj izuzetnoj instituciji.”

Nakon toplih riječi zahvale uslijedio je glazbeni program: koncertni majstor Zagrebačke filharmonije Orest Shourgot na čuvenoj Guarnerijevoj violini *King* izveo je *Monolog* Borisa Papandopula.

Gordana Poletto Ružić

Memorijal Drage Perovića

Zaklada Perović-Krmpotić i ove je godine na Memorijalnom sastanku održanom 20. siječnja 2012. godine na Zavodu za anatomiju „Drago Perović” nagradila najboljega diplomiranoga studenta u akademskoj godini 2011./2012. Dr. med. Marijan Pašalić ovogodišnji je laureat. S prosjekom ocjena 5.0 tijekom cijeloga studija svakako je zaslužen dobio nagradu.

Sastanak je uvodnim riječima otvorio dekan Fakulteta akademik Davor Miličić, a bili su prisutni i bivši demonstratori, asistenti i nastavnici koji su nakon rada pri Katedri za anatomiju i kliničku anatomiju uspješno nastavili svoje djelovanje u kliničkim strukama.

Sastanak je mjesto druženja djelatnika Fakulteta i podsjetnik na ljude koji su cijeli svoj život posvetili i edukaciji novih liječnika i znanstvenim istraživanjima iz područja morfoloških znanosti. Sigurno je to prisjećanje i poticaj aktivnim djelatnicima Fakulteta da slijede djela ovih dvaju akademika.

Ivan Vinter
(Fotografija: Milan Taradi, Web.mef)

S desna: Marijan Pašalić, dr.med., akademik Davor Miličić, dekan Fakulteta i prof.dr. Ivan Vinter, pročelnik Katedre za anatomiju

Međunarodna suradnja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – pregled dosadašnje aktivnosti tijekom akademske godine 2011./2012.

Kao i proteklih godina, međunarodna aktivnost našeg Fakulteta se bazirala na nekoliko temeljnih programa:

1. Sudjelovanje u programu EU Erasmus;
2. Razvijanje i proširivanje bilateralnih sporazuma;
3. Organizacija i prihvata individualnih oblika mobilnosti;
4. Posjete gostujućih nastavnika i organizacija zajedničkih izbornih kolegija s inozemnim sveučilištima.

Vežano za **Erasmus**, okončan je još jedan natječaj za mobilnost studenata i nastavnika. Na natječaj se prijavilo dvadesetak studenata. Većina je dobila stipendiju našeg Sveučilišta, dok je za manji broj studenata odobren tzv. "zero grant". Naime, zbog mnogobrojnih zaključenih Erasmus sporazuma i prijava studenata, postojeći proračun nije bio dostatan da zadovolji sve potrebe/studentske prijave. Stoga se Sveučilište odlučilo na spomenuti način provođenja Erasmus (kako bi se studentskoj mobilnosti dao pravni okvir), nažalost, bez uobičajene financijske potpore. Natječaj za mobilnost nastavnika nedavno je završio te još čekamo konačne rezultate. O mnogobrojnim Erasmus sporazumima

s uglednim europskim Sveučilištima već smo pisali u prošlom broju MEF-a. Spomenimo nekoliko novih inicijativa za sklapanje sporazuma sa sljedećim sveučilištima:

1. Sveučilište Karolinska u Stockholmu, Švedska;
2. Sveučilište u Göteborgu, Švedska;
3. Sveučilište u Bordeauxu, Francuska;
4. Sveučilište u Parizu III, Francuska;
5. Sveučilište Comenius, Bratislava, Slovačka;
6. Sveučilište Yeditepe, Istanbul, Turska

Temeljem sklopljenih **bilateralnih sporazuma** i ove godine šaljem naše studente u Sveučilišnu kliniku Eppendorf (Hamburg) (7 studenata), Medicinsko sveučilište „Pirogov“ u Moskvi (5 studenata) i Sveučilište u McGillu (4 studenta). Novost je mogućnost razmjene sa lancem katoličkih klinika okruga Kleve (Njemačka). U veljači ove godine je delegacija našeg Fakulteta tijekom posjeta navedenim klinikama osigurala 5 razmjenskih mjesta. Također je dogovorena razmjena nastavnika, moguća suradnja na znanstvenoistraživačkim projektima i publiciranje zajedničkih članaka u našem časopisu Croatian Medical Journal. La-

nac klinika okruga Kleve sastoji se od sljedećih specijaliziranih klinika:

1. St.-Antonius-Hospital gGmbH Kleve (interna, pedijatrija, dijaliza, kirurgija, dijagnostika);
2. Wilhelm-Anton-Hospital gGmbH Goch (onkologija);
3. St. Nikolaus-Hospital gGmbH Kalkar (neurologija i psihijatrija);
4. Marienhospital gGmbH Kevelaer (gerijatrija)

Našim studentima bit će na raspolaganju, uz stručnu praksu i dobre mentore, smještaj u novoizgrađenom dormitoriju i kvalitetna prehrana u obližnjem restoranu za osoblje klinika.

Tijekom posjeta prodekanice za nastavu Medicinskog fakulteta Sveučilišta Comenius (Bratislava) Eliške Kubikove u travnju, dogovoreno je sklapanje Erasmus ugovora, ali i pokretanje bilateralne suradnje s našim Fakultetom (razmjena nastavnika i studenata, prijava bilateralnih znanstvenoistraživačkih projekata te publiciranje radova u Croatian Medical Journalu i časopisu slovačkog medicinskog fakulteta). Spomenimo da je nosilac suradnje sa Sveučilištem Comenius pri našem Fakultetu prof. dr.sc. Dubravko Jašovec.

St. Antonius-Hospital gGmbH Kleve. Suvremeni uređaj za nuklearnu magnetsku rezonanciju (NMR).

Naša delegacija tijekom obilaska lanca katoličkih klinika okruga Kleve (slijeva na desno: Christoph Wess, Davor Ježek, Urlike Adam i Drago Horvat)

Sveučilište u Georgiji (SAD) već godinama surađuje s našim sveučilištem na projektima upravljanja sveučilišnim budžetom i unaprjeđenju kurikula u sustavu visokog obrazovanja. Osim toga, Sveučilište u Georgiji njeguje izvrsnu suradnju s našom Školom narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u području javnoga zdravstva. Tijekom nedavna posjeta izaslanstva spomenutog američkog sveučilišta (prof. dr. sc. John E. Vena i dr. sc. Carol P. Cotton) našem Fakultetu dogovoreno je sklapanje bilateralnog sporazuma o suradnji u studenom 2012. kao i redovita razmjena studenata i nastavnika. Tijekom nedavnog simpozija posvećenog suzbijanju korupcije i diskriminacije u visokoškolskom obrazovanju (IMPLEMENTATION OF UNIVERSITY LEGAL FRAMEWORK FOR PREVENTION AND BATTLING CORRUPTION AND DISCRIMINATION) sudjelovao je i prof. dr. sc. David Lee sa Sveučilišta u Georgiji. Na našem Fakultetu održao je predavanje pod naslovom „Strategy for Insuring Ethical Conduct in Research“.

Ove godine je suradnja s američkim sveučilištima/medicinskim fakultetima dosta intenzivna. Tako je u sklopu međunarodnog simpozija o komparativnoj patologiji „Ljudevit Jurak“ sudjelovalo nekoliko uglednih američkih gostiju sa Sveučilišta u Nebraski (Wing C. John Chan i Patricia Aoun), Sveučilišta Baton Rouge, Louisiana (Fabio Del Piero) te Sve-

učilišta Western University, Pomona, California (Suzana Tkalčić i Ellen C. Collison). Prof. Collison je u organizaciji našeg Fakulteta i Klinike za infektivne bolesti „Fran Mihaljević“ održala i zasebno predavanje pod naslovom „Avian Influenza and SARS: A Virologists Perspective on Emerging Diseases at the Animal-Human Interface“. Koristim se ovom prilikom da srdačno zahvalim prof. dr. sc. Suzani Tkalčić na pomoći u organizaciji posjeta navedenih kolega. Naš fakultet također je pohodila dr. sc. Susan M. Fritz (Sveučilište u Nebraski), koja nas je upoznala s pravnim okvirima djelovanja njezina Sveučilišta.

Vežano za suradnju s našim američkim partnerima, spomenimo da u Zavodu za histologiju i embriologiju borave dva američka studenta medicine hrvatskog podrijetla, Jessica Cvetko i Alex Boscanin. Jessica i Alex će provesti u Zagrebu ukupno osam tjedana i izraditi svoj studentski znanstvenoistraživački rad iz područja andrologije. Spomenuti studenti studiraju na Sveučilištu Loma Linda, Kalifornija. Tijekom studija studenti su dužni načiniti svoj znanstveni rad koji će, po mogućnosti, biti publiciran u međunarodnom časopisu. Svoj rad će iznijeti i na godišnjem skupu studenata Sveučilišta Loma Linda (otprilike odgovara našem CROSS-u).

Suradnja s institucijama i fakultetima EU također se intenzivira. U svibnju nas je posjetila delegacija parlamenta Republike Češke. Delegacija se sastojala isključivo od liječnika-zastupnika u parlamentu predvođena dr. Pavelom Holikom i

prvim tajnikom Veleposlanstva Češke Republike gosp. Josefom Zrzavekyijem. Tijekom razgovora s dekanom Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, akademikom prof. dr. sc. Davorom Miličićem, osobito je istaknut naš novopokrenuti Studij sestrinstva i iskustva češkog partnera vezanih za izobrazbu medicinskih sestara. Istaknute su brojne sličnosti sustava visokoškolskog obrazovanja u Hrvatskoj i Češkoj, ali i izazovi koji predstoje radu medicinskih fakulteta u budućnosti.

U razdoblju od 20. do 21. lipnja Fakultet je bio domaćin delegaciji Sveučilišta u Tübingenu, SR Njemačka. Ovo Sveučilište je nedavno svrstano u jedanaest najboljih njemačkih sveučilišta. Tamošnji medicinski fakultet izvodi program „Molecular medicine“ na engleskom jeziku. Tijekom tog studija studenti su obvezatni provesti semestar ili čitavu akademsku godinu u inozemnim institucijama. Stoga je u žarištu interesa njemačkog partnera bila molekularna medicina i mogućnosti razmjene studenata, ali i mlađih te iskusnijih nastavnika. Dvočlanu delegaciju Sveučilišta u Tübingenu predvodio je prof. dr. sc. Thomas Iftner (prodekan za biomedicinu), kojem se pridružila dr. Elena Leberherz, koja vodi tamošnji ured za međunarodnu suradnju. Tijekom prvoga dana njemačka je delegacija posjetila Zavod za patologiju na Šalati. Obišli su novi molekularnobiološki laboratorij, a potom i ostale laboratorije Zavoda.

Nakon Zavoda za patologiju, uslijedio je posjet Hrvatskom institutu za istraži-

Ugledna američka gošća iz Nebraski s domaćinima (slijeva na desno: Drago Horvat, Susan Fritz, Davor Ježek i Želimir Bradamante)

Američki studenti u hrvatskom laboratoriju: Alex Boscanin (lijevo) i Jessica Cvetko (desno) pod budnim okom dr. med. Andreje Vukasović, znanstvene novakinje (u sredini).

Delegacija parlamenta Republike Češke predvođena dr. Pavelom Holikom (prvi s lijeva) u razgovoru s dekanom i članovima fakultetske uprave

Dr. sc. Luka Brčić (lijevo) i prof. dr. sc. Thomas Iftner u razmjeni mišljenja. Prof. Iftner se inače bavi HPV infekcijama.

Nastanak, koncept i djelovanje HIIM-a njemačkim gostima objasnili su akademik prof. dr.sc. Ivica Kostović i prodekan za znanost prof. dr.sc. Miloš Judaš (s lijeva na desno: Miloš Judaš, Elena Leberherz, Thomas Iftner, Ivica Kostović i Svjetlana Kalanj Bognar).

Posjet Kliničkom zavodu za laboratorijsku dijagnostiku KBC „Zagreb“ pod budnim okom prodekana prof. dr. sc. Drage Batinića (prvi s desna).

vanje mozga (HIIM-u). Valja napomenuti da u okrilju Sveučilišta u Tübingenu postoji ukupno dvadeset četiri istraživačke skupine koje se bave neuroznanosti. Njemačku delegaciju prihvatili su domaćini u HIIM-u, akademik Ivica Kostović, prodekan za znanost prof. dr. sc. Miloš Judaš i tajnica Hrvatskog društva za neuroznanost prof. dr. sc. Svjetlana Kalanj Bognar. Nakon kraćeg razgovora u biblioteci HIIM-a, prodekan Judaš je njemačke partnere proveo kroz HIIM, prikazao rad pojedinih laboratorija te impresivnu zbirku uzoraka moždanog tkiva koju Institut posjeduje. Zaključeno je da postoji mogućnost za mnogobrojne oblike bilateralne suradnje kao i prijave zajedničkih projekata iz područja neuroznanosti na europskoj razini. Spomenimo da

je HIIM izrazito aktivan na međunarodnom planu te da je nedavno organizirao znanstvenu tribinu na kojoj je sudjelovao prof. dr. sc. Vladimir Hlady (Sveučilište Utah) s predavanjem pod naslovom „Engineering of biointerfaces for neural regeneration and CNS biocompatibility studies“.

Drugi dan posjeta njemačke delegacije bio je posvećen KBC-u „Zagreb“, lokacija Rebro. Gosti su posjetili Klinički zavod za laboratorijsku dijagnostiku i Klinički zavod za kliničku i molekularnu mikrobiologiju. Ovaj dio posjeta koordinirao je prodekan za poslijediplomsku nastavu, prof. dr. sc. Drago Batinić. Prof. Iftner bio je impresioniran ustrojem i organizacijom navedenih Zavoda. Pojedini djelatnici Zavoda prikazali su područja svojega rada s na-

glaskom na molekularnu dijagnostiku. U završnom dijelu posjeta delegacija Sveučilišta u Tübingenu obišla je Kliniku za infektivne bolesti „Fran Mihaljević“ i Službu za mikrobiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo koju vodi prof. dr. sc. Gordana Mlinarić-Galinović. Na kraju boravka donesene su konkretne mjere za proširivanje suradnje:

1. Proširiti postojeći Erasmus sporazum tako da se poveća broj studenata i nastavnika u razmjeni;
2. Omogućiti suradnju u diplomskoj i poslijediplomskoj nastavi; za hrvatsku stranu osobito je zanimljiv centar za simulaciju operacija i kabinet vještina Medicinskog fakulteta u Tübingenu;
3. Pokušati ostvariti bilateralnu razmjenu studenata (tzv. „Famulatur“) u rujnu;

Prof. dr. sc. Željko Krznarić (prvi s desna) sa studentima „Engleskog studija“ tijekom gastroskopije.

4. Prijaviti zajedničke tečajeve pri Centru za naprednu akademsku izobrazbu u Dubrovniku;

5. Učlaniti Sveučilište u Tübingenu u ORPHEUS

Vezano za Integrirani dodiplomski i diplomski studij medicine na engleskom jeziku, upravo su završili zajednički izbor

ni kolegiji koje izvodi naš Fakultet zajedno s inozemnim sveučilištima. Prof. dr. sc. David Oliver održao je nastavu u okviru svojeg izbornog predmeta „Palliative care“. Prof. Oliver je dokazani prijatelj našeg Fakulteta, gostujući profesor i već petu godinu za redom izvodi svoj predmet. Slično je i s prof. dr. sc. Antom Pa-

đenom (Sveučilište McGill) i prof. dr. sc. Marie Pierre Dube (Sveučilište u Montrealu) koji su održali nastavu iz izbornog predmeta „Pharmacogenomics“. Prije otprilike mjesec dana održan je i izborni predmet „Cardiac imaging“ koji vodi prof. dr. sc. Bart Bijnsens (Sveučilište u Barceloni). U suradnji s Povjerenstvom za upise održani su razredbeni postupci u Tel Avivu i Stockholmu, a u tijeku su pripreme za razredbeni postupak u Zagrebu koji će se održati 11. srpnja 2012. Također su održani sastanci s pročelnicima katedara i voditeljima predmeta te dogovoren raspored odvijanja nastave za iduću akademsku godinu. Donosimo par slika iz kliničke nastave za studente Studija medicine na engleskom jeziku.

Na kraju ovog prikaza međunarodne suradnje našeg Fakulteta koristim se prigodom da iskreno zahvalim svima koji su pomagali u njezinoj realizaciji.

Davor Ježek

Medicina usmjerena prema osobi

Posljednjih desetljeća svjedoci smo neslućenog i brzog razvoja medicinske znanosti, kao i medicinske struke u cjelini. Danas svjedočimo naglom razvoju translacijske medicine, psihoneuroendokrinoimunologije, proteomike, genomike, farmakogenetike, primjeni nanotehnologija te osobito razvoju neuroznanosti i slikovnih prikaza ljudskog mozga, pa čak i ljudskih emocija. Možemo slikovno prikazati kako reagiramo u odnosu na pojedinca, ali i što se događa tijekom terapijskog odnosa u mozgu zdravstvenog profesionalca i bolesnika, koje su neuroznanstvene osnove placebo, noceba, intuicije, empatije, suosjećanja, povjerenja i nade, kako se osjećamo u timskom radu ili tijekom podučavanja. Za sve ove mogućnosti suvremene medicinske znanosti često se koristimo terminom *personalizirana medicina*. Nažalost, svjedočimo i činjenici da je negdje tehnologija i „progutala“ ljudski odnos, iako nam baš moderna neuroznanost pokazuje važnost odnosa u cjelokupnom terapijskom ishodu. Unazad otpri-

Doc. dr. sc. Marijana Braš

like dva desetljeća širom svijeta je u medicinskoj akademskoj zajednici započeo pravi „pokret“ edukacije o komunikacijskim vještinama, jer se pokazalo da se nedovoljno pozornosti posvećuje individualiziranom odnosu između liječnika i bolesnika, odnosu koji započinje susretom i traje daljnjom komunika-

cijom, a koja je preduvjet uspješnog zajedničkog hoda i rasta. Također se već nekoliko desetljeća, nasuprot paternalističkom modelu u svijetu razvija i primjenjuje model suradnog partnerstva između liječnika i bolesnika, koji je doveo i do razvoja koncepata informiranog pristanka, zajedničkog donošenja odluka i dr.

Unazad nekoliko godina lideri brojnih svjetskih medicinskih organizacija i krovnih međunarodnih udruga bolesnika pokrenuli su još jednu vrlo važnu inicijativu koja predstavlja novi iskorak u medicini – razvoj medicine usmjerene prema osobi (person-centered medicine). Iako je koncept medicine usmjerene prema osobi zagovarao dr. Paul Tournier još prije II. svjetskog rata te su njegove brojne knjige prevedene na više od davdesetak jezika širom svijeta, unazad desetak godina skupina entuzijasta predvođena prof. dr. Juanom Mezzichem iz New Yorka razvila je veliku međunarodnu mrežu – International College of Person-centered Medicine (ICPCM).

Nekoliko je glavnih odrednica medicine usmjerene prema osobi: prihvaćanje bioloških, psiholoških, socijalnih i duhovnih dimenzija u zdravlju i bolesti, prepoznavanje „zdravih“ potencijala i snaga, konteksta u kojem se bolest pojavljuje i „životne priče“ bolesnika, poštovanje zdravstvenog profesionalca kao osobe te model suradnog partnerstva u odnosu između zdravstvenog profesionalca i bolesnika. Da bi osoba koja traži pomoć i osoba koja ju pruža mogle razviti kvalitetan terapijski odnos, potrebna je kvalitetna edukacija iz komunikacijskih vještina i dobro strukturiran medicinski intervju. Ovaj snažan međunarodni pokret podupire i Svjetska zdravstvena organizacija ističući i važnost razvoja javnog zdravstva usmjerenog prepoznavanju potreba pojedinca i zajednice, a predstavnici SZO aktivno su uključeni u sve aktivnosti ICPCM. Od 2008. godine svake se godine u svibnju u Genevi okupljaju vodeći predstavnici svjetskih strukovnih medicinskih udruga i udruga pacijenata koji u suradnji sa SZO raspravljaju o mogućnostima implementacije i daljnjeg razvoja medicine usmjerene prema osobi. Između ostalog, u radu stalno sudjeluju predsjednici Svjetskog medicinskog udruženja (World Medical Association – WMA), Svjetskog udruženja obiteljskih liječnika (World Organization of Family Doctors – Wonca), Svjetsko psihijatrijsko udruženje (WPA), Međunarodno udruženje medicinskih znanosti (International Organizations of Medical Sciences – CIOMS), Svjetska federacija za mentalno zdravlje (World Federation for Mental Health – WFMH), Svjetska federacija neurologa (World Federation

CEPAMET je prepoznat kao važan međunarodni partner u razvoju medicine usmjerene prema osobi. Suradnici CEPAMET-a su između ostalog pozvani da organiziraju cjelokupni program posvećen komunikacijskim vještinama na Europskoj školi boli koja će se krajem rujna održati u Yalti (Ukrajina), s tim da će naziv škole biti Liječenje boli usmjereno prema osobi. CEPAMET je dobio i organizaciju međunarodne konferencije u travnju 2013. godine u Dubrovniku koja će se posebno baviti utjecajem znanosti i umjetnosti u razvoju medicine usmjerene prema osobi, a čiji će suorganizator biti ICPCM. Ovo će biti izvanredna prilika za povezivanje s brojnim međunarodnim organizacijama i istraživačkim projektima kao i prezentaciju rezultata projekta CEPAMET-a i umjetničkih akademija Sveučilišta u Zagrebu.

of Neurology – WFN), Svjetsko udruženje za seksualno zdravlje (World Association for Sexual Health – WAS), Međunarodno udruženje medicinskih fakulteta (International Association of Medical Colleges – IAOMC), Svjetska federacija za medicinsku edukaciju (World Federation for Medical Education – WFME), Međunarodna federacija socijalnih radnika (International Federation of Social Workers – IFSW), Međunarodno vijeće sestinstva (International Council of Nurses – ICN), Europska federacija udruženja obitelji osoba s mentalnim poremećajima (European Federation of Associations of Families of People with Mental Illness – EUFAMI), Međunarodni savez udruženja pacijenata (International Alliance of Patients' Organizations – IAPO), medicinski fakultet Sveučilišta u Genevi, udruženje Paul Tournier i dr. Uz kontinuirane aktivnosti nekoliko radnih skupina koje se bave postojjećom klasifikacijom i

prijedlozima nove, istraživanjima prema konceptu medicine usmjerene prema osobi i sl., pokrenut je i časopis International Journal for Person centered Medicine, a planira se i serija tematskih konferencija te promjene kurikuluma na medicinskim fakultetima.

Peta konferencija ICPCM u Genevi bila je dosad najvažniji i najposjećeniji skup pve međunarodne mreže, a prihvaćeno je da jedan od suorganizatora skupa bude i Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Izuzetna nam je čast što je organizaciju cijelog simpozija na ovom skupu posvećenom kroničnom boli vodila doc.dr.sc. Marijana Braš, koja je uz dr.sc. Lovorku Brajković predavala i na simpoziju posvećenom onkologiji.

Marijana Braš

Osnutak Hrvatskog vijeća za mozak

Nakon više od godinu dana priprema, lobiranja i povezivanja zainteresiranih strana, 14. lipnja 2012. godine osnovano je **Hrvatsko vijeće za mozak**. Vrhunac je to aktivnosti koje su potaknuli hrvatski stručnjaci koji se bave liječenjem i istraživanjem bolesti mozga i njihovi europski kolege i institucije povezane u Europsko vijeće za mozak. Danas je posve jasno da su bolesti mozga jedan od najvećih izazova modernog društva. Troškovi liječenja i doživotne skrbi za osobe oboljele od neuroloških i psihijatrijskih bolesti samo u Europi premašuju 600 milijardi eura godišnje, što je, za usporedbu, dvostruko više od troškova liječenja svih malignih bolesti zajedno. Stoga su istraživanja mozga i unaprjeđenje liječenja bolesti mozga među prioritetima za današnje čovječanstvo. Prije točno deset godina, osnutkom Europskog vijeća za mozak (<http://www.europeanbraincouncil.org/>) poslana je poruka svim nacionalnim istraživačkim zajednicama da se povežu u učinkovitiji i napredniji sustav. Upravo su se osnutkom Hrvatskog vijeća za mozak po prvi puta u Hrvatskoj ujedinile udruge i pojedinci koji svojim iskustvom i lobiranjem mogu utjecati na zakonodavnu i izvršnu razinu vlasti u Republici Hrvatskoj te doprinijeti boljitku osoba oboljelih od bolesti mozga. Osnovna zadaća Hrvatskog vijeća za mozak je kontinuiran rad na smanjenju nerazmjera između velikog utjecaja bolesti mozga na ljudsko društvo i nedovoljnog ulaga-

nja u istraživanje i liječenje bolesti mozga. Posebnu ulogu u tim naporima Hrvatskog vijeća, jednako kao i u njegovom sestrinskom Europskom vijeću, imaju udruge pacijenata. Tako je zalaganje za povećanje izdvajanja za istraživanje i liječenje bolesti mozga temeljeno na poboljšanoj komunikaciji s udrugama pacijenata. Upravo će Hrvatsko vijeće za mozak biti forum koji će povezati zahtjeve osoba oboljelih od bolesti mozga, istraživače koji traže nove terapijske postupke, liječnike koji te postupke primjenjuju, državna tijela koja donose odgovarajuće zakone i konačno, one koji donose odluke o financiranju svih karika u spomenutom lancu.

Svečana Osnivačka skupština održana je u Preporodnoj dvorani Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a o uspjehu inicijative govori popis sudionika. Tako su aktivni sudionici i govornici na ovom svečanom skupu bili predsjednik Hrvatskog sabora gosp. Boris Šprem, ministar zdravlja prof.dr.sc. Rajko Ostojić, posebni predstavnici HAZU akademikinja Vida Demarin i akademik Ivica Kostović, izaslanici Europskog vijeća za mozak prof. dr.sc. Roland Pochet i prof.dr.sc. Nikolay Gabrovsky, rektor Zagrebačkog Sveučilišta prof.dr.sc. Aleksa Bjeliš, dekan Medicinskog fakulteta akademik Miličić, prodekan za međunarodnu suradnju Medicinskog fakulteta prof.dr.sc. Davor Ježek te više od 60 članova akademske zajednice i uglednih institucija.

O značenju inicijative također govori popis udruga koje su imale svoje predstavnike te su time postale i osnivači Hrvatskog vijeća za mozak: Hrvatsko društvo za neuroznanost, Hrvatsko neurološko društvo, Hrvatsko društvo za dječju neurologiju, Hrvatsko neurokirurško društvo, Hrvatsko društvo za prevenciju moždanog udara, Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest, Hrvatsko društvo za neuromuskularne bolesti i kliničku elektromiografiju, Hrvatska udruga bolesnika s poremećajima pokreta, Hrvatsko društvo za elektroencefalografiju i kliničku neurofiziologiju, Hrvatska udruga za epilepsiju, Hrvatsko društvo za psihofarmakoterapiju i biologijsku psihijatriju, Društvo za kliničku genetiku Hrvatske, Akademija za razvojnu rehabilitaciju, Hrvatsko društvo za zaštitu i unaprjeđenje mentalnog zdravlja, Hrvatsko društvo za palijativnu medicinu, Hrvatsko društvo za endokrinologiju, Udruga Hrabra djeca – cerebralna paraliza i Udruga za epilepsiju.

Nakon pozdravnih govora, za predsjednika Udruge je izabran akademik Ivica Kostović. Dva dopredsjednika su akademikinja Vida Demarin i prof.dr.sc. Nina Barišić, a za izvršnog tajnika je izabran doc.dr.sc. Dinko Mitrečić. Nakon službenog dijela, večer su umjetnički uljepšali sopranistica Mariela Mateša i zbor studenata Medicinskog fakulteta „Lege artis“.

Dinko Mitrečić

Doc. dr. sc. Dinko Mitrečić pozdravlja ugledni skup. U prvome redu: gosp. Boris Šprem, akademik Ivica Kostović, prof. dr. sc. Miljenko Bura, prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš, akademik Davor Miličić, prof. dr. sc. Davor Ježek i prof. dr. sc. Veljko Đorđević.

Osnivačka skupština Hrvatskog vijeća za mozak okupila je cijeli spektar osoba zainteresiranih za liječenje bolesti mozga: od najviših predstavnika vlasti i akademika do predstavnika udruga pacijenata.

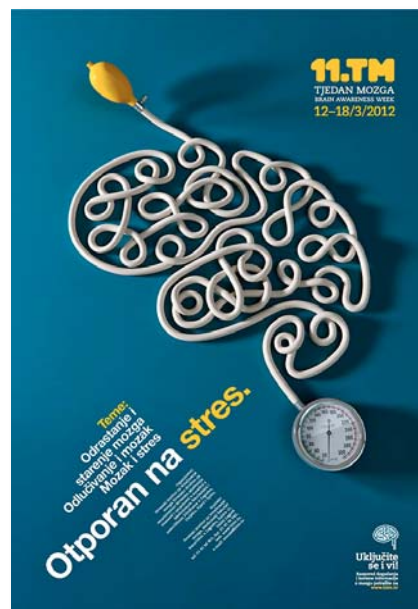

Tjedan mozga 2012.

Hrvatsko društvo za neuroznanost (HDN) i Hrvatski institut za istraživanje mozga (HIIM) organizirali su jedanaesti po redu Tjedan mozga koji se odvijao od 12. do 18. ožujka 2012. u cijelome svijetu u okviru međunarodne manifestacije popularizacije neuroznanosti *Brain Awareness Week*, pod pokroviteljstvom organizacije *Dana Alliance for Brain Initiatives*. U obilježavanju Tjedna mozga sudjelovali su i ove godine Medicinski fakulteti i sveučilišne klinike, te mnoge udruge, škole i druge javne ustanove u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Zaboku i Zadru. Ističemo i tradicionalno dobru suradnju i angažman u organizaciji Tjedna mozga kolega s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ove godine smo javnosti prikazali sljedeće glavne teme Tjedna mozga: Odrastanje i starenje mozga, Mozak i odlučivanje, Mozak i stres, i to u obliku predavanja, stručnih skupova i radionica. Tako se, primjerice, o temi odrastanja mozga i primjeni neuroznanstvenih spoznaja u području odgoja i obrazovanja raspravljalo na stručnom skupu u organizaciji dr. sc. Elizabete Radonić. Predavanje "Mogu li metode magnetske rezonance otkriti kako odrastamo?" upoznalo nas je s najmodernijim tehnikama oslikavanja mozga i izvanrednim mogućnostima uvida u morfološke promjene tijekom razvitka mozga primjenom tih metoda (dr. Lana Vasung). Akademik Ivica Kostović i doc. dr. Milan Radoš održali su predavanje "Razvitak mozga, emocije i odlučivanje". U sklopu Tribina grada Zagreba održan je Stručni skup „Suvremeni pristup u dijagnostici i liječenju neuroloških bolesti“. Javnu tribinu na temu „Rano otkrivanje Alzheimerove bolesti“ organizirao je prof. dr. Goran Šimić i Hrvatska udruga

za Alzheimerovu bolest. Mini simpozij „Rana dijagnostika autizma – tko, kada i kako?“ u organizaciji Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta održao se u prostorima Znanstveno učilišnog kampusa Borongaj. Javnosti je posebno zanimljiva bila tema Stres i mozak o kojoj se govorilo u okviru više tribina i predavanja. Tako je tribinu „Stres, mozak i njegov oporavak“ u Centru za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine organizirao i vodio prof. dr. Veljko Đorđević, dok su o mozgu i oksidativnom stresu te povezanosti stresa i različitih ovisnosti govorile kolegice s Instituta "Ruđer Bošković" (dr. sc. Maja Jazvinščak Jembrek, dr. sc. Dubravka Švob Štrac, dr. sc. Josipa Vlainić). Treba napomenuti da su dva prijedloga aktivnosti u okviru Tjedna mozga u Hrvatskoj dobila dodatnu potporu međunarodne neuroznanstvene organizacije FENS (Federation of Neuroscience Societies): *Brainy granny* (HIIM-HDN) i *Stress resistant* (Medicinski fakultet Osijek). Najnovije spoznaje neuroznanosti o starenju mozga prezentirane su na popularni način u okviru predavanja i radionice "Održimo britki um u starijoj dobi" za korisnike Doma Medveščak (prof. dr. Svjetlana Kalanj Bognar). Vrlo aktivna Sekcija za neuroznanost Medicinskog fakulteta u Osijeku pripremila je zanimljive radionice i predavanja vezana uz temu utjecaja kroničnog stresa na mozak i metoda koje nam omogućuju da se učinkovito borimo protiv stresa i što dulje očuvamo duševno zdravlje.

Posebno važan dio programa Tjedna mozga bila je organizacija radionica za djecu i mlade i otvorenih dana Hrvatskog instituta za istraživanje mozga. Svakodnevno su održavane brojne radionice

za velik broj najmlađih posjetitelja, zahvaljujući angažmanu i dobroj volji kako studenata-članova Studentske sekcije za neuroznanost, tako i naših nastavnika koji se redovito odazovu pozivu za sudjelovanje u aktivnostima Tjedna mozga. Tjedan mozga 2012. bio je iznimno dobro medijski praćen, naši znanstvenici i nastavnici gostovali su u brojnim radijskim i televizijskim emisijama te dali svoje priloge u novinskim člancima.

Zahvaljujemo svim studentima, nastavnicima, znanstvenicima i stručnjacima raznih profila za sudjelovanje i doprinos u organizaciji Tjedna mozga 2012!

Informacije o svim događanjima dostupne su na mrežnoj stranici Hrvatskog instituta za istraživanje mozga www.hiim.hr.

Svjetlana Kalanj Bognar

Zdravko Petanjek i osnovnoškolci

Marina Raguž – radionica

Ivica Kostović – predavanje

Huntingtonova bolest: multidisciplinarni pristup

Dana 9. ožujka 2012.g. u Hrvatskom institutu za istraživanje mozga održan je poslijediplomski tečaj trajnog usavršavanja I. kategorije u organizaciji Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Katedre za neurologiju i Klinike za neurologiju Kliničkog bolničkog centra Rebro. Voditelji tečaja su doc.dr.sc. Srđana Telarović, prof.dr.sc. Sanja Hajnšek i prof. dr.sc. Nina Canki-Klain, a tajnik dr.sc. Sanja Kovačić.

Nedostatak organiziranih skupova stručnjaka različitih specijalnosti potreba bolje komunikacije i razmjene iskustava, kao i stjecanje novih znanja, stavova i vještina, bili su poticaj za organizaciju ovoga tečaja, baziranog na principima medicine temeljene na dokazima i u svjetlu translacijskih istraživanja.

Huntingtonova bolest je progresivni heredodegenerativni poremećaj koji se klinički prezentira neurološkom i psihijatrijskom simptomatikom.

Specifičnost kliničke prezentacije, molekularno genske dijagnostike, multi-

disciplinarnog liječenja te specifičnost i kompleksnost skrbi za oboljele i članove obitelji, čini ovu bolest predmetom interesa nekoliko struka – neurologa, psihijatar, genetičara, specijalista medicinske biokemije, kliničkih psihologa, bazičnih znanstvenika, socijalnih radnika, pravnika, liječnika opće medicine i brojnih drugih. Šesnaest predavača različitih medicinskih, ali i nemedicinskih struka (neurolozi, psihijatar, neuroradiolog, pedijatar-medicinski genetičar, specijalist medicinske biokemije, spec. neurorehabilitacije, klinički psiholog, socijalni radnik, magistar biologije, pravnik) održali su niz vrhunskih predavanja uz zanimljive interaktivne rasprave oko osamdesetak polaznika tečaja, također različitih struka i iz različitih ustanova. Uz vrlo konstruktivnu raspravu vezanu uz medicinski aspekt Huntingtonove bolesti, zanimljiva rasprava bazirana na nizu konkretnih primjera iz prakse vođena je i o socijalnim, psihološkim i pravnim aspektima ove bolesti.

Područje ove, ali drugih nasljednih bolesti, osobito onih s mogućnošću genetskog testiranja (pa i prenatalnog) nosi sa sobom kaskadno čitav niz pravnih, moralnih i etičkih dilema, a što je odavno prepoznato u visokorazvijenim i pravno-socijalnodobro reguliranim zemljama. Slijedom toga smo i mi dužni takve vulnerable skupine zaštititi medicinski, ali i zakonskom regulativom. Stoga je posebno predavanje na tečaju održala prof. dr.sc. Ksenija Turković, istaknuti pravni stručnjak i međunarodni ekspert za ovo područje, prorektorica za pravna pitanja i međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu, s Katedre za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Cilj predavanja bio je da se liječnicima i drugima koji su uključeni u rad s ovom populacijom, a koji nisu detaljno upoznati s ovom važnom problematikom, predloži pravni aspekt ove i drugih nasljednih bolesti. U svom vrlo zanimljivom izlaganju ciljano i praktično je među ostalim prezentirala Obiteljski zakon, Zakon

Voditeljica Tečaja doc.dr.sc. Srđana Telarović

Predavanje prof.dr.sc. Nine Canki-Klain

Predavanje dr. Gorana Ivkića

Predavanje prof.dr.sc. Nataše Jokić-Begić s Katedre za zdravstvenu i kliničku psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

o zaštiti prava pacijenata, Zakon o zaštiti osobnih podataka, Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama i druge relevantne zakonske akte te upozorila na zamke i probleme, ali i moguća rješenja, kako bismo zaštitili u prvom redu bolesnike i obitelji, ali i sve uključene dje-latnike. Naš je zadatak uskladiti regulativu sa zakonima i propisima Europske unije, uz njihovu implementaciju u naš pravni sustav te uz neminovnu suradnju medicinske i pravne struke, ali i drugih

stručnjaka pa je u tom smjeru dogovorena i daljnja suradnja.

Poslijediplomski tečaj o Huntingtonovoj bolesti bio je namijenjen svim profilima stručnjaka koji se u svom radu susreću s ovom problematikom, a što je potvrdio velik broj zainteresiranih polaznika različitih profila i iz različitih sredina. Stoga je i zaključak tečaja kako pristup tim bolesnicima treba biti cjelovit i multidisciplinarnan, a ovim je skupom ta suradnja potaknuta i intenzivirana.

Očekujemo da će znanje stečeno na ovom tečaju unaprijediti pristup bolesnicima s Huntingtonovom bolešću i njihovim obiteljima, poboljšati prepoznavanje i liječenje, a isto tako omogućiti bolju suradnju među liječnicima i drugim stručnjacima različitih medicinskih i ostalih struka.

Srdana Telarović

Radionica "Umrežavanje u neuroznanosti i sveučilišni centri: Centar za bioimaging"

Radionica "Umrežavanje u neuroznanosti i sveučilišni centri: Centar za **bioimaging**" održana je 7. ožujka 2012. na Hrvatskom institutu za istraživanje mozga. Organizatori radionice bili su akademik Ivica Kostović i doc. dr. sc. Selma Supek, a predstavljena je u okviru projekta "Umrežavanje u neuroznanosti" za koji su krajem 2011. godine dobivena sredstva Fonda za razvoj Sveučilišta u Zagrebu (program: Izvršno).

Opći je cilj ovog projekta, kojega je voditelj akademik Ivica Kostović, razviti postojeći potencijal Hrvatskog instituta za istraživanje mozga Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (HIIM) kao centra izvrsnosti u neuroznanosti, bolje ga umrežiti s kliničkim sveučilišnim bazama, istraživačkim skupinama u drugim sastavnicama Sveučilišta i svjetskim sveučilišnim centrima, i konačno osigurati bolju translaciju znanja i kvalitetniju diplomsku i poslijediplomsku nastavu. U izvedbi projekta sudjeluju: zavodi Medicinskog fakulteta (Zavod za neuroznanost, Zavod za anatomiju, Zavod za kemiju i biokemiju, Zavod za fiziologiju, Zavod za histologiju i embriologiju, Zavod za biologiju, Zavod za farmakologiju i Zavod za patologiju); Klinički bolnički centar Zagreb, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Klinička bolnica Sestre milosrdnice, Klinika za dječje bolesti Klaićeva, Institut Ruđer Bošković; druge sastavni-

ce Sveučilišta - Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Prirodoslovno-matematički fakultet, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Filozofski fakultet i Sveučilišni centar Hrvatski studiji; vodeća svjetska sveučilišta i znanstvene ustanove (Montreal Neurological Institute, McGill University, Montreal; Yale University School of Medicine; University Clinic of Radiodiagnosis, Beč; Institute of Psychiatry, King's College, London; Institute of Neuroscience and Institute of Neurogenetics, Newcastle upon Tyne; Harvard University; Vrije Universiteit, Amsterdam; Hôpital des Enfants, Genève; University of Wales College of Medicine; Free University of Brussels; University of Bonn; Karolinska Institutet, Stockholm; INSERM U 751, Marseille).

Svrha organizirane radionice bila je predstaviti inicijativu osnivanja Centra za *bioimaging* i uspostaviti suradnju sa svim zainteresiranim partnerima. Radionica je bila podijeljena u tri tematske cjeline: 1. **Bioimaging u projektu Sjeverni kampus** – predstavljajući sveučilišnih planova za Sjeverni kampus, predstavljajući prijedloga interdisciplinarnog sveučilišnog Centra za *bioimaging*, predstavljajući planova za razvoj IRB PET centra (predavači: Bojan Baletić, Nada Čikeš, Ivica Kostović, Melita Kovačević, Selma Supek, Alfred Švarc); 2. **Bazična istraživanja: od molekule do funkcionalne**

mreže – predstavljajući specifičnih istraživačkih interesa znanstvenih skupina i ustanova, elaboriranje metoda, prostornih uvjeta i instrumenata potrebnih za *bioimaging* (predavači: Srećko Gajović, Ratko Mađarević, Milan Radoš, Selma Supek); 3. **Oslikavanje kao ključni pristup u suvremenoj medicini** – predstavljajući kliničke primjene suvremenih metoda oslikavanja (predavači: Boris Brkljačić, Neven Henigsberg, Milan Radoš, Lana Vasung). Treba napomenuti da s provedbom započinje nedavno prihvaćeni REGPOT projekt skraćenog naziva "Glowbrain" (koordinator: Srećko Gajović) kojega je cilj također potaknuti postojeće znanstvene potencijale Medicinskog fakulteta uvođenjem inovativnih metoda molekularnog oslikavanja *in vivo* za potrebe istraživanja u području neuroznanosti.

Organizacija radionice tek je jedan od koraka učinjenih sa svrhom mobilizacije istraživačkih skupina prvenstveno u području translacijske neuroznanosti, a istovremeno početak znatnije integracije znanstvenih i nastavnih aktivnosti sveučilišnih sastavnica biomedicinskog područja, te također jačanja i širenja suradnje s drugim sveučilišnim sastavnicama i znanstvenim institucijama.

Ivica Kostović
Svetlana Kalanj Bognar

DESET GODINA STUDIJA LEADERSHIP AND MANAGEMENT OF HEALTH SERVICES

Znanjem do liderstva

Međunarodni studij „Leadership and Management of Health Services“ na Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Prije deset godina pokrenut je međunarodni poslijediplomski studij „Leadership and Management of Health Services“. Glavni institucionalni partneri „iza“ projekta bili su Medicinski fakultet – Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Ministarstvo zdravstva RH, London School of Economics and Political Sciences te London School of Hygiene and Tropical Medicine.

U proteklih deset godina studij je završilo 236 polaznika u pet generacija. Različitih struka, dobi, profesija i razina obrazovanja. Mnogi su se upisali kada su već bili redoviti profesori, a mnogi su doktorirali i stekli visoka sveučilišna zvanja te postali ministri, gradonačelnici, predsjednici komora i Zbora liječnika, glavni ravnatelji kliničkih bolničkih centara, poduzetnici, kreativni pisci, međunarodni savjetnici... Udruženi timovi pod tim su akronimom odradili i značajne savjetničke poslove za međunarodne institucije i vlade u drugim državama. Polaznici studija osnovali su i značajne profesionalne udruge u zdravstvu. Samo iz inozemstva bilo je 56 profesora i predavača iz 12 zemalja.

Svečanost je održana u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicin-

skog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Važan motiv okupljanja bio je i pokretanje „LMHS Alumni“ s ciljem povezivanja za zdravstveno vođenje i upravljanje obrazovanih ljudi koji imaju kapacitet kvalitetnih promjena. Drugi važan cilj udruge „LHMS Alumni“ jest trajno povezati generacije obrazovanih menagera u zdravstvu. Nakon 10 godina polaznici nekoliko generacija studija sastali su se kako bi rekapitulirali osobne karijerne priče i profesionalna, stručna ili karijerna iskustva u proteklih 10 godina.

Na proslavi se okupio veliki broj studenata proteklih generacija, kao i brojni ugledni javni djelatnici među kojima, uz ugledne govornike, i predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatskog liječničkog zbora prof. dr. sc. Željko Metelko, direktorica HZJZ doc. dr. sc. Tamara Poljičanin, bivši ministri prof. dr. sc. Ana Stavljanić Rukavina, prof. dr. sc. Dragan Primorac i mnogobrojni drugi ugledni stručnjaci, znanstvenici...

Na skupu je istaknuto da je nakon samo deset godina djelovanja akronim „LMHS“ prepoznatljiv u Hrvatskoj i regiji. Iza prepoznatljivosti zajedničkog „branda“ stoje mnogobrojne osobne priče o uspjesima, povezane s osobnim kapaci-

tetima, inteligencijom, radišnošću, konkurentnošću koju nosi medicina i zdravstvo Republike Hrvatske.

Rekapitulirajući prvo desetljeće, voditelj Studija Stipe Orešković rekao je kako su najveći uspjeh njihovi studenti koji su ostvarili impresivne individualne karijere u hrvatskom zdravstvenom sustavu i inozemstvu, a udruženi timovi su pod akronimom LMHS radili značajne savjetničke poslove za međunarodne institucije i vlade u drugim državama (The World Bank, EU, BiH, Crna Gora, Makedonija, Singapur...).

Prvom je porukom s toga studija prof. Orešković izdvojio teoriju o deset tisuća sati ozbiljnog rada potrebnih kako bi se postigli rezultati, iz knjige „Outliers“ Malcolma Gladwela, što je osobito važno u trenutku kad je nestrpljivost najvažnija komponenta društvenih odnosa. Prof. Orešković je istaknuo da u hrvatskom zdravstvu treba povezati strateške ciljeve s utemeljenim znanjima, a ta znanja s osposobljenim profesionalcima na svim razinama. Studij obrazuje takve profesionalce i poučava o važnosti profesionalnosti i samokontrole. Unlearning (‘odučavanje’ od zastarjelih znanja, praksi i obrazaca ponašanja koji nas, istaknuo

Pozdravna riječ dekana Medicinskog fakulteta akademika Davora Miličića

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović sa sudionicima svečanog skupa

je, sprječavaju da razumijemo nove procese) jedan je od važnijih ciljeva učenja unutar ovoga programa.

Akademik Davor Miličić, dekan Medicinskog fakulteta, čestitao je na rezultatima koje je postigao studij. Njegovo je značenje i u činjenici da je javnozdravstveno važna sastavnica sveukupne medicine. "LMHS je moderan poslijediplomski studij i ponosan sam", istaknuo je akademik Miličić, "što je usidren na Medicinskom fakultetu. Jer mogao je biti i na nekom drugom fakultetu ili sveučilištu. Rijetko koja profesija je toliko široka i zahtijeva interdisciplinarnost kao medicina, zbog toga na Medicinskom fakultetu ima sociologa, pravnika, fizičara, kemičara, biologa,..."

Studij je međunarodno prepoznat i razvijao se uz potporu uglednih ljudi. Ne prevelik broj studenata na tom poslijediplomskom studiju, pokazuje da se težilo izvrsnosti a ne masovnosti. Medicinski fakultet mora brusiti izvrsnost i obrazovati kompetentne stručnjake na svim razinama, a najviše su odgovorni oni koji obnašaju dužnosti i donose odluke, kroje strategiju medicinske prakse, ali na odgovornim dužnostima definiraju šire društvene strategije od mirovinske do zdravstvene. Akademik Miličić je istaknuo i potrebu stvaranja kompetentnih, obučanih i kritičnih ljudi, koji će se moći suočiti s izazovima koje donosi sadašnjost i budućnost. O svemu treba učiti i ni u čemu ne treba improvizirati, istaknuo je akademik Miličić, i zbog toga nitko ne bi trebao prihvaćati javne odgovorne uloge bez obrazovanja i kompetentnosti. Zaželio je još mnogo uspješnih godina i uspješnih generacija koje će, znanjima koja se stječu na studiju LMHS, postati uspješni lideri hrvatskoga zdravstva.

Prof. dr. sc. Jadranka Božikov zahvalila je predsjedniku Republike Ivi Josipoviću što daje podršku javnom zdravstvu. Glavni pravac djelovanja Škole povezan je sa Štamparovom maksimom "narod treba proučavati, narod treba poučavati". Javno zdravstvo se bavi populacijom, a ne pojedincima poput kliničke medicine i zbog toga je važno razvijati i metode upravljanja u zdravstvu.

Gordan Kožulj, veliki međunarodni sportaš i rekorder, ali i uspješan student diplomand sveučilišta "Berkley" kroz

svoje je iskustvo studija u SAD-u potvrdio točnost 'pravila o 10 tisuća sati' nužnih za kvalitetne pomake. Sveučilište koje u svojoj povijesti ima više od 70 dobitnika nagrade "Nobel", svoje rezultate temelji na multidisciplinarnosti, multikulturalnosti i multikonfesionalnosti. Upravo to omogućuje sagledavanje problema iz raznih perspektiva.

Ravnatelj HZZO-a Siniša Varga ustvrdio je, odgovarajući na pitanje iz naslova svog izlaganja „Koliko znanja treba za 22 milijarde kuna?“, da ga treba manje nego što se misli, ali više nego što ga sad imamo, te da se pritom ne smije zaboraviti mašta kao važan dio razvitka. Napomenuo je kako je s napretkom tehnologije dostupno sve više informacija, osobito kad je riječ o zdravstvenim temama, no u odnosu na tu količinu, sve je manje znanja, pa je upozorio da se odluke u medicinskom, ali i upravljačkom dijelu moraju donositi na temelju dokaza.

Ministar rada i mirovinskoga sustava Mirando Mrsić, koji je bio prva generacija toga studija, najvažnijim ističe to što je naučio promatrati stvari na drukčiji način od onoga kako se prije učilo. Motivacija, čovječnost, vizija, suosjećanje, posvećenje, strast, prihvaćanje, učinkovitost i 'team building' neki su od termina kojima je ministar Mrsić opisao ulogu „leadershipa“.

Predsjednik Ivo Josipović složio se da se treba odmaknuti od starog načina razmišljanja, ali i da je nužno pomagati ljudima s talentom, a ne ih marginalizirati, jer su oni ti koji najviše mogu doprinijeti razvitku i izvući državu iz krize. U nadahnutom govoru, navodeći poznati povijesni odnos Mozart-Salieri, iskazao je da je deset tisuća sati važno za uspjeh, ali da bez podrške talentu, nadarenim pojedincima nema društvenog progressa. Veliki talenti ponekad ne trebaju Galdellovih 10.000 sati.

Današnje društvo i sustav upravljanja boluju od ozbiljne bolesti, izbjegavanja donošenja odluka koje se prebacuju sve do najviših razina, što je ključni problem koji koči ekonomiju i razvoj društva, istaknuo je predsjednik Josipović. To bi trebala biti tema za one koji uče o upravljanju, kako bi proces odlučivanja bio brži i kako bi odgovarao sadašnjim potrebama društva, dodao je. Ocijenio je da je jedna od temeljnih zadaća reforma mirovinskoga sustava, a najveći izazov u zdravstvu bit će usklađivanje financijskih mogućnosti s potrebama, kako građani zbog recesije i slabijeg stanja gospodarstva ne bi dobili i lošiju zdravstvenu uslugu.

Stipe Orešković

Program proslave 10 godina Studija „Leadership and Management of Health Services“

11.00	Prof. dr. sc. Stipe Orešković, voditelj studija LMHS: Što smo naučili u 10 godina?
11.15	Prof. dr. sc. Jadranka Božikov, direktor ŠNZ Andrija Štampar Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Pozdravna riječ
11.25	Akademik Davor Miličić, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Pozdravna riječ
11.35	Mr. sc. Gordan Kožulj: Obrazovanje i život menagera u Hrvatskoj: Pogled sa zapadne strane?
11.45	Prim. dr. Siniša Varga, direktor HZZO-a: Koliko znanja treba za 22 milijarde kuna
11.55	Prof. dr. sc. Mirando Mrsić, ministar rada i mirovinskoga sustava: Zašto sam studirao LMHS?
12.05	Prof. dr. sc. Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske: Zdravstveni sustav i moderno upravljanje: Hrvatsko zdravstvo iz perspektive korisnika?

Hrvatska gerontološka i gerijatrijska škola

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ bila je suorganizator i domaćin **Hrvatske gerontološke i gerijatrijske škole** održane 19. i 20. travnja 2012. godine. Skup je okupio vodeće hrvatske stručnjake koji se bave različitim aspektima starenja i brige za zdravlje starijih osoba, ali i brojne ugledne predavače iz inozemstva među kojima i najuspješnije naše znanstvenike s uglednih sveučilišta i instituta diljem Europe, i to kako one koji se bave bazičnim istraživanjima tako i praktičare koji rade na vodećim pozicijama u gerijatrijskim ustanovama u Austriji, Italiji, Sloveniji, Švedskoj i Švicarskoj. Tako su najnovije znanstvene spoznaje o starenju do kojih su došli u svojim istraživanjima izložili profesori Nenad Bogdanović s Karolinska instituta u Stockholmu, Ivan Đikić, voditelj istraživačke grupe i znanstveni direktor Buchmannovog instituta za molekularne znanosti o životu iz Frankfurta i Miroslav Radman, jedan od vodećih svjetskih molekularnih genetičara, profesor na Medicinskom fakultetu Necker Paris V i direktor istraživačke jedinice za medicinsku i evolucijsku molekularnu genetiku Instituta INSERM iz Pariza. Isto tako izvrsna predavanja održali su dr. Ivanka Radman iz Züricha, prof. Paolo Orlandoni iz Ancone, dr. Marijan Gjukic iz Beča, doc. Božidar Voljč iz Ljubljane, mag. Marko Slavič iz Maribora i mnogobrojni drugi pozvani predavači iz Hrvatske i inozemstva. Visoka razina svih izlaganja koja su bila strogo fokusirana na područja ekspertize predavača, čini unaprijed nepra-

Prepuna dvorana u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ svjedoči o velikom zanimanju stručnjaka različitih profila koji se bave zaštitom zdravlja starijih osoba

vednim svaki pokušaj izdvajanja pojedinih tema. Stoga ćemo ovdje spomenuti samo one predavače koji su slušatelje upoznali s najnovijim spoznajama ili rezultatima temeljenim na dugogodišnjem specijalističkom iskustvu i radu u gerijatrijskim ustanovama u inozemstvu: profesor Đikić iznio je najnovije spoznaje o molekularnim promjenama u stanicama tijekom starenja, prof. Radman je govorio o biološkim osnovama starenja i dugovječnosti, dok je prof. Bogdanović naglasio i argumentirao potrebu i značenje rane dijagnostike i liječenja Alzheimerove bolesti. Dr. Ivanka Radman kompetentno je govorila o čak dvjema različitim temama temeljem svojega dugogodišnjeg specijalističkog iskustva gerontopsihijatra i gerontopsihoterapeuta

i čelne pozicije u gerijatrijskoj bolnici: o etičkim izazovima demencije i o organizacijskom modelu gerijatrijske bolnice u Švicarskoj, prof. Orlandoni i dr. sc. Jukić-Peladić predstavili su model zdravstvene zaštite gerijatrijskih bolesnika u talijanskoj Anconi koji uključuje primjenu telemedicine, doc. Voljč i mag. Slavič govorili su o stanju gerontologije i organizacije gerijatrijske skrbi u susjednoj Sloveniji, dok je dr. Gjukic prikazao financiranje gerijatrijske skrbi u Austriji.

Programom tečaja bile su obuhvaćene praktično sve teme koje se tiču zdravlja starijih osoba, od bioloških osnova starenja do organizacije skrbi za stare i nemoćne. Za ovako sveobuhvatni program s više od 70 predavanja vrhunskih stručnjaka iz zemlje i inozemstva koji su svi

Mažoretkinje, korisnice Doma za stare i nemoćne osobe „Maksimir“ (koji se tako samo zove) svojim su nastupom oduševile sve prisutne

U stanci svi su sudionici vježbali pod vodstvom 84-godišnjeg profesora Nikole Turka, aktivnog korisnika Doma umirovljenika Trnje i glavne zvijezde ovogodišnjeg Svjetskog dana zdravlja

Izlaganje ministra zdravlja prof. dr. Rajka Ostojića

bez iznimke pripremili i održali svoja izlaganja bez ikakvog honorara, zaslužna je prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić, pokretač i lider u području gerontologije i promicanja zdravlja starijih osoba i voditeljica Referentnog centra Ministarstva zdravlja RH za zaštitu zdravlja starijih osoba i Centra za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. Stoga ne čudi što je ovako prestižan tečaj uz preko 100 autora i koautora izlaganja privukao više od 300 polaznika kako liječnika tako i drugih zdravstvenih djelatnika među kojima i veliki broj medicinskih sestara, antropologa, nutricionista, gerontostomatologa, gerontotehnologa, socijalnih radnika, gerontokineziologa, ljekarnika, ekonomista, pravnika, radnih terapeuta, fizioterapeuta i drugih stručnjaka koji se bave zaštitom zdravlja starijih ljudi.

Tečaj je održan pod visokim pokroviteljstvom čak četiriju ministarstava (Ministarstva zdravlja, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva rada i mirovinskog sustava te Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta), ali i Grada Zagreba, Hrvatske liječničke komore, Hrvatske komore medicinskih sestara i Hrvatske lige protiv raka.

Skup je otvorio ministar zdravlja RH, prof. dr. sc. Rajko Ostojić, koji je u svojem izlaganju istaknuo kako je zaštita zdravlja starijih ljudi najbolji pokazatelj napretka ili propusta u zaštiti zdravlja cjelokupnog pučanstva. Odlična izlaganja održali su pročelnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom i saborska zastupnica mr. sc. Višnja Fortuna i pročelnik Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje dr. Zvonimir Šo-

Prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić, pokretač i lider Hrvatske gerontološke i gerijatrijske škole najzaslužnija je za njezin veliki uspjeh

star, koji je govorio o Zagrebu kao gradu zdravog, aktivnog i produktivnog starenja. Svi predavači i polaznici tečaja dobili su drugo, dopunjeno izdanje knjige Četiri stupnja gerijatrijske zdravstvene njege sa sestrijskom dokumentacijom i postupnikom opće/obiteljske medicine u domu za starije osobe čiji su urednici S. Tomek-Roksandić, Z. Šostar, V. Fortuna, koje sadrži i hrvatski prijevod dokumenta Svjetske zdravstvene organizacije Strategija i akcijski plan za zdravo starenje u Europi 2012.-2016. te cijeli niz drugih dokumenata među njima i Hrvatske smjernice za prehranu osoba starije dobi. Svi liječnici, predavači i polaznici

tečaja, dobili su udžbenik Farmakoterapija u gerijatriji urednika Z. Durakovića i suradnika.

Uz ministra zdravlja programom su bila predviđena izlaganja još troje ministara koji su, međutim, zbog spriječenosti sjednicom Vlade delegirali svoje zamjenike ili pomoćnike kako bi prenijeli poruke iz njihovih resora (o socijalnoj politici za starije, održivosti mirovinskog sustava i ulozi trajnog obrazovanja i znanosti u zaštiti zdravlja starijih), dok je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić našao vremena za sudjelovanje. Brojne su ustanove doprinijele organizaciji ovog skupa: Razred za medicinske znanosti HAZU, HZJZ, Hrvatsko društvo za gerontologiju i gerijatriju HLZ-a, Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, Ured SZO u RH, te Ured za zdravstvo i branitelje i Ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba.

Skup je planiran i organiziran u povodu ovogodišnjeg Svjetskog dana zdravlja koji je prigoda da se pozornost javnosti usmjeri svake godine na drugu prioritetnu temu od iznimnog značenja za globalno zdravlje. Ovogodišnja tema Starenje i zdravlje odabrana je kako bi se promoviralo aktivno i zdravo starenje i upozorilo ne samo na zdravstvene aspekte starenja pučanstva nego i na mnogobrojne društvene, gospodarske i druge posljedice promijenjene dobne strukture stanovništva o kojima su na ovom skupu govorili vodeći hrvatski stručnjaci

Među predavačima bili su i pročelnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom i saborska zastupnica mr. sc. Višnja Fortuna, dr. Ivanka Radman, specijalistica gerontopsihijatrije iz Zuricha, akademikinja Vida Demarin, g. dekan i uskoro akademik Davor Miličić i pročelnik Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje dr.med. Zvonimir Šostar

za demografiju i ekonomiju. U tom smislu odabran je i originalni slogan čiji je autor akademik Marko Pečina: Na mladima svijet ostaje, a na starijima svijet opstaje.

Posebna atrakcija bile su mažoretkinje u dobi 70+ iz Doma za starije i nemoćne osobe Maksimir, koje su na početku otplešale dvije kratke točke i oduševile sve

prisutne. Kako ni oni mlađi ne bi ostali neaktivni, u stankama su bile obvezne Kegelove vježbe.

Temeljem priloga koje su dostavili svi predavači, upravo se izrađuju Hrvatske smjernice za zaštitu zdravlja starijih osoba koje će izaći iz tiska do konca godine. Također je zaključeno da postoji potreba za uvođenjem specijalizacije iz gerijatrije

ali i veliki interes za otvaranje specijalističkog poslijediplomskog studija iz gerontologije.

Jadranka Božikov

(Zahvaljujemo medijskom pokrovitelju časopisu Medix na ustupljenim fotografijama)

Osnivanje knjižnične zbirke „Andrija Štampar“

Knjižnica „Andrija Štampar“ u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ ustrojila je Zbirku „Andrija Štampar“, na temelju korisničkih potreba za povijesnim istraživanjem medicine te radi prenošenja i očuvanja kulturnog dobra za buduće naraštaje.

Andrija Štampar (1888. - 1958.) jedan je od najzaslužnijih ljudi za razvoj socijalne medicine i javnoga zdravstva u Hrvatskoj i svijetu. Bio je sveučilišni profesor, liječnik, prvi predsjednik Svjetske zdravstvene organizacije, u nekoliko navrata dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu, rektor Sveučilišta u Zagrebu i direktor Škole narodnog zdravlja u Zagrebu. Zbog svega onoga što je prof. Andrija Štampar predstavljao imali smo potrebu, odnosno moralnu obvezu, kao knjižnica koja nosi njegovo ime, objediniti na jednome mjestu sve njegove autorske radove, njegove govore, ali i sve ono što su drugi pisali o njemu, te vrlo vrijedna izdanja Škole narodnog zdravlja. Naša je obveza bila još i veća zbog činjenice da je prof. Štampar oduvijek bio svjestan obrazovne i kulturne uloge knjižnice u društvu, te je upravo njegovim osobnim zalaganjem ova knjižnica svojevremeno postala suvremena specijalizirana knjižnica javnozdravstvenog smjera s dragocjenim fondom.

Zbirka „Andrija Štampar“ (u daljnjem tekstu Zbirka) sastoji se od Štamparovih autorskih djela, djela drugih autora o Andriji Štamparu, te vrijednih izdanja Škole narodnog zdravlja u periodu od 1927. do današnjih dana. U Zbirku je uključen i cjelovit bibliografski popis jedinica građe koje su povezane s A. Štamparom i Školom narodnog zdravlja „Andrija Štampar“.

Zbirku čine monografije s autorskim potpisom prof. Štampara (32 jedinice građe), svi njegovi članci publicirani u časopisima, zbornicima ili knjigama (207 jedinica građe), te sve monografije (20 jedinica građe) i članci (63 jedinica građe) koje su drugi napisali o njemu, kao i već spomenuta vrijedna izdanja Škole narodnog zdravlja (101 jedinica građe).

Građa Zbirke obrađena je i izdvojena posebnim oznakama u integriranom knjižničnom katalogu Aleph (<http://zag.nsk.hr/mfsnz>): Naklada SNZ (skraćenica NSNZ), Zbirka Štampar (skraćenica ZS).

Poštujući Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, te imajući na umu sadržajne i formalne kriterije vrijednosti građe koju posjedujemo, namjeravamo digitalizirati dio Zbirke kako bismo tu građu predstavili širem krugu korisnika i učinili je dostupnijom. Zbirka je izdvojena u centralnom dijelu Knjižnice „Andrija Štampar“ kao stalna izložba posvećena Andriji Štamparu, te je na taj način vidljiva i dostupna korisnicima u čitaonici.

**Lovela Machala Poplašen
Martina Čuljak**

U GROŽNJANU I OVE GODINE ODRŽAN TRADICIONALNI TEČAJ „MEDIJI I ZDRAVLJE“

Ministar zdravlja predstavio nacrt Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012. – 2020.

Grožnjan je 27.-29. lipnja bio mjesto predstavljanja vrućih tema u vrućim ljetnim danima, ali i mjesto druženja medicinskih i zdravstvenih stručnjaka s novinarima i predstavnicima medija

Ovogodišnji tečaj „Mediji i zdravlje“ održan u Grožnjanu 27.-29. lipnja, bio je izniman jer je bio mjesto na kojemu je predstavljen nacrt Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012.-2020. Time je započela javna rasprava o tom dokumentu koja traje do 20. srpnja. Strategiju je u Grožnjanu predstavio osobno ministar zdravlja prof. dr. sc. Rajko Ostojić, koji je govorio o prioritarnim ciljevima predložene strategije i sudjelovao u raspravi oko okruglog stola, što je dalo priliku svim sudionicima za postavljanje pitanja i dobivanje odgovora iz prve ruke. O stanju u zdravstvu i pojedinim aspektima Strategije uz ministra govorili su i njegovi najbliži suradnici koji su radili na izradi toga dokumenta. Zapažena izlaganja održali su pomoćnici ministra gđa. Ljubica Đukanović, mag. iur. imr. Luka Vončina, dr. med., ravnatelj Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prim. dr. Siniša Varga kao i dr. sc. Dario Sambunjak. Svi oni govorili su u

prijepodnevnom programu prvog dana tečaja, te su to poslijepodne sudjelovali u raspravi koja je održana na otvorenom. Uz spomenute najviše predstavnike Ministarstva zdravlja i HZZO-a, panelisti okruglog stola bili su prim. dr. Hrvoje Minigo, predsjednik HLK, prof. dr. Željko Metelko, predsjednik HLZ, prof. dr. Vlado Jukić, predsjednik Udruge poslodavaca u zdravstvu i mr. sc. dr. Ivica Babić, predsjednik Hrvatskog liječničkog sindikata.

Predstavljanje i početak javne rasprave o Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012.-2020. od samoga ministra zdravlja i najviših predstavnika ključnih dionika u zdravstvenom sustavu svakako je bio razlog što je ovogodišnji tečaj „Mediji i zdravlje“, koji se održava u sklopu već tradicionalne Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja koja je ove godine održana po 19. put, privukao rekordni broj sudionika, gotovo 200. Među sudionicima bili su već tradicionalno i liječni-

ci i novinari, kao i predstavnici zdravstvenih ustanova i udruga pacijenata, strukovnih komora i sindikata te predstavnici farmaceutskih tvrtki.

Svi sudionici dobili su tiskanu verziju nacrta Strategije, opsežnog dokumenta od 385 stranica koji je dostupan na mrežnoj stranici Ministarstva zdravlja u cjelovitoj i sažetoj verziji.

Ništa manje zanimljiv i atraktivan nije bio ni drugi dan tečaja, kada se skupu pridružio ministar znanosti, obrazovanja i sporta doc. dr. sc. Željko Jovanović održavši predavanje pod naslovom „Zašto nam treba zdravstveni odgoj?“. Pritom je dao pregled programa i tema zdravstvenog odgoja koji se uvodi već iduće školske godine a uključuju obrazovanje i odgoj, kako je naglasio ministar, ne samo o spolnosti nego i o brojnim drugim iznimno važnim temama među koje spada i zdrava prehrana i njegovanje zdravih životnih stilova o čemu je govorio sljedeći predavač prof. dr. sc. Željko Metelko. Posljednji predavač bio je dr. sc. Ranko Stevanović, koji je prikazao mogućnosti koje pruža grupna praksa. Nakon toga nutricionistica je mag. Davorka Gajari predstavila projekt koji su pokrenuli prehrambena industrija Podravka i Grad Koprivnica, a cilj su mu jedinstveni jelovnici osnovnih škola grada Koprivnice te se u sklopu projekta uvode u prehranu osnovnoškolaca zaboravljene namirnice poput heljde i prosa, sve uz precizno računanje kalorijskih vrijednosti. Nakon toga uslijedila je stanka uz degustaciju tih jela koja su pripremili vrijedni djelatnici Podravke.

Tečaj tradicionalno organizira Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ u suradnji sa Zborom zdravstvenih i medicinskih novinara Hrvatskog novinarskog društva i Hrvatskom mrežom zdravih gradova, a ove godine kao suorganizator se pridružila i Udruga za bolje zdravlje i zdravstvo Difrakcija. Veliki posao oko organizacije tečaja obavili su njegovi di-

Ministar zdravlja prof. dr. sc. Rajko Ostojić predstavio je u Grožnjanu nacrt Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012.-2020. čime je započela javna rasprava o tom dokumentu

Panelisti u raspravi oko okruglog stola koja je održana na otvorenom: prof. dr. sc. Željko Metelko, predsjednik HLZ-a, prim. dr. Hrvoje Minigo, predsjednik HLK-a, prof. dr. sc. Vlado Jukić, predsjednik Udruge poslodavaca u zdravstvu, mr. sc. dr. Ivica Babić, predsjednik Hrvatskog liječničkog sindikata, gđa. Ljubica Đukanović, dipl. iur., pomoćnica ministra zdravlja, dr.sc. Dario Sambunjak, član Povjerenstva za lijekove HZZO-a i prim. dr. Siniša Varga, ravnatelj HZZO-a

Svi polaznici tečaja uključujući i ministra zdravlja pozorno su pratili izlaganja

rektori, mladi Štamparovci dr. sc. Tea Vukušić-Rukavina i dr. sc. Ognjen Brbrović uz svesrdnu pomoć drugih znanstvenih novaka iz Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Za medijski odjek i uspjeh tradicionalno jezadužen istaknuti radijski novinar, i sam doktor medicine, dr. Mario Harapin, koji je vodio i raspravu oko okruglog stola. Održane su i radionice, također već tradicionalne, i to radionica za liječnike koju vode novinari i radionica za novinare koju vode liječnici. Ovogodišnju radionicu za liječnike i druge djelatnike iz zdravstva vodili su poznati novinari i vodeće osobe Zbora zdravstvenih i medicinskih novinara Hrvatskog novinarskog društva g. Mario Harapin i gđa. Andreja Šantek, dok je radionicu za novinare vodila dr. sc. Tea Vukušić-Rukavina, koja je prikazala rezultate svojeg

istraživanja medijskog izvještavanja o oboljelima od duševnih bolesti.

Tako je Grožnjan i ove, kao i prijašnjih godina, krajem lipnja postao mjesto po čijim ulicama i trgovima su se u prijateljskom druženju i razgovoru, uz doručak ili kavu, mogla susresti mnoga poznata lica iz zdravstva i medija. Za redovite sudionike tečaja „Mediji i zdravlje“ to nije neobično jer ovaj skup njeguje tradiciju okupljanja, dijaloga i unaprijeđenja komunikacije između zdravstvenih i medijskih stručnjaka, a tu su uvijek i političari. Radionice koje se već tradicionalno održavaju za novinare i liječnike usmjerene su tom cilju i mjesto su gdje se u prijateljskoj i konstruktivnoj atmosferi razmjenjuju pozitivna, ali i negativna iskustva, te se predstavnici zdravstvenog sektora uče kako komunicirati s javnošću

i kako ljude iz medija učiniti suradnicima a ne onima koji samo traže senzacije, što je česta percepcija o novinarima i novinama. Zsigurno i novinari, uključujući i čelne osobe Hrvatskog novinarskog društva i njegovog Zbora zdravstvenih i medicinskih novinara, na svakom tečaju nauče nešto novo, što doprinosi boljem razumijevanju principa koji vrijede u medicini i zdravstvu. Na kraju, ali ne i najmanje važno, treba spomenuti i isto tako tradicionalno odličan društveni program koji je bio prilika za druženje i neformalne rasprave uz glazbu, ples i istarske delicije a trajao je do kasnih večernjih sati sva tri dana.

Jadranka Božikov

Fakultetske mrežne stranice u novom ruhu

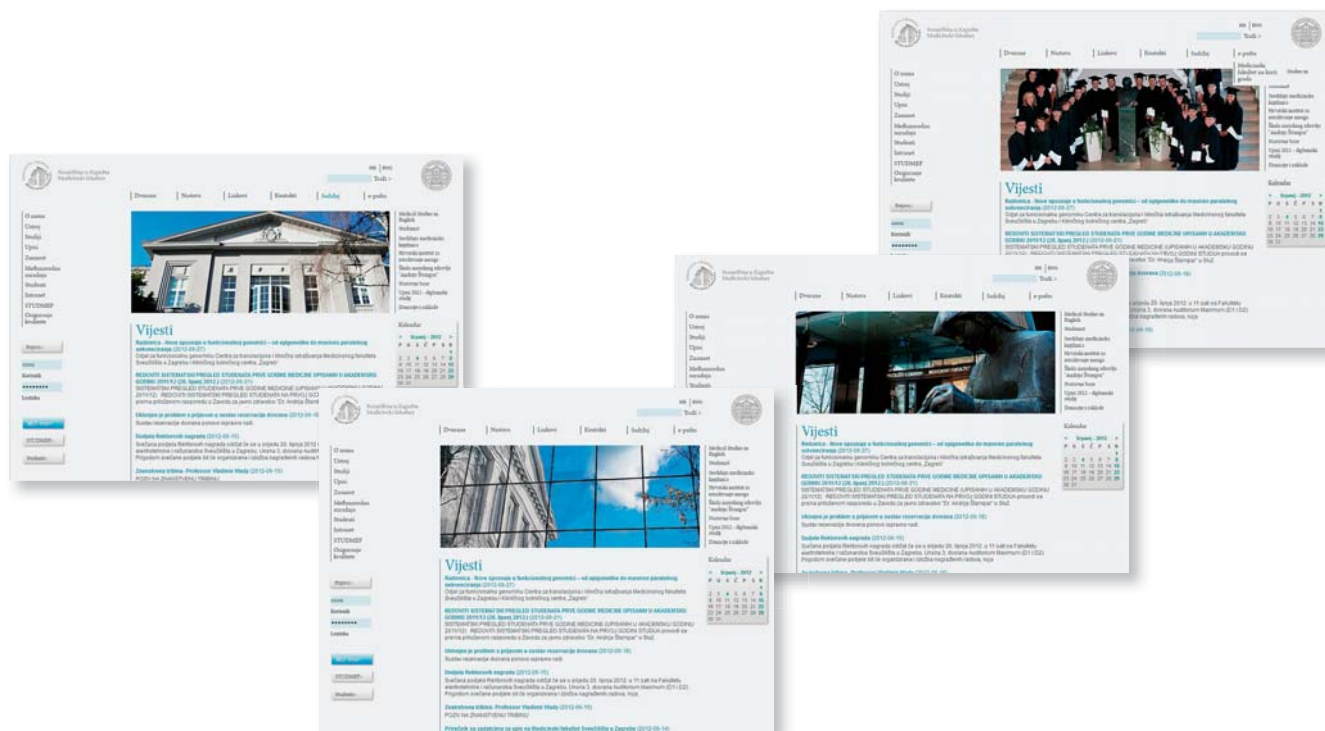
U srpnju 2012. godine fakultetske mrežne stranice zasjat će novim sjajem. Autorice novog izgleda mrežnih stranica su Ana Banić Göttlicher i Maša Vukmanović iz OFF STUDIJA. Dizajn čistih linija na bijeloj podlozi s novim fontovima i svježim bojama omogućuje bolju preglednost. Novo Uredništvo mrežnih stranica u sastavu Mirjana Kujundžić Tiljak (glavna urednica mrežnih stranica), Svjetlana Kalanj Bognar, Vilma Dembitz, Ozren Gamulin i Robert Likić promijenili su strukturu stranice i revidirali sadržaj.

Ovo je tek početak. Da bi mrežne stranice uistinu zaživjele, potrebne su točne i aktualne informacije. Stoga pozivamo sve naše nastavnike, nena-stavnike i studente koji imaju volje i snage da nam pomognu u aktualizaciji sadržaja – točnim i svježim informacijama, prijedlozima i kritikama kako bi naše mrežne stranice bile što bolje i do-stojno predstavljale naš fakultet.

Mirjana Kujundžić Tiljak

Primjer nove podstranice: Izbor izbornih predmeta

Naslovnica (home page) mrežne stranice Medicinskog fakulteta na kojoj se izmjenjuju prepoznatljivi slikovni motivi

Drugi hrvatski kongres o prevenciji i rehabilitaciji u psihijatriji

Centar za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine (CEPAMET) medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od svog je osnutka povezan s ovom međunarodnom mrežom, aktivno sudjelujući u brojnim aktivnostima, osobito onima usmjerenim medicinskom intervjuu, komunikacijskim vještinama, boli, psihoonkologiji i palijativnoj medicini. CEPAMET je bio i suorganizator 2. hrvatskog kongresa o prevenciji i rehabilitaciji u psihijatriji, koji je održan (9. – 11. veljače 2012.) u hotelu Westin u Zagrebu, pod nazivom „Kako medicinu usmjeriti čovjeku“. U našoj zemlji još uvijek često prevladava paternalistički odnos nasuprot odnosu suradnog partnerstva, a tek se ponekad u pravom kontekstu rabe termini personalizirane medicine i medicine usmjerene na osobu u prevenciji, liječenju i rehabilitaciji psihičkih poremećaja, ali i u modernom razumijevanju psihosomatskih koncepta u cjelokupnoj medicini.

Tako su u programu ovog kongresa brojne teme posvećene ne samo psihijatriji nego brojnim kliničkim disciplinama, ali i najsuvremenijim znanstvenim spoznajama, ulozi interdisciplinarnog tima, korporativnoj odgovornosti, ulozi volontera i druga bolesnika, ulozi medija i dr. Glavni je cilj usmjeren prema potrebi suradnje i komunikacije na svim razinama, pa su uz profesionalce na području mentalnog zdravlja (psihijatre, psihologe, defektologe, socijalne radnike, medicinske sestre, radne terapeute i dr.) sudjelo-

vali specijalisti drugih struka, duhovnici, novinari, volonteri i predstavnici udruga bolesnika, predstavnici lokalne i nacionalne vlasti te voditelji farmaceutskih tvrtki koje djeluju u Hrvatskoj. Pokrovitelji kongresa bili su predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović i Ministarstvo zdravlja RH, a medijski pokrovitelj časopis Medix. Na svečanom otvorenju Kongresa sudionicima su se obratili zamjenik ministra zdravlja RH mr.sc. Marijan Cesarik, dr.med, predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof.dr.sc. Davor Miličić i pročelnik Gradskog ureda za zdravstvo i socijalnu skrb dr. Zvonimir Šostar. Nakon prigodnog umjetničkog programa osmišljenog u suradnji s Muzičkom akademijom Sveučilišta u Zagrebu, Kongres je otvorio predsjednik Kongresa prof. dr. sc. Veljko Đorđević. Stručni dio Kongresa započeo je sa plenarnim predavanjima posvećeni medicini usmjerenoj prema osobi. Prof.dr. Lukasz Konopka iz Chicaga govorio je o ulozi neuroznanosti u medicini usmjerenoj prema osobi, a prof dr. Juan Mezzich iz New Yorka predstavio je Međunarodnu mrežu medicine usmjerene prema osobi i brojen aktivnosti u kojima sudjeluju i hrvatski predstavnici. Prof.dr. Roberto Casale iz Montescana (Italija) govorio je o rehabilitaciji usmjerenoj prema osobi od mlađe do starije životne dobi. Središnje plenarno predavanje o zaštiti i unapređenju mentalnog zdravlja u republici Hrvatskoj održao je prof.dr.

sc. Vlado Jukić. Vodeći hrvatski psihijatrijski eksperti govorili su o farmakoterapijskim, psihoterapijskim i socioterapijskim mogućnostima u psihijatriji usmjerenoj prema osobi, a posebno je zanimljiv bio simpozij o psihijatriji danas očima mladih psihijatara i implementaciji novog programa specijalizacije iz psihijatrije. Odražni su i posebni paralelni simpoziji posvećeni sjećoj i adolescentnoj psihijatriji, psihijatriji starije životne dobi, organizaciji prevencije i zaštite mentalnog zdravlja u Republici Hrvatskoj, etičkim i medikolegalnim pitanjima u medicini te suicidologiji. Samtramo da je posebna vrijednost kongresa u organizaciji brojnih zajedničkih plenarnih predavanja i paralelnih simpozija posvećenih medicini usmjerenoj prema osobi na kojima su sudjelovali hrvatski eksperti iz gotovo svih područja medicine (prof.dr.sc. Davor Miličić, prof.dr.sc. Rajko Ostojić, prof. dr.sc. Nada Čikeš, prof.dr.sc. Željko Metelko, prof.dr.sc. Ratko Matijević, doc. dr.sc. Boris Filipović-Grčić, dr. Tomislav Meštović i dr). Tijekom ovih izlaganja izgubile su se podjele u pojedine specijalnosti i u brunim su rasprava gotovo svi sudionici naglašavali važnost multidisciplinarnu suradnje, razvoja lisiason psihijatrije i kvalitetnog timske rada. Važnost interdisciplinarnu suradnje i konkretni primjer iste prikazao je i doc.dr.sc. Igor Filipčić u liječenju kroničnih neuroloških bolesnika, a ujedno je moderirao i simpozij o liaison psihijatriji. Održana su i plenarna izlaganja o stresu kod zdrav-

Slijeva: profesori Veljko Đorđević, Nada Čikeš, Juan Mezzich i Boris Filipović-Grčić

Promocija knjige *Person in Medicine and Healthcare*

stvenih djelatnika, volonterima u zdravstvu te interdisciplinarnom timu, a posebno je bio zanimljiv simpozij o korporativnoj odgovornosti u medicini usmjerenoj prema čovjeku. Posebne paralelne simpozije imale su i medicinske sestre, članovi interdisciplinarnog medicinskog tima, znanstvenici, a održan je i simpozij o podučavanju o komunikacijskim vještina na medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na simpoziju o rehabilitaciji oboljelih od PTSP-a sudjelovali su zajednički psihijatri, pacijenti i predstavnici braniteljskih zadruga, a održani su i simpoziji o ulozi medija i medicinske publicistike, kao i simpoziji o seksualnosti i duhovnosti. Na kongresu su sudjelovali i predstavnici brojnih udruga pacijenata koji su imali i poseban simpozij posvećen

ulozi civilnog društva. Na kongresu je prikazano i tridesetak postera, a kao najbolji je nagrađen poster koji analizira rad Ambulante za palijativnu medicinu i Dnevnog odjela za palijativne bolesnike u OB Koprivnica u prvih devet mjeseci rada, te argumentira potrebu ovakve instance u pruženju palijativne skrbi i liječenja, autora dr. Mate Devčića, dr. Mirne Zagrajski-Brkić, Tihane Kosi, prof. i Sandre Lovrić, bacc. med. tech.

Na Kongresu je održana i promocija knjige na engleskom jeziku pod nazivom *Person in Medicine and Helathcare – From bench to Bedside to Community* (urednici: Veljko Đorđević, Marijana Braš, Davor Miličić), u čijem je pisanju sudjelovao 101 autor iz Hrvatske i brojnih zemalja u svijetu. Ova je knjiga prva u svijetu

koja na integrativan način obrađuje medicinu usmjerenu prema osobi, od molekularne razine do razine najšire društvene zajednice.

Ista je knjiga nakon toga promovirana na još nekoliko velikih međunarodnih skupova, od čega posebno izdvajamo Petu konferenciju ICPCM u Genevi (30.4.-2.5.-2012. godine) te Nacionalni kongres o boli u Ukrajini (Kiev, 22-25. svibnja 2012. godine), s tim da će recenzije knjige biti uskoro objavljene u dva ugledna međunarodna medicinska časopisa. Na skupu u Kievu su upravo suradnici CEPAMET-a vodili i tzv. master class posvećen prepoznavanju psiholoških dimenzija kod bolesnika s kroničnom boli.

Veljko Đorđević, Marijana Braš

POVJERENSTVO ZA MEDICINSKU ETIKU I DEONTOLOGIJU HRVATSKOGA LIJEČNIČKOG ZBORA

12. proljetni simpozij medicinske etike HLZ-a „Prijeperi u zdravstvu – mirenje i/ili sudovanje“

Dana 11. lipnja 2012., od 16 do 19,30 sati, u velikoj predavaonici Hrvatskoga liječničkog zbora u Zagrebu, održan je XII. Proljetni simpozij medicinske etike HLZ-a „Prijeperi u zdravstvu – mirenje i/ili sudovanje“. Simpozij, kojemu je nazočilo 20-ak osoba zajedno s predavačima, prošao je bez pozdravne riječi čelnika Zbora. Vodio ga je prim. Goran Ivanišević. Prikazana su sljedeća priopćenja:

Damir Žarković, Ines Miljković i Zvonimir Kaić (predavač), u radu „Prigovori pacijenata u dentalnoj medicini, mirenje ili sudovanje?“ iznijeli su detaljno razrađen postupak u Hrvatskoj komori dentalne medicine (HKDM) u slučaju prigovora pacijenata. Ivan Žokalj (predavač) i Mirjana Sabljar Matovinović su u radu „Etički aspekti rješavanja sporova postupkom mirenja u medicini“ iznijeli postupak u Hrvatskoj liječničkoj komori. Profesorica Ana Peraica je u radu „Možemo li birati između mirenja i sudskog procesa u svakodnevnoj kliničkoj praksi?“ prikazala svakodnevnu praksu rješavanja medicinskih prijepora. Istaknula je ulogu bolničkih etičkih povjerenstava i potrebu njihova uključenja. Primarius Ljubomir Radovančević je u radu „Dvojbe nakon nastale štete u zdravstvu – liječ-

ničke pogreške i komplikacije“ prikazao dvojbe koje nastaju nakon liječničke pogreške i komplikacija. Poslije svakog predavanja povela se živa rasprava.

Nakon Simpozija uslijedilo je predstavljanje knjige „Bioetičke teme“, koju su uredili prim. Goran Ivanišević i profesorica Stella Fatović-Ferenčić, a knjigu je objavila 2012. godine Medicinska naklada iz Zagreba uz sudjelovanje Hrvatskoga liječničkog zbora. Knjiga objedinjuje 101 izlaganje 74 autora prikazanih na 11 Proljetnih bioetičkih simpozija HLZ-a od 2001. do 2011. godine. Urednici su javno zahvalili stručnim društvima Zbora: Hrvatskome društvu za fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu – njegovu predsjedniku profesoru dr. sc. Ivanu Džidiću i Hrvatskome pulmološkom društvu – njegovu predsjedniku primarijusu mr. sc. Nevenu Miculiniću. Ta su društva svojom izdašnom financijskom potporom omogućila pripremu rukopisa knjige za tisak i brže objavljivanje, u čemu je bila operativna uloga odlične digitalne tiskare Medicinske naklade. Knjigu je grafički oblikovao Ivor Ivanišević, a „spiritus movens“ u svakom pogledu bila je profesorica Anđa Raić, direktorica Medicinske naklade.

Na predstavljanju „Bioetičkih tema“, uz urednike sudjelovali su i recenzenti profesori Mirjana Sabljar Matovinović, Željko Poljak i Zvonimir Kaić. Oni su ne samo pohvalili izdavanje knjige nego istaknuli da će knjiga biti korisna liječnicima kao vademekum i orijentir za rješavanje različitih etičkih pitanja, dopuniti studentski udžbenik medicinske etike, pa biti i od koristi drugim zdravstvenim djelatnicima koji susreću bolesnike.

Goran Ivanišević

23. međunarodni simpozij komparativne patologije „Ljudevit Jurak“

1. – 2. lipnja 2012.

Pod pokroviteljstvom Europskog udruženja patologa i Hrvatske akademije medicinskih znanosti, dana 1. i 2. lipnja 2012. godine, u Kliničkom bolničkom centru „Sestre milosrdnice“ u Zagrebu, održan je 23. međunarodni simpozij komparativne patologije „Ljudevit Jurak“.

Glavna tema Simpozija bila je patologija limfnih čvorova i slezene. Nakon otvaranja prof. Božo Krušlin, predsjednik organizacijskog odbora simpozija, održao je kratki govor u spomen našem dragom, prerano preminulom kolegi, prijatelju i učitelju prof. dr. Marinu Noli, vrsnom hematopatologu, kojemu je ovogodišnji Simpozij u cijelosti bio posvećen.

Pozvana predavanja iz humane patologije održali su prof. John C. Chan iz Nebraske (SAD) na temu klasifikacije i molekularne patogeneze difuznih velikostaničnih B-staničnih limfoma, prof. Patricia Aoun iz Nebraske (SAD) na temu Hodgkinova limfoma i prof. Jacques Diebold na temu primarnih B-staničnih limfoma slezene i dijagnostike nodalnog i spleničnog zahvaćanja NK/T staničnim limfomom. Prof. dr. Slobodanka Ostojić Kolonić iz Zagreba održala je predavanje o važnosti patohistološkog izvještaja u dijagnostici i liječenju oboljelih od limfoma, a prof. dr. Boris Labar, također iz Zagreba, govorio je o značenju multidisciplinarnog pristupa u dijagnostici mijeloproliferativnih bolesti. Pozvana predavanja iz područja veterinarske patologije održali su prof. Fabio Del Piero iz Louisiane (SAD) na temu infektivnih bolesti limfoidnih organa u životinja, prof. Franco Guscetti iz Züricha (Švicarska) na temu apoptoze u limfomima pasa, a doc. dr. Suzana Tkalčić i prof. Ellen W. Collisson iz Kalifornije (SAD) govorile su o limfoproliferativnim poremećajima kod domaćih životinja i staničnom imunološkom odgovoru na corona i influenza viruse. U organizaciji Hrvatske udruge laboratorijske medicine (HULM), Hema-

topatološka sekcija Hrvatskog udruženja patologa s prof. dr. Slavkom Gašparovom na čelu upoznala nas je s važnošću suradnje hrvatskih hematopatologa i histotehnologa, a med.lab.ing Suzana Hančić je govorila o radu medicinsko-laboratorijskih inženjera u Sekciji.

Domaći autori su u obliku postera predstavili rezultate svojih istraživanja o dijagnostici, protokolima te patohistološkim i imunohistokemijskim nalazima u različitim bolestima, poglavito limfnih čvorova i slezene, kao i druge zanimljive slučajeve.

Tijekom Simpozija održan je i godišnji sastanak Hrvatskog udruženja patologa i sudskih medicinara. Također je održan slide seminar na temu hematopatologije koji su vodili gotovo svi pozvani predavači te dr. Ingeborg Langohr iz Michigana (SAD).

Nagrada za najbolji poster dodijeljena je doc. Aniti Škrtić iz Zagreba i surad-

nicima za rad na temu ekspresije bcl1, CD20, PAX5 i translokacije t(11;14) (q13,q32) i PAX5 (9p13) u multiplom mijelomu i MGUS, a nagrada „Dr. Suzana Tkalčić ONE HEALTH award“ dodijeljena je studentici Veterinarskog fakulteta u Zagrebu Martini Vidović za rad na temu incidencije i vrste promjena na slezenama splenektomiranih pasa i Hrvatskoj.

Tema sljedećeg simpozija, koji će se održati 31. svibnja i 1. lipnja 2013. godine u Zagrebu, bit će patologija bubrega. Sve informacije o ovom i prošlim simpozijima mogu se naći na službenoj internetskoj stranici Simpozija <http://jurak.mef.hr/>.

Sažeci predavanja i radova prikazanih u obliku postera bit će objavljeni u Acta Clinica Croatica i moći će se naći na mrežnoj stranici (<http://hrcak.srce.hr/acta-clinica-croatica>).

Tanja Leniček

Pozvani predavači Simpozija (s lijeva) prof. John C. Chan, prof. Suzana Tkalčić, prof. Fabio Del Piero, prof. Ellen W. Collisson, dr. Ingeborg Langohr, prof. Franco Guscetti, prof. Patricia Aoun i predsjednik organizacijskog odbora prof. Božo Krušlin (u sredini)

Jasna Lovrić (urednica)

Priručnik za vježbe iz medicinske kemije i biokemije za studente medicine

Nakladnik: Medicinska naklada > Format: 21 x 27 cm
> ISBN: 978-953-176-550-3 > Opseg: 190 str. > Uvez: meki
> Godina izdanja: 2012.

Drugo, preuređeno, dopunjeno i prošireno izdanje ovog Priručnika za vježbe iz medicinske kemije i biokemije izlazi iz tiska tri godine nakon prvog izdanja. Priručnik je namijenjen studentima prve i druge godine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a napisan je u skladu s novim programom kolegija Medicinska kemija i biokemija 1. i 2.

Priručnik je podijeljen u dvije cjeline. U metodološkom dijelu sažeto su prikazane i objašnjene osnove metoda kojima će se studenti koristiti u laboratorijskom radu tijekom svog studija. Drugu cjelinu čini praktični dio koji se sastoji od 17 vježbi.

Ovaj je priručnik rezultat rada nastavnika i suradnika s Katedre za medicinsku kemiju, biokemiju i kliničku kemiju.

Branimir Cerovski (urednik)

Oftalmologija – udžbenik za studente medicine

Nakladnik: Stega tisak > ISBN: 978-953-57065-0-2
> God. izdanja: 2012. > Opseg: 247 str. > Uvez: tvrdi

Novi udžbenik iz oftalmologije za studente medicine, potpuno osuvremenjen i u skladu s najnovijim informacijama iz ovog područja, nastavlja tradiciju Katedre za oftalmologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Autori su u potpunosti prezentirali sva područja oftalmologije prema anatomskim cjelinama uz poglavlje o tehnikama specijalnih oftalmoloških te su također iz edukativnih razloga dodali i posebna poglavlja: Simptomi očnih bolesti, Socijalna oftalmologija i Klinički primjeri.

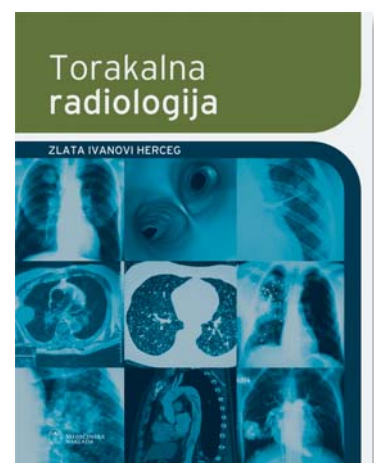
Zlata Ivanovi Herceg

Torakalna radiologija

Nakladnik: Medicinska naklada > Format: 21,5 X 28 cm
> ISBN: 987-953-176-564-0 > Opseg: 222 str. > Uvez: tvrdi
> Godina izdanja: 2012.

Ova je knjiga pisana na temelju višedesetljetnoga rada uz prikaz pretraga i učestalijih bolesti i stanja torakalne regije pacijenata Klinike za plućne bolesti Jordanovac. Konvencionalne, CT, UZV, kontrastne neangiografske i intervencijske neangiološke pretrage učinili su radiolozi i inženjeri medicinske radiologije Kliničkoga zavoda za torakalnu radiologiju MF Zagreb i Klinike za plućne bolesti Jordanovac. Angiološke pretrage uz intervencije rađene su u KB Merkur i Poliklinici Sunce, a MR u Dijagnostici 2000 i OB Sv. Duh. PET-CT bolesnika Klinike za plućne bolesti Jordanovac učinjeni su u poliklinici Medikol.

Knjiga je pisana sa željom da bude korisna poglavito radiolozima, ali i svima koji brinu o bolesnicima s bolestima i patološkim zbivanjima u torakalnoj regiji i što manjoj dozi ozračivanja. Uz to, ona je i podsjetnik na razdoblje od početka torakalne radiologije do moderne nove torakalne radiologije.

Repozitorij Medicinskoga fakulteta u europskoj mreži DRIVER

Institucijski repozitoriji najčešće su elektronički arhivi intelektualnih proizvoda zaposlenika sveučilišta, odnosno njegovih sastavnica, čiji je sadržaj dostupan korisnicima unutar i izvan sveučilišta. Važno je istaknuti da repozitoriji, uz bibliografske podatke i sažetke, najčešće sadržavaju i cjelovite tekstove radova kojima se najčešće može besplatno pristupiti.

Institucijski repozitoriji omogućuju dugotrajno čuvanje i dostupnost izvornih istraživanja i ostalih intelektualnih proizvoda jedne ustanove (primjerice, doktorski radovi, sadržaji vezani uz nastavnu aktivnost i sl.), omogućujući:

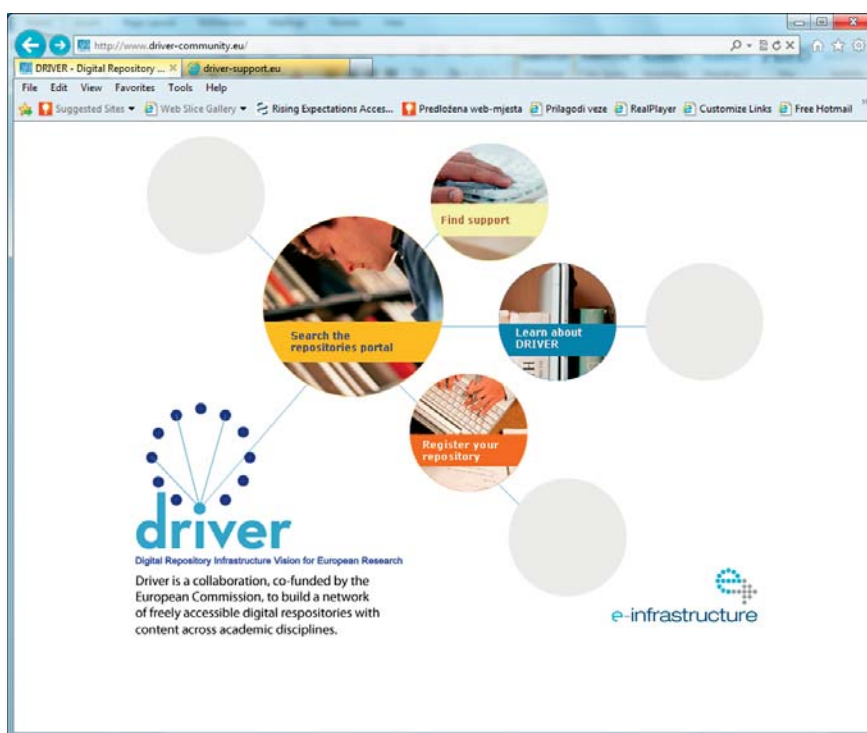
- veću vidljivost pohranjenih radova;
- povećanje utjecaja i ugleda autora u znanstvenoj zajednici;
- podršku znanstvenom i obrazovnom procesu unutar ustanove;
- predstavljanje znanstvene proizvodnje ustanove i pred znanstvenom javnošću i pred tijelima koja je novčano podupiru.

Repozitoriji su važan dio digitalne infrastrukture suvremenog fakulteta, odnosno sveučilišta, jer se na taj način stvara otvorena platforma koja povećava vidljivost i prepoznatljivost u domaćoj i međunarodnoj akademskoj zajednici.

Repozitorij Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (<http://medlib.mef.hr/>) sadržava digitalni oblik cjelovitih tekstova objavljenih radova djelatnika Medicinskog fakulteta, poglavito radova objavljenih u znanstvenim časopisima, kao i cjelovite tekstove doktorskih radnji obranjenih na Medicinskom fakultetu. Dosada smo u Repozitorij pohranili 787 znanstvenih članaka te 250 doktorskih radnji. Broj uključenih radova ovisi o politici znanstvenih časopisa koju imaju prema pohrani cjelovitih radova u repozitorije ustanova, ali i o odzivu naših nastavnika, jer se najčešće pohranjuju samo recenzirani autorski rukopisi. Samo iznimno izdavači dopuštaju pohranu izvorne inačice objavljenog rada. Doktorske radnje objavljujemo samo uz dopuštenje autora, pa se tako objavljuje približno 50% obranjenih disertacija. Repozitorij radi na podlozi slobodno dostupnog softvera (EPrints) koji smo prilagodili našim potrebama.

Flag Country	Downloads	Flag Country	Downloads	Flag Country	Downloads	Flag Country	Downloads
Croatia	28863	Austria	194	Indonesia	76	Taiwan, Province of China	32
Bosnia and Herzegovina	7006	China	189	Egypt	67	Colombia	30
Unknown	6719	Sweden	173	Turkey	65	Luxembourg	29
Unknown	6281	Italy	155	Belgium	62	Ukraine	24
United States	3152	Canada	143	Iran, Islamic Republic of	60	Chile	23
Slovenia	706	Latvia	142	Brazil	57	Philippines	23
Unknown	697	Switzerland	140	Slovakia	48	Nigeria	21
Japan	616	Albania	140	Romania	42	Pakistan	20
Macedonia, the Former Yugoslav Republic of	615	Bulgaria	137	Denmark	42	Ireland	20
Germany	421	Australia	130	Czech Republic	40	Thailand	20
United Kingdom	367	Poland	116	Israel	39	Portugal	20
Korea, Republic of	300	Norway	92	Mexico	35	New Zealand	19
India	249	Spain	85	Hungary	34	Saudi Arabia	19
France	209	Russian Federation	85	Malaysia	34	Hong Kong	19
Iceland	200	Netherlands	82	Greece	32	Argentina	18

Pregled korištenja Repozitorijem MF od siječnja do kraja travnja 2012. po zemljama

Nedavno smo ugradili i statističko praćenje korištenja Repozitorija i ono je katkada začuđujuće veliko. Svakog mjeseca se Repozitorijem prosječno koristi oko 10.000 korisnika, pri čemu se najčešće traže doktorati. Na slici je vidljiv broj pristupa Repozitoriju po zemljama.

Ono što nam se, međutim, čini posebno važnim jest nedavno uključivanje u mrežu europskih repozitorija DRIVER (od engl. Digital Repository Infrastructure Vision for European Research). Prvenstveni cilj uspostavljanja mreže DRIVER stvoriti je snažnu i fleksibilnu paneuropsku infrastrukturu digitalnih repozitorija znanstvene literature koja bi bila do-

stupna i znanstvenicima i upravljačkim strukturama i javnosti. Razvoj DRIVER-a financirao se unutar 7. okvirnog programa Europske zajednice (e-infrastruktura) i jedan je od ostvarenih rezultata na putu stvaranja zajedničkog europskog znanstvenog prostora (ERA) u kojemu je otvoreni i trajni pristup znanstvenim rezultatima do kojih se došlo javnim financiranjem jedan od miljkaza.

Nakon prijave naš je Repozitorij prošao provjeru sintaktičke i semantičke interoperabilnosti i sada je dostupan u mreži DRIVER kao jedini akademski repozitorij iz Hrvatske.

Jelka Petrak

Cochrane Library

Cochrane Library zbirka je šest međusobno povezanih baza podataka koje sadržavaju različite vrste visokokvalitetnih dokaza koji mogu poduprijeti kliničko prosuđivanje i odlučivanje. Podatke pripremaju stručnjaci međunarodne organizacije *Cochrane Collaboration* osnovane 1993. godine i koja umrežava više od 28.000 stručnjaka iz više od 100 zemalja. Zbirka Cochrane dostupna je u Hrvatskoj već niz godina na platformi OvidSP. Pristupiti joj se tako može i sa svih IP adresa našega fakulteta.

Cochrane Database of Systematic Reviews/CDSR je temeljna baza podataka *Cochrane Library*, koja sadržava sustavne preglede i pripadajuće protokole. Pregledne prikaze pripremaju i održavaju stručnjaci različitih specijalnosti, okupljeni u radne skupine, nazvane *Cochrane Review Groups* (primjerice, *Cochrane Breast Cancer Group*, *Cochrane Hypertension Group*, *Cochrane Epilepsy Group* itd.). Polazeći od sustavno i metodološki ujednačenih i strogih kriterija, stručnjaci izrađuju preglede vezane uz ciljane medicinske teme, npr. sustavni pregled o tumoru dojke, o visokom tlaku, o epilepsiji i sl. Svaki postupak izradbe sustavnog pregleda započinje izradbom protokola, koji sadržava sažeti prikaz budućeg sustavnog pregleda kroz uvod, metodu rada, kriterije uključenja i sl. Rad na sustavnom pregledu traje 12 - 18 mjeseci te se protokol zamjenjuje sustavnim pregledom. Svaka izradba sustavnog pregleda uključuje:

- temeljitu pretragu literature,
- pronalaženje randomiziranih kontroliranih pokusa na zadanu temu,
- probir kliničkih studija, polazeći od kriterija uključenja i isključenja,
- kritičku analizu i statističku obradbu podataka,
- pripremu i pisanje strukturiranog pregleda.

Strukturirani pregled sadržava: naslov, sažetak i tekst pregleda (uvod, metoda, rezultati, diskusija i zaključak). Prema dostupnim podacima, baza podataka trenutno (svibanj 2012.) sadržava 5074 sustavna pregleda i 2198 protokola.

Cochrane Central Register of Controlled Trials/CENTRAL je baza podataka koja sadržava bibliografske informacije o objavljenim randomiziranim

Prikaz naslovne stranice zbirke Cochrane Library

kontroliranim pokusima. Glavni izvori podataka su bibliografske baze *MEDLINE/PubMed* i *Embase*, ali se prate i drugi objavljeni i neobjavljeni izvori. Svaki zapis sadržava bibliografske podatke o studiji, a većina ima i sažetak. Baza podataka obuhvaća više od 650.000 zapisa.

Cochrane Methodology Register je baza podataka koja sadržava bibliografiju članaka, knjiga i kongresnih priopćenja koji izvještavaju o metodologiji u vođenju kliničkih istraživanja. Baza obuhvaća više od 14.000 zapisa (naslov rada, opis izvora i sl.) bez cjelovitih tekstova.

Database of Abstracts of Reviews of Effects/DARE je baza podataka koju održava Centre for Reviews and Dissemination pri Sveučilištu York u Velikoj Britaniji. Sadržava više od 14.000 zapisa u obliku strukturiranih sažetaka sustavnih pregleda i pokriva široko područje od, primjerice, farmakologije, kirurgije do javnog zdravstva i pružanja zdravstvene skrbi. Važno je pomagalo u traženju odgovora kako na pitanja koja dolaze iz prakse tako i u provođenju zdravstvene politike. Strukturirani sažetak uz opis

sustavnog pregleda (koji prolazi kritičku analizu) sadrži i kritički komentar. Treba istaknuti da se prilikom izradbe sustavnog pregleda, odabiru teme, koje nisu obrađene u bazi Cochrane Database of Systematic Reviews/CDSR te se na taj način te dvije baze podataka nadopunjuju.

Health Technology Assess Database je baza podataka koja sadržava studije o medicinskim, socijalnim, etičkim i financijskim implikacijama zdravstvenih usluga. Svrha je poboljšanje kvalitete i ekonomičnosti zdravstvene usluge. Baza podataka obuhvaća više od 9.000 zapisa.

NHS Economic Evaluation Database/EED je baza podataka koja uključuje informacije koje polazeći od ekonomskih pokazatelja, pomažu stručnjacima zaduženim za zdravstvenu politiku. S obzirom na sve veće cijene zdravstvenih usluga, efikasnost zdravstvene usluge ne može se odvojiti od njezine cijene. Bazu podataka održava *Centre for Reviews and Dissemination* pri Sveučilištu York u Velikoj Britaniji i sadržava oko 30.000 zapisa.

Helena Markulin

NOVOSTI

Čimbenik odjeka časopisa *Croatian Medical Journal* 1,796

Objavljeni su čimbenici odjeka znanstvenih časopisa (JIF) za 2011. godinu. Čimbenik odjeka časopisa *Croatian Medical Journal* (CMJ) povećao se na 1,796. CMJ je najbolje rangirani hrvatski časopis, kojemu čimbenik odjeka raste iz godine u godinu.

CMJ je razvrstan u kategoriju opće i interne medicine koja ukupno sadržava 153 časopisa. Među njima su neki od najvažnijih medicinskih časopisa poput *New England Journal of Medicine*, *Lancet*, *JAMA*, *PLoS Medicine* itd. Važno je istaknuti da je CMJ rangiran bolje od mnogih časopisa dulje i poznatije publicističke povijest i, kao što su *Journal of the Royal Society Of Medicine*, *American Journal of Medical Sciences*, *Wiener Klinische Wochenschrift* itd.

Journal Ranking

For 2011, the journal **CROATIAN MEDICAL JOURNAL** has an Impact Factor of **1.796**.

This table shows the ranking of this journal in its subject categories based on Impact Factor.

Category Name	Total Journals in Category	Journal Rank in Category	Quartile in Category
MEDICINE, GENERAL & INTERNAL	153	54	Q2

Pretplata inozemnih časopisa u 2012. godini

Naš je Fakultet i ove godine pretplatio tiskani i/ili online pristup najvažnijim međunarodnim znanstvenim časopisima. Cjelokupni popis časopisa možete naći na našim mrežnim stranicama (<http://smk.mef.unizg.hr/>). Skrećemo pozornost na časopise čije su elektroničke inačice dostupne sa svih IP adresa Medicinskoga fakulteta:

Annals of Neurology, *Arthritis & Rheumatism*, *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, *BJU International*, *Brain Pathology*, *British Journal of Surgery*, *Cancer*,

Journal of Clinical Ultrasound, *Nature Genetics*, *Nature Medicine*, *Nature Neuroscience*, *Nature Reviews Drug Discovery*, *Nature Reviews Genetics*, *Nature Reviews Neuroscience*, *Science Translational Medicine*

Medicinski fakultet pretplatio je i pristup audiovizualnoj seriji predavanja iz područja biomedicinskih znanosti u zbirci *Henry Stewart Talks* (<http://hstalks.com/>). Predavanja su s različitih područja temeljne i kliničke medicine, a predavači su najpoznatiji svjetski eksperti.

Donacija dr. Jasna Lukić-Nagy

Središnja medicinska knjižnica primila je donaciju obitelji dr. Jasne Lukić Nagy koja sadržava pedesetak knjiga s područja tradicionalne kineske medicine i akupunktura. Građa te tematike dosada nije bila zastupljena u našim zbirkama. Svim zainteresiranima knjige su dostupne u zbirci monografija naše knjižnice.

MICC 2012.

Središnja medicinska knjižnica, u suradnji s tvrtkom *Walters Kluwer* – Ovid po osmi je put organizirala konferenciju o medicinskim informacijama, MICC 2012. Konferenciji je prisustvovao široki spektar korisnika vezanih uz medicinu – liječnici, studenti, knjižničari, informatičari, biokemičari, farmakolozi, itd.

Tema ovogodišnje konferencije, održane 15. lipnja na Medicinskom fakultetu, bila je translacijska medicina. U Hr-

vatskoj se sve više planiraju i provode istraživanja u translacijskoj medicini i osnivaju centri, a medicinske knjižnice moraju naći svoje mjesto u informacijskoj potpori takvim projektima.

Eminentni stručnjaci s našeg fakulteta (Nada Čikeš, Bojan Jelaković, Fran Boro-večki, Goran Šimić, Melita Šalković-Petri-šić, Helena Markulin) govorili su o translacijskim istraživanjima u svojim znanstvenim područjima, kao i o osobnim

iskustvima i pogledima na translacijska istraživanja.

Prezentacije se mogu pogledati na adresi <http://smk.mef.unizg.hr/MICC/>.

2012 MICC
Medical Information Conference Croatia

Edukacija o boli i palijativnoj medicini

Medicina boli i palijativna medicina prihvaćene su u mnogobrojnim zemljama u svijetu kao posebne kliničke discipline (i najčešće kao subspecializacije) te se stalno ističe važnost uvođenja edukacije iz ovih područja u diplomskoj i poslijediplomskoj edukaciji.

Budući da je u našoj zemlji upravo u tijeku početak implementacije palijativne medicine u zdravstveni sustav te da se CEPAMET pokazao vodećim akademskim centrom na ovom području, unazad nekoliko mjeseci pokrenuto je niz izrazito važnih projekata i inicijativa u kojima sudjeluju i članovi Savjeta CEPAMET-a iz mnogih zemalja.

U veljači 2012. godine održan je jednodnevni tečaj pod nazivom „Bol i palijativna medicina“, na kojem su najpoznatiji svjetski eksperti, članovi Savjeta CEPAMET-a educirali polaznike o suvremenim pristupima liječenju kronične boli i razvoju palijativne medicine.

Budući da članovi palijativnog tima trebaju biti liječnici, medicinske sestre, psiholozi, socijalni radnici, ljekarnici, duhovnici, fizioterapeuti, okupacijski terapeuti, volonteri i dr., CEPAMET je, uz potporu MEDIKE d.d., organizirao bazičnu edukaciju ljekarnika o palijativnoj medicini. Zanimljivo je istaknuti da se umjesto očekivanih 200-ak ljekarnika na ovu edukaciju prijavilo oko tisuću ljekarnika iz cijele Hrvatske, tako da su tijekom travnja i svibnja organizirane radionice u Osijeku, Opatiji, Splitu i Zagrebu. Posebno je vrijedno spomenuti i izdavanje knjige *Suvremene spoznaje iz palijativne medicine – Uloga ljekarnika u palijativnoj skrbi* (urednici Marijana Braš i Veljko Đorđević) u izdanju Medicinske naklade. Knjigu u kojoj su autori poglavlja ljekarnici i liječnici iz Hrvatske, ali i eksperti iz područja palijativne medicine iz Austrije, SAD-a i Italije, dobili su i svi polaznici na spomenutim edukacijama, s tim da su prikazani i brojni klinički slučajevi i konkretne preporuke za svakodnevni rad s ovim pacijentima. CEPAMET se tako može pohvaliti da je uz edukaciju ljekarnika raznih specializacija počeo i sa strukturiranim edukacijama ostalih članova multidisciplinarnog tima.

Iznimno važan događaj je i nedavni osnutak Povjerenstva za palijativnu skrb pri Ministarstvu zdravlja Republike Hr-

Promocija knjige "Suvremene spoznaje iz palijativne medicine"

vatske, u čijem radu djeluju brojni suradnici CEPAMET-a. Tako je na posljednjem sastanku Povjerenstva, održanom krajem svibnja, dr. sc. Aleksandar Džakula pokrenuo organizaciju Stručnog savjetovanja županija pod nazivom *Kakvu palijativnu skrb u Hrvatskoj trebamo*, koje će se održati 18. i 19. lipnja 2012. godine u prostorima CEPAMET-a. Dogovoreno je da se pozivi upute županima, županijskim skupštinama, savjetima za zdravlje, upravnim odjelima za zdravlje te na što

veći broj zdravstvenih i socijalnih ustanova. Cilj je da se u sklopu izrade nacionalne strategije palijativne skrbi u RH uključi što više specifičnosti (potreba i modela dobre prakse), tako da je savjetovanje zamišljeno kao mjesto susreta i konzultacija predstavnika uprave, stručnjaka i političara svih županija, na kojoj će biti predstavljene specifične potrebe te uspješna iskustva u pružanju palijativne skrbi. Cilj je ovoga skupa kroz zajedničku raspravu prepoznati ključne elemente

Potpisivanje memoranduma o suradnji s Centrom izvrsnosti u Klagenfurtu

koji moraju biti ugrađeni u budući sustav organizacije i regulacije palijativne skrbi u Hrvatskoj. Također je dogovoreno da dr. Aleksandar Džakula koordinira aktivnosti vezane uz palijativnu medicinu u sklopu skupa u Istri u srpnju 2012. godine te da zajedno s prof. dr.sc. Karmen Lončarek radi na nacrtu tzv. White paper, odnosno prijedloga nacionalne strategije palijativne medicine u Hrvatskoj, nakon čega bi se otvorila rasprava o tome. Velik dio rada Povjerenstva posvećen je edukaciji, sa zaključkom da je jasno definirana nužna edukacija preduvjet implementacije palijativne medicine u zdravstveni sustav. Prof.dr.sc. Veljko Đorđević, prof.dr.sc. Antonio Juretić i akademkinja Vida Demarin u ime liječnika specijalista, dr. Branka Kadnić-Splavski u ime liječnika na razini PZZ te dr.sc. Lovorka Brajković u ime psihologa i pred-

stavnika ostalih struka u palijativnom timu predložili su jedinstvenu edukaciju iz palijativne medicine pri CEPAMET-u, koja bi trebala biti preduvjet rada u jedinicama palijativne medicine u našoj zemlji, sukladno europskim preporukama.

Upravo u cilju daljnje međunarodne suradnje, predstavnici CEPAMET-a službeno su početkom lipnja posjetili centar izvrsnosti za liječenje boli i palijativnu medicinu u Klagenfurtu, gdje je s ministrom zdravlja Koruške i voditeljem ovog uglednog centra prof.dr.sc. Rudolfom Likarom potpisan memorandum o suradnji, s ciljem uspostave što kvalitetnijih bilateralnih aktivnosti u području edukacije i istraživanja.

Doc.dr.sc. Marijana Braš (ujedno i predsjednica Povjerenstva za palijativnu skrb pri Ministarstvu zdravlja RH) pozvana je krajem svibnja i na 3. sastanak

europske platforme o utjecaju boli na društvo u Kopenhagen (Danska), na kojem je sudjelovalo oko 400 sudionika iz svih europskih zemalja (članovi Europskog parlamenta, nacionalnih ministarstava, predstavnika medicinskih fakulteta, kliničara, udruga pacijenata), a na kojem je bila izjavitelj europske radne skupine o edukaciji i istraživanjima iz područja boli. Ovo je bila prigoda i za razmjenu iskustava s kolegama iz Europe, ali i za predstavljanja hrvatskog modela medicinskog intervjua u radu s ovim bolesnicima. Predstavnici CEPAMET-a su pozvani da organiziraju modul o komunikacijskim vještinama u radu s bolesnicima s kroničnom boli na Europskoj školi o boli.

Marijana Braš

Povelja mira i prijateljstva Slobodanu Langu

“Povelja mira i prijateljstva” dodijeljena je u Zagrebu prof. dr. Slobodanu Langu za dugogodišnju iskrenu opredijeljenost borbi za ljudska prava i humanost, poglavito u vrijeme i nakon hrvatskoga Domovinskog rata.

Povelju prvi put dodjeljuje Udruga branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata Podravke (UBIUDR) u suradnji s drugim udrugama proizašlim iz Domovinskog rata, a prof. dr. Slobodanu Langu uručio ju je predsjednik UBIUDR-a Podravka Mladen Pavković. Istaknuo je kako Povelju dodjeljuju Slobodanu Langu, poznatom hrvatskom liječniku, borcu za mir i ljudska prava koji je svojim djelom postao simbolom nade, mira i dobra.

Organizatoru dodjele “Povelja mira i prijateljstva” UBIUDR-u Podravka su na ideji, kontinuitetu i ustrajnosti čestitku su poslali predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem i zagrebački

gradonačelnik Milan Bandić, koji su također brzojavom čestitali i Slobodanu Langu na dobivenoj Povelji. Čestitke su, kako je rekao Pavković, uputile i brojne udruge proizašle iz Domovinskog rata.

O prof. dr. Slobodanu Langu i njegovim dobrim djelima govorili su i Branko Borković - Mladi Jastreb, admiral Davor Domazet - Lošo, prof. dr. Milan Kujundžić, Vesna Škare Ožbolt i fra Iko Skoko. Na svečanosti je Langovu pjesmu “Ranjeni Krist” pročitala glumica Kostadinka Velkovska.

Prof. dr. Slobodan Lang zahvalio je na Povelji te podsjetivši na žrtve istaknuo da tisuće ljudi u Hrvatskoj i Bosni

i Hercegovini danas prima to priznanje. “Tisuće ljudi Hrvatske dali su doslovce svoj život da bi stvarali Hrvatsku. Oni su je stvarali na način koji dosad nije poznat i nije zabilježen, ne zna se u svijetu, ne zna se u Hrvatskoj... Nosite te ljude. Nemojte misliti da su ti ljudi mrtvi jer nisu, jer su stvorili jednu zemlju, jer su stvorili jedno vrijeme, stvorili su i u meni jedan osjećaj...”, rekao je u dužem govoru Lang.

**Autor: Hina
Photo: Pixsell**

Biti studentski predstavnik i studirati medicinu!

Šestogodišnji studij medicine polako se približava kraju, a osjećaji zadovoljstva, sreće, tugei neizvjesnosti miješaju se iz trenutka u trenutka. Svjestan činjenice kako jedno bitno poglavlje moga života završava, još uvijek teško mogu sagledati sve ono što mi se tijekom ovih šest godina događalo.

Prije svega moram istaknuti kako sam imao čast (uz koju dolazi uvijek odgovornost i obveza) pune četiri godine predstavljati studente našega fakulteta (predsjednik Studentskog zbora Medicinskog fakulteta), zatim Sveučilišta u Zagrebu (predsjednik Studentskog zbora Sveučilišta u Zagrebu) te hrvatske studente na nacionalnoj i međunarodnoj razini (zamjenik predsjednika Hrvatskog studentskog zbora). Smatram da me dužnost studentskog predstavnika na svim prije navedenim razinama iznimno obogatila i kao studentai kao čovjeka i uskoro mladog liječnika.

Studentsko predstavništvo pružilo mi je pogled na čitavu akademsku zajednicu s jedne druge razine za koji je možda zakrinuta većina studenata. Svakodnevni sastanci i ravnopravne rasprave s kolegama, profesorima, (pro)dekanima, (pro)rektorima, ministrima i ostalim dužnosnicima pokazali su mi da su svi oni samo ljudi koji imaju svoje vrline, mane, slabosti, probleme s kojima se svi svakodnevno suočavamo. Velika većina njih ima zdravorazumski pristup problemima te doista dobre i plemenite namjere na temelju kojih donose svoje odluke koje se povremeno znaju krivo tumačiti kod studenata i javnosti. Većina odluka se donosi kako bi se tijekom određenog razdoblja poboljšala kvaliteta studiranja, a istodobno kako bi sestudentski standard podigao na višu razinu. Problem na koji prije ili poslije svi nailaze su financijska sredstva kojih, u ovoj teškoj globalnoj ekonomskoj situaciji, jednostavno nema.

Nerijetko se u medijima tendenciozno pokušava stvoriti slika akademske zajednice kao sustava u kojem se događaju razne manipulacije, malverzacije, kaznena djela itd. Moram istaknuti kako u ove četiri godine nisam naišao na nešto slič-

no; usudio bih se reći da je 99% članova akademske zajednice savjesno, odgovorno, pošteno i svjesno važnosti očuvanja digniteta zajednice kojoj pripadaju – ne bježim od toga da izoliranih slučajeva, koje je nužno prokazati i primjerenom sankcionirati, vjerojatno ima u promilima.

Situacija na hrvatskoj studentskoj predstavničkoj sceni je doista raznolika. Krenuvši od ekstrema, dužan sam napomenuti kako s jedne strane postoje studentski predstavnici koji su uvijek i bezuvjetno protiv odluka upravâ/dekanâ svojih fakultetâ, dok s druge strane imamo i one koji su samo marionete svojih dekanâ i kojima je vlastiti probitak iznad interesa studenata koje predstavljaju. Prije navedeno se ne bi trebalo događati, ali je nažalost katkad upravo tako. Najčešće se ipak uspijeva naći nekakva sredina pri čemu su problemi studenata u samom fokusu studentskih predstavnika.

Ovom prilikom želim zahvaliti Upravi Medicinskog fakulteta najprije na čelu s dekanicom prof. dr. sc. Nadom Čikeš, a nakon toga s dekanom akademikom Davorom Miličićem, koje su nama (studentskim predstavnicima na našem fakultetu) omogućili aktivno i ravnopravno sudjelovanje u svim bitnim tijelima odlučivanja od kojih bih posebno izdvojio Dekanski kolegij. Svojim pristupom su nam omogućili da shvatimo i pronađemo pravi način za predstavljanje studenata, a istodobno ne izgubimo osjećaj pripadnosti akademskoj zajednici i Fakultetu/Sveučilištu na kojem jesmo.

Zahvaljujem akademiku Ivici Kostoviću i prof. dr. sc. Jadranki Božikov, koji su nam nerijetko bili na raspolaganju te pomagali svojim sugestijama, svim profesorima koji su imali sluha i strpljenja za naše molbe i probleme. Zahvaljujem i svojim prethodnicima – Tomislavu Madžaru, dr. med. (specijalizant medicine rada i sporta), Mirku Bakuli, dr. med. (specijalizant urologije), Mariju Stipinoviću, dr. med. (specijalizant interne medicine), Jakovu Ivkoviću, dr. med. (specijalizant fizikalne medicine i rehabilitacije) te Ivanu Boti, dipl. politologu, mojemu prethodniku na poziciji predsjednika Studentskog zbora Sveučilišta koji su mi nesebično pomagali ipodijelili svoje bogato predstavničko iskustvo. Hvala kolegici Matiji Čirko, koja je uvijek bila na raspolaganju i odlično me zamijenila na Fakultetu u trenutku kada sam izabran za predsjednika Studentskog zbora Sveučilišta.

Jedno veliko hvala svim ostalim nastavnicima i djelatnicima Fakulteta (studentska referada, središnja medicinska knjižnica, informatička služba, računovodstvo, nabava, nastavna pomagala i oprema, portiri, spremačice...) koji su imali razumijevanja za sve naše zahtjeve i kojima smo zasigurno ponekad bili naporni, ali znam da nam ne zamjeraju.

Na kraju, ono najbitnije, hvala mojim kolegama koji su mi sve prije navedeno omogućili izabravši me dva puta na studentskim izborima. Trudio sam se ne razočarati ih, a jesam li uspio, najbolje će prosuditi oni sami.

Sada me čekaju neke nove aktivnosti, dužnosti, obveze i problemi s kojima se treba suočiti i nositi. Ovaj zahtjevan fakultet uza sve navedene izvannastavne aktivnosti pružio mi je puno više od samog obrazovanja, na tomu sam mu neizmerno zahvalan i na neki način dužan. Dolaze novi, mlađi studentski predstavnici, a na sve u tekstu spomenute apeliram da za njih imaju razumijevanja kao što su imali za nas.

Još jednom HVALA na prekrasnim šest godina!

Danko Relić

RAZGOVOR: PROF. DR. SC. DAVOR MILIČIĆ, DEKAN MEDICINSKOG FAKULTETA

Znanje s kojim studenti izlaze s fakulteta zajednička je odgovornost studenata i nastavnika

Preuzeto uz dopuštenje iz Medicinara, časopisa studenata Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Vol 53, br. 2, 2012.

Prof. dr. sc. Davor Miličić s ovom akademskom godinom završava svoj prvi mandat na mjestu dekana Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U protekle tri godine dogodile su se brojne promjene i uvedene su brojne novosti u rad Fakulteta, ali su i dalje prisutni neki problemi kao izazov za iduće trogodišnje razdoblje.

Kada ste započinjali s mandatom, što ste doživljavali kao najveći izazov za novu upravu?

Izazova je bilo mnogo jer je Medicinski fakultet velika i dinamična ustanova i stoga pored strateških ciljeva postoje brojni problemi koje morate rješavati u hodu. Vi vjerojatno svoj Fakultet doživljavate dominantno kroz nastavu, eventualno i kao znanstvenu instituciju, no u stvarnosti postoji čitav niz aktivnosti kojima se Fakultet bavi. To su primjerice sudjelovanje u različitim tijelima Sveučilišta te općenito sustava znanosti i visokoga obrazovanja u Hrvatskoj – od HAZU-a do Centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, suradnja sa zdravstvenim ustanovama, poglavito našim nastavnim bazama, sindikatima, medijima itd. Naravno da nam je jedan od prvih ciljeva bio unaprijediti sadržaj i kvalitetu nastave u onoj mjeri koliko je to moguće u tri godine. Isto tako, gotovo jednako važnim smatrali smo da Fakultet mora ustrajati na kvaliteti i obimu znanstvenoistraživačkoga rada, budući da je naš važni strateški cilj održati Fakultet odnosno Sveučilište ne samo kao „učilište“, već i kao ustanovu koja „proizvodi“ nova znanja, dakle kao istraživačku instituciju. Bavljenje znanostima na ovim prostorima nikada nažalost nije bilo jednostavno niti

poticajno, ali to je zalag našega sveukupnoga opstanka. U proteklome mandatu postojali su ipak projekti MZOŠ-a kojima upravo istječe njihovo petgodišnje razdoblje, a uspjeli smo mobilizirati kapacitete i za privlačenje uglednih inozemnih projekata – FP7 i ostalih. U budućnosti bit će još teže unapređivati znanost na Fakultetu i općenito, budući da je financiranje istraživanja u Hrvatskoj nedostavno, na pomolu je vrlo malo novih domaćih projekata i ne znam kako je moguće u takvim uvjetima očekivati velike i značajne rezultate. No, ako od njih odustanemo i postanemo samo obrazovna ustanova bez izražene istraživačke komponente, dovodimo u pitanje budućnost hrvatskog liječništva u cjelini.

Zbog čega?

Zato što postoji veza između istraživanja odnosno znanosti s jedne i kvalitete obrazovanja odnosno kvalitete medicinske prakse i naših budućih liječnika s druge strane. Ovaj Fakultet je sa svojim nastavnim bazama vodeća biomedicinska ustanova u zemlji, na njemu radi niz

suradnika koji imaju međunarodni stručni i znanstveni ugled. Fakultet obrazuje više od polovice hrvatskih doktora medicine i 70-80% doktora znanosti iz područja biomedicine. Stoga uprava Fakulteta mora osjećati odgovornost za sveukupnost naše medicine, za njezinu sadašnjost i budućnost.

U prošle tri godine osnovani su i neki novi centri u sklopu Fakulteta. S kojim ciljem?

Prvo je osnovan Centar za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine. Palijativna medicina do sada u Hrvatskoj nije bila sustavno poučavana niti prakticirana. Budući da je riječ o interdisciplinarnom području, smatrali smo da je upravo Fakultet najprimjerenija ustanova za osnivanje takvog centra, jer na Fakultetu djeluju stručnjaci različitih profila koji dolaze u doticaj s problemom palijativnog pristupa u njihovoj svakodnevnoj praksi. Cilj toga Centra jest da bude nacionalno znanstveno-edukacijsko središte iz ovoga područja, a potom i da provodi koor-

dinaciju i planiranje palijativne medicine u praksi na razini naše države. Nadamo se da ćemo u suradnji s Ministarstvom zdravlja uspjeti primjereno osmisлити i realizirati taj važan i u nas manjkav dio medicine te da ćemo uskoro dobiti i službeni status Referentnog centra za palijativnu medicinu.

Bavljenje znanosti na ovim prostorima nikada nažalost nije bilo jednostavno niti poticajno, ali to je zalog našeg sveukupnog opstanka

Drugi problem koji se nametnuo kada raspravljamo o novim „centrima“ jest općenito potreba boljeg povezivanja Fakulteta sa sustavom zdravstva. Naime, nije logično da ustanova koja okuplja najbolje stručnjake u Hrvatskoj nema nikakvih izravnih stručnih ovlasti i izravno ne participira u zdravstvu Hrvatske. Zbog toga je osnovan Centar za zdravstvenu djelatnost Fakulteta. Do sada su opremljene ambulante medicine rada i obiteljske medicine. Jedan od ciljeva nam je ponuditi zdravstvenu zaštitu u prvom redu studentima koji nisu iz Zagreba (njih ima više od 30 000) i čiji su liječnici obiteljske medicine u njihovim gradovima i mjestima. Naravno da ćemo time i unaprijediti nastavu iz obiteljske medicine te riješiti neke kadrovske probleme koji proizlaze iz postojećega sustava – naime, liječnici koji rade u uvjetima tzv. zakupa svojih ordinacija ne mogu biti zaposlenici Fakulteta već samo naslovni nastavnici. To onemogućuje željeni stručni, nastavni i znanstveni razvoj važnih disciplina, kao što je obiteljska medicina, školska medicine i medicina rada. Nadalje, razvijanjem stručnih djelatnosti smatramo da možemo ponuditi sustavu zdravstva neke nove usluge koje Fakultet kao stjecište ponajboljih medicinskih eksperata u zemlji može pružiti bolje nego bilo koja druga ustanova u sustavu zdravstva i visokoga školstva.

Nadalje, željeli smo aktivno utjecati na buduće zapošljavanje naših studenata, ali i drugih liječnika u Hrvatskoj, kako bismo im olakšali pronalaženje radnoga mjesta i pomogli u najprimjerenijem izboru specijalizacije. Zbog toga smo osnovali Centar za profesionalnu orijentaciju u biomedicini i zdravstvu koji bi tre-

bao imati pregled nad budućim radnim mjestima za liječnike u Hrvatskoj i djelovati u nas kao jedinstveno savjetovništvo za studente i liječnike. To će biti dokaz kako Fakultet aktivno skrbi za svoje najbolje studente i njihovu budućnost ne želi prepustiti slučaju ili stihiji, ali i za sve ostale kako bi pronašli radno mjesto u skladu sa svojim interesima, motivacijom i sposobnostima. Eto, to su novi „centri“. Naravno, nastavili i s razvojem onih koje smo zatekli, među kojima se najviše ističe radom i znanstvenom produktivnošću Centar za translacijska i klinička istraživanja Medicinskog fakulteta i KBC-a Zagreb. Pri tom Centru funkcionira i ured koji je dao veliki doprinos u tehničkoj podršci našim znanstvenicima kod prijavljivanja znanstvenih projekata, posebice onih međunarodnih. Bez takve logistike koju smo uspjeli razviti to bi bilo praktički nemoguće.

Sve više se govori o manjku liječnika. Prije nekoliko godina iz tog razloga su povećane i upisne kvote za prvu godinu s 240 na 300 studenata. Koliki je to problem?

Problem je doista velik i u narednim godina će postati vrlo akutan. Prosječna dob specijalista u nas je iznad 50 godina i oni će doskora početi odlaziti u mirovinu. Očekuje se da će ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju iz zemlje otići, prema optimističnim procjenama, 10-15% liječnika. Manjak će se onda nadoknađivati uvozom liječnika, nažalost, ne iz Njemačke ili Švedske nego iz zemalja s bitno lošijom medicinskom edukacijom nego što je naša. Fakultet je stoga uz dozvolu Senata Sveučilišta, povišio upisne kvote počevši od akademske godine 2009/2010. za 60 studenata po godini u odnosu na prethodno stanje, želeći aktivno pridonijeti rješavanju problema manjka liječnika. Zauzvrat do danas nismo dobili niti mogućnost zapošljavanja novih suradnika i nastavnika niti nam Sveučilište, odnosno država materijalno kompenziraju školarine za te povećane kvote upisanih bruća. Postoji i ugovor Fakulteta i tadašnjeg resornog Ministarstva iz 2009. godine u kojemu se ono obvezalo podupirati Fakultet u realizaciji spomenutoga, povećanoga opterećenja. Nažalost, još uvijek je spomenuti ugovor samo „mrtvo slovo na papiru“ te ćemo u najskorijoj budućnosti morati nastojati da se taj problem što hitnije počne rješavati. Studenata je sve više, ne možemo otvoriti nova radna mjesta, a već trenutno postoji ozbiljan manjak nastavnika na

Fakultetu. Čak je i službena Državna revizija utvrdila da, samo ako se uzme u obzir studij medicine na hrvatskome jeziku, trenutno nedostaje više od 37% nastavnoga osoblja.

Dakle, povećanje broja studenata stvorilo je novi problem u organizaciji nastave, u smislu povećanja seminarskih grupa i nedostatnog broja nastavnika?

Upravo tako. Spomenuti manjak *de facto* je bitno veći, jer treba uračunati i studij na engleskome jeziku, novi Sveučilišni studij sestinstva, veliki broj stručnih poslijediplomskih studija i tečajeva trajne edukacije, doktorske studije kao i preddiplomski studij primaljstva s kojim bismo trebali započeti od iduće akademske godine. Hitno nam trebaju novi nastavnici i novi asistenti. Pri tome, problem će biti nešto manji na kliničkim predmetima jer postoji dovoljno specijalista pojedinih struka koji su eksperti u svojim područjima i zadovoljavaju naše znanstvene kriterije pa bi ih se u tom slučaju moglo zaposliti i u nastavi. Veći izazov bit će pretkliničke katedre. Svugdje u svijetu u uvjetima u kojima nedostaje liječnika postoji problem kadra u pretklinici. S druge strane, bez kvalitetnih pretkliničkih katedri nema dobre opće medicinske edukacije niti kvalitetnog znanstveno-istraživačkog rada u biomedicini. U Hrvatskoj, još više nego u razvijenom svijetu, liječnici pretkliniku smatraju manje atraktivnom od kliničkih struka jer su plaće nešto manje, a oslanjanje isključivo na znanost bez struke vrlo je nezahvalno u zemlji kao što je naša, gdje je financiranje znanosti krajnje nedostatno. Stoga trenutno nastojimo iznaći rješenja kojima ćemo pokušati privući naše najbolje studente da ostanu raditi u temeljnim znanostima jer samo takvi mogu uspjeti u zahtjevnim, temeljnim i translacijskim istraživanjima u kompetitivnom svjetskom okružju. Međutim, i uz najveći optimizam, svjesni smo da je pred nama iznimno težak problem.

Tijekom definiranoga radnog vremena ne možete u njega „strpati“ sve što se od vas „na papiru“ očekuje i u kliničkom i u nastavnom radu

Studenti često nisu zadovoljni kliničkom nastavom, pogotovo njezinim praktičnim dijelom. Koje je Vaše mišljenje o tome?

Istina je da postoje nedostaci u kliničkoj nastavi i više je razloga zbog kojih je to tako. Ponekad je razlog prekratko trajanje pojedinih turnusa te nastavnici u koliziji između svog stručnog rada i obveza prema bolesniku i nastavničkog posla manje vremena posvete radu sa studentima. Podsjećam Vas, ne želeći da nas opravdate, postoji ozbiljan manjak nastavnika i asistenata. Osim toga, postojeće nastavne norme za kliničare jednake su kao i za sve ostale nastavnike, što nije u skladu sa svjetskom praksom. Jednostavno, tijekom definiranoga radnog vremena ne možete u njega „strpati“ sve što se od vas „na papiru“ očekuje. Razlog ponekad lošije kakvoće kliničke nastave može, naravno, biti i u činjenici da su studenti pretrpani obvezama, da su iznureni pretklinikom i klinikom u pravilu shvaćaju ležernije, jer se nastava na klinici odvija fleksibilnije i možda manje formalno nego u prvoj polovici studija. Na nekim predmetima problem pak predstavljaju prevelike vježbovne skupine, premalo je vremena za stjecanje praktičnih vještina i kompetencija. Problem nedostatnog praktičnog rada pokušavamo rješavati na različite načine. Smanjili smo broj formalnih izbornih predmeta pa studenti dio izborne nastave mogu odraditi u vidu praktičnoga rada na odjelima odnosno klinikama ili ordinacijama po izboru. Zatim, nastojimo smanjivati vježbovne skupine. Uveli smo ljetnu stručnu praksu koja bi također trebala predstavljati obogaćivanje kurikulumu, jer će studentima omogućiti da dožive liječničku praksu izvan kliničkih ustanova. Prepoznali smo i da je jedan od nedostataka naše medicinske edukacije slabije vladanje reanimatološkim znanjima i vještinama pa u dogovo-

ru s Europskim reanimatološkim društvom uvodimo tečajeve reanimacije u obvezatni dio studija. To znači da će studenti u prvoj polovici studija polagati osnovni i intermedijarni reanimacijski tečaj, u drugoj polovici pedijatrijski i na kraju napredni tečaj oživljavanja. Sve tečajeve će kao obvezatni dio nastave voditi licencirani instruktori Europskog reanimatološkog društva kojih ima među našim nastavnicima i suradnicima. Na taj će način naši studenti po završetku studija dobiti licencu Europskog reanimatološkog društva da su osposobljeni za reanimaciju sve do napredne razine koja uključuje npr. intubaciju i sl. Važna novost koju smo uveli jest i longitudinalni predmet Temelji liječničkog umijeća koji traje svih 6 godina studija i namijenjen je stjecanju i „brušenju“ komunikacijskih i kliničkih, propedeutičkih vještina. Nadam se da ćemo postupno, kroz spomenuta i još neka unapređenja nastave uspjeti prevladati nedostatke kliničke nastave kojih smo duboko svjesni. Ne smije nas tješiti činjenica, ali ona jest realnost, da je problem manjkavosti praktičnih aspekata kliničke nastave globalni problem izobrazbe budućih liječnika, te da se medicinski fakulteti na različite načine dovijaju kako unaprijediti praktična znanja i kompetencije tijekom studija.

Kako se pri tome namjerava izbjeći fenomen da se praktični dio nastave svede na „skupljanje potpisa“?

Krivnja za manjkavosti u praktičnoj nastavi je nerijetko obostrana: nastavnici ne obavljaju svoje dužnosti uvijek kako bi trebali, a studenti su često pasivni i idu linijom manjeg otpora. Nastavu na klinici trebalo bi se shvatiti još ozbiljnije nego na temeljnim predmetima jer se klinička medicina uči uz krevet bolesnika i ne može se naučiti samo iz knjiga. Dakle, najgrublje rečeno: ukoliko niste savlada-

li praktični dio nastave i niste pohađali vježbe, ne biste smjeli dobiti potpis i ne biste smjeli izaći na ispit. Klinički predmeti u sklopu ispita obično imaju i praktični dio gdje se provjeravaju praktične vještine i znanja te netko tko ih nije savladao ne bi smio položiti ispit. S druge strane, mi smo odgovorni kakvi ćete vi doktori biti kad završite studij i molimo vas da nam javite gdje „škripi“ na nastavi, gdje se s vama dovoljno ne radi kako bismo mogli intervenirati. Mi to ne možemo napraviti ukoliko nas ne upozorite. U izradi je i nova knjižica praktičnih znanja i vještina kao zajednički projekt svih medicinskih fakulteta u Hrvatskoj koja bi sada trebala zaživjeti i podsjećati i vas i vaše nastavnike na vještine koje biste trebali steći za vrijeme boravka na odjelu. Tako ćete i vi i vaši nastavnici, nakon što verificirate da ste određenu vještinu stekli, i formalno, u sklopu knjižice, dakle dokumenta, biti odgovorni za svoje znanje ili neznanje. Po jednakom modelu kako će se pratiti vaš napredak, pratit će se i napredak u znanju specijalizanata pa će mentor zajedno sa specijalizantom biti odgovoran za stručnu osposobljenost liječnika uoči odnosno pri polaganju specijalističkoga ispita.

Na kraju bih samo htio dodati da je studij medicine specifičan u odnosu na neke druge studije. I vama i nama bolesnik mora biti na prvome mjestu. Stoga nam ponekad, kada postoje doista objektivni i neodložni razlozi, morate oprostiti što smo bolesnika pretpostavili nastavi. Naravno, to se ne smije zlostrebljavati i vrijedi samo u iznimnim okolnostima.

Problem nedostatnog praktičnog rada pokušavamo rješavati na različite načine

Druga „bolna točka“ nastave su udžbenici koji su nerijetko preopširni i neprilagođeni studentima.

Postoji loša tendencija da se pišu udžbenici koji su namijenjeni za nedefinirane razine znanja. Jedan udžbenik teško može biti primjeren i za studente i za specijalizante odnosno podsjetnik za specijaliste i priručnik za liječnike drugih struka. Naravno da tako nastaje zbrka u glavama kad se sprema ispit i da je studentu teško razlučiti bitno od nebitnoga. To je ozbiljan problem. Dijelom vam se u tome može pomoći kroz kvalitetne turnuse koji će vas uputiti što učiti, a što ne. Dijelom mogu pomoći dodatni nastavni materijali npr. na LMS-u. Sretna je okolnost da su danas i brojni strani udžbenici dostupni, ali naravno to ne smije biti opravdanje za Fakultet da sustavno ne promiče objavljivanje kvalitetnih studentskih udžbenika. To je ozbiljan izazov i zadaća za svaku našu kliničku katedru. Očekujemo da se u budućnosti situacija promijeni na bolje.

Mi smo odgovorni kakvi ćete vi doktori biti kad završite studij i molimo vas da nam javite gdje „škripi“ na nastavi, gdje se s vama dovoljno ne radi kako bismo mogli intervenirati

Međutim, prilikom korištenja drugom literaturom a ne onom koja je službeno propisana, pojavljuje se problem pismenog ispita, koji je često više orijentiran prema faktografiji i samim time i prema jednom određenom, obično obaveznom, udžbeniku.

Postoje razlike u pristupu kreiranju pitanja. Kad ja primjerice sastavljam pitanja, onda ih sastavljam „iz glave“ razmišljajući što bi studenti trebali znati iz kardiologije kao budući liječnici. Ne posežem za udžbenikom tražeći neke detalje ili formulacije kako bih postavio pitanje koje je nemoguće odgovoriti ako niste učili baš iz toga određenog udžbenika. Pitanja, naime, ne smiju biti podmetanje niti zamke za studente, već moraju biti usmjerena ispitivanju konkretnoga, praktičnoga znanja. Svaki nastavnik-kliničar trebao bi znati što stu-

dent mora naučiti iz njegovoga predmeta. Nije to ništa previše teško, zahtjevno niti komplicirano. U kliničkoj edukaciji studenta je ključno naučiti rješavati hitna stanja, česte bolesti, poznavati suvremene mogućnosti dijagnostike i terapije kako bismo mogli pravilno usmjeravati naše bolesnika ako im zatreba specijalistička skrb. Potrebno je naučiti rabiti i suvremene izvore informiranja, različite web-portale, računalne programe i još koješta. Zašto primjerice studenta ispitivati kemoterapijske protokole za određenu bolest kada se oni mijenjaju svakih nekoliko godina? Na usmenome ispitu nikada ne postavljam pitanja o nekim detaljima ili sitnicama kako bih studentu dao višu ocjenu. Tražim njegovu kompetentnost u kliničkom prosuđivanju i suvereno znanje o onome što je bitno.

Neki medicinski fakulteti u zemlji, npr. splitski, razmatrali su uvođenje skupnog ispita znanja i vještina po uzoru na USMLE. Kakav je Vaš stav prema tome?

Naš Fakultet nije zauzeo konačan stav prema tom pitanju. Mi trenutno, zajedno s ostalim fakultetima, radimo na izradi Kataloga znanja i vještina za studij medicine. Dakle, prvi prioritet je točno definirati što student medicine treba znati po završetku studija, a model kako će se to znanje ispitivati će se kasnije dogovoriti. Sam način organizacije ispita nije toliko bitan. Znanje se može ispitivati i na pojedinačnim i na skupnim ispiti-

U kliničkoj edukaciji studenta je ključno naučiti rješavati hitna stanja, česte bolesti i poznavati suvremene mogućnosti dijagnostike i terapije

ma. Međutim, važno je da se taj dokument konačno pripremi i objavi te da ga se držimo u našem nastavnom procesu. S uvođenjem novih, dodatnih ispita valja biti oprezan. Oni ne smiju biti sami sebi svrha.

Važan aspekt u podizanju kvalitete nastave je i povratna informacija koju dobivate od studenata putem ankete. Koliko ste zadovoljni njezinim provođenjem?

Nisam zadovoljan jer smo oko unaprjeđivanja posljednje verzije ankete utrošili prilično truda i vremena, a postotak studenata koji ju rješava nije dostatan za donošenje relevantnih zaključaka o studentskoj ocjeni kvalitete nastave i nastavnika. Želeći biti demokratični, doživljavajući Vas kao partnere, nismo Vas željeli prisiljavati na ispunjavanje ankete tj. uvjetovati sudjelovanje u anketi potpisom u indeksu ili pravom polaganja ispita. Stoga pozivam studente da shvate anketu kao važan instrument za kontrolu kvalitete nastave. Kako da uprava Fakulteta nagrađuje najuspješnije nastav-

nike i sankcionira one koji su podbacili ako nema primjerenu povratnu informaciju od studenata? Kako da znamo je li unošenje novih sadržaja i oblika nastave dobro ili loše ako nemamo odgovor dovoljnoga broja studenata radi kojih se nastavom i bavimo s ciljem njezinog trajnog unapređivanja? Problem oglašavanja na ispunjavanje ankete posebno je izražen na višim godinama studija, pa želim iskoristiti priliku i ovim putem da potaknem i pozovem studente da svi počnu sudjelovati u anketi nakon što odslušaaju bilo koji predmet na studiju.

Jeste li zadovoljni mobilnošću studenata i nastavnika na fakultetu?

Mobilnost studenata i nastavnika jedan je od naših strateških ciljeva za budućnost, premda ne možemo biti nezadovoljni ni sadašnjim stanjem. Prodekan za međunarodne odnose profesor Ježek svojom je agilnošću značajno pridonio promicanju i realizaciji posebice razmjene studenata. Sve veći broj studenata našega Fakulteta odlazi na ljetnu razmjenu u zemlje Europe i svijeta, a također sve više stranih studenata boravi preko ljeta na našim klinikama. Postali smo punopravnom članicom programa ERASMUS, što će dodatno potaknuti mobilnost. I to ne samo u vidu ljetne prakse, već, što je bitno važnije, omogućit će našim studentima da dio studija, npr. jedan kolegij ili eventualno čitav semestar pohađaju na nekom inozemnom sveučilištu, ondje polože ispit ili

ispite, koji će im se priznavati na našem, njima matičnome Fakultetu. Isto mora vrijediti i u obrnutom slučaju – studenti stranih sveučilišta pohađat će dijelove nastave na našem Fakultetu i kod nas polagati ispite koji će im se priznavati kod kuće. Mobilnost, naravno, valja njezgovati i među hrvatskim medicinskim fakultetima. I naravno, nije riječ samo o razmjeni studenata već i o razmjeni nastavnika i asistenata. Sve je to, prema mojem mišljenju, korisno jer pridonosi međunarodnoj prepoznatljivosti i ugledu Fakulteta, a Vama studentima i nama nastavnicima otvara niz mogućnosti za međunarodnu suradnju i omogućuje nova dragocjena iskustva. Činjenica da se kod nas održava i studij medicine na engleskome jeziku te da je moguće pohađati i doktorski studij na engleskom jeziku velika je prednost našega Fakulteta u odnosu na mnoge ostale u zemlji, posebice kada govorimo o međunarodnoj razmjeni i općenito međunarodnim aktivnostima.

Ako usporedite Fakultet danas u odnosu na vrijeme kad ste Vi studirali, koliko Vam se čini da se promijenio? Što su po Vama danas jake i slabe točke Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu?

Sve se mijenja, pa se tako mnogo toga promijenilo i na Fakultetu. Međutim, mnogo je toga ostalo isto, što je dobro ukoliko se radi o njegovanju tradiciji i nekih posebnosti koje su u skladu s našim socijalnim, kulturnim i povijesnim realitetom. Ono što je onda bilo loše, dijelom je tako i danas. Sve ranije spomenute manjkavosti u provođenju i kvaliteti dijelova nastave postoje dijelom i danas, premda imam dojam da je današnji Fakultet u većoj mjeri zajednica studenata i profesora u pozitivnom smislu u odnosu na vrijeme mojega studiranja u osamdesetim godinama prošloga stoljeća. Ova je uprava u mandatu koji je na isteku nastojala poticati i financijski podupirati različite studentske aktivnosti, od poticanja znanstvenoga rada i nagrađivanja najuspješnijih, do pomoći u organiziranju ljetne škole EMSA-e, kongresa CROSS-a i ZIMS-a, sportskih aktivnosti, osnovao se i zbor studenata „Lege artis“ na koji smo jako ponosni itd. Vaši predstavnici doista sudjeluju u upravljanju Fakultetom i *de facto* u donošenju svih bitnih odluka. U budućnosti ćemo nastojati aktivno se brinuti za Vaša buduća radna mjesta, nastojeći da svaki

Fakultet je danas u većoj mjeri zajednica studenata i profesora u pozitivnom smislu u odnosu na vrijeme mojega studiranja

naš diplomirani doktor medicine pronađe u domovini najprimjerenije moguće zaposlenje odnosno buduću specijalizaciju. Za razliku od prošlih vremena, počeli smo Vas poučavati komunikacijskim vještinama, medicinskom bontonu i svemu što je nedostajalo u izobrazbi ranijih generacija. Želimo da osvijestite činjenicu da medicina nije obično zanimanje, da je ona stvar Vašega identiteta i da se tako morate znati ponašati na poslu i u životu općenito. S druge strane, ne bi bilo dobro kada bi došlo do erozije poštovanja studenata prema profesorima jer i tu medicinari trebaju biti i ostati uzor svima ostalima. Dakle, red, rad, disciplina i međusobno uvažavanje, ali istodobno prijateljski i partnerski odnos studenata i profesora – to je moje viđenje željenoga ozračja na Fakultetu. Sveučilište i Fakultet biste, radi Vašega dobra, trebali osjećati, više nego ranije generacije, kao Vašu *almu mater* na koju biste morali biti ponosni. Naša je dužnost da među studente odabiremo najbolje od najboljih, a isto vrijedi i kod zapošljavanja fakultetskih suradnika i nastavnika. Što je lošije nego u vrijeme mojega studiranja? Naravno, mnogo toga: nedostatak leševa na anatomiji, preopširni studentski udžbenici, katkada pretjerana kompetitivnost u smislu „moram imati prosjek 5.0“, moram pošto-poto diplomirati u prvom roku pa i neovisno o kvaliteti znanja na završnim ispitima, zatim svakako hipertrofirane nekih predmeta, skupoća studiranja i života općenito. Ali, sve u svemu, mislim da je Vama danas bitno bolje. Živite u demokraciji, a liječnici su tražena profesija u domovini i svijetu. U moje doba nije bilo demokracije, zaposliti se kao liječnik nije bilo jednostavno, a liječničke plaće bile su kudikamo manje. Dakle, dobro ste odabrali, uživajte u studiju i medicini i živjet ćete ispunjeni gomilom posla, ali i zadovoljstva u radu.

Razgovarale:
Vilma Dembitz i Ivana Žugec

Fotografije:
Mario Brljak

CROatian Student Summit

Croatian Student Summit (CROSS) je međunarodni znanstveni kongres studenata i mladih znanstvenika biomedicinskog područja. Projekt je pokrenuo Studentski zbor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu akademске godine 2004./2005., a kao suradnici u projektu su bili uključeni i Stomatološki, Veterinarski te Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Osmi po redu CROatian Student Summit (CROSS) održan je u razdoblju od 28. do 31. ožujka 2012. godine. Na ovogodišnjem CROSS-u bilo je 183 sudionika iz 7 zemalja (Poljska, Slovačka, Mađarska, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Rumunjska, Ukrajina). Glavna tema Kongresa bila je "Kirurgija". Studentima su bila ponuđena zanimljiva predavanja ponajboljih kirurga iz čitave Hrvatske. Također smo organizirali nekoliko vrlo zanimljivih radionica u kojima su studenti mogli provjeriti i usavršiti svoje manualne sposobnosti. Ove se godine, kao i prošle, studentima Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sudjelovanje na kongresu vrednovalo kao izborni predmet. Ukupno je 110 studenata odslušalo CROSS kao izborni predmet. Činjenica da je Uprava Medicinskog fakulteta omogućila da se studentski projekt vrednuje kao izborni predmet izvrstan je pokazatelj kvalitete toga projekta.

Važno je napomenuti da je na ovom CROSS-u prikazano 45 studentskih znanstvenih radova u obliku usmenih i posterskih prezentacija. Od toga je 26 radova bilo od studenata iz gostujućih zemalja. Sudjelovati može student bilo kojeg domaćeg ili inozemnog biomedicinskog fakulteta ili mladi znanstvenik sa završenim fakultetom iz navedenog područja. Način sudjelovanja može biti aktivan (predavač ili poster) ili pasivan (slušatelj). Prvog su dana na svečanom otvorenju pozdravne govore održali Ve-

dran Dodig, predsjednik Organizacijskog odbora, prof. dr. sc. Davor Miličić, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš, rektor Zagrebačkog sveučilišta, i prof. dr. sc. Rajko Ostojić, ministar zdravlja. Sam događaj otvaranja uvećao je mješoviti pjevački zbor studenata Medicinskog fakulteta "Lege artis" izvrsnim nastupom u popunjenoj dvorani Miroslava Čačkovića. Nakon toga prof. dr. sc. Nadan Petri otvorio je Kongres uvodnim predavanjem pod nazivom „Hyperbaric oxygenation on war surgery“. Tijekom sljedećih dana predavanja su održali, između ostalih, prof. dr. sc. Davor Miličić, dr. Mirela Bušić, voditeljica Nacionalne transplantacijske koordinacije Ministarstva zdravlja, dr. sc. Igor Rudež, kardiokirurg iz KB Dubrave, dr. sc. Mihael Ries, otorinolaringolog. Važno je istaknuti kako

smo za sudionike organizirali i cjelovečernja druženja te razgledavanje grada Zagreba. Cilj Kongresa je omogućiti studentima i mladim znanstvenicima da već na samim počecima svoje karijere i istraživačkog rada shvate važnost i svrhu sudjelovanja na kongresima kao dijela svoje daljnje edukacije, koje će im ne samo olakšati svakodnevni rad dobivanjem novih informacija nego i omogućiti sklapanje vrlo važnih poznanstava. Smatramo da smo dokazali da je ovo najveći i najprestižniji kongres ovakvoga tipa na ovim prostorima. Međutim, ne želimo na tome stati – smatramo da se još puno toga može učiniti po pitanju razvoja i širenja Kongresa, pa ćemo u tom smjeru nastojati i dalje djelovati.

Vedran Dodig

MEDICINAR

Glas studenata s više lica

Predrasuda je da su studenti medicine svojevrsni «fach idioti» i da se osim studija rijetko čime ostalim bave. Srećom, naš časopis pokazuje koliko je pogrešna ta pretpostavka i koliko su talentirani i svestrani studenti medicine. Dok s jedne strane i dalje dobar dio časopisa ide našoj glavnoj ljubavi znanosti, zbog koje smo djelomično i upisali ovaj fakultet, u ostalim rubrikama se jako dobro vidi sklonost medicinara raznim hobijima i aktivnostima, po čemu se vidi da smo u svojoj osobnosti i dalje skloniji biti «homo universalis».

U akademskoj godini 2011./2012. izašli smo dva puta, a teme brojeva bile su „Alternativna i komplementarna medicina“ i „Vrijeme“. Prvom smo temom htjeli malo pojasniti pojavu koja je u sve većoj mjeri sveprisutna, koja se pojavljuje kako u našim svakodnevnim životima tako uskoro i na našim radnim mjestima. Što je alternativna medicina, što obuhvaća i kako se postaviti prema njoj, samo su neka pitanja na koja smo pokušali odgovoriti u nastojanju da naše čitatelje ne samo zabavimo nego i educiramo o ovoj, na studiju neobrađenoj temi. Drugom temom smo htjeli pristupiti pojmu koji je u našem jeziku višeznačan te se stoga može promatrati iz nekoliko kuteva, od usko znanstvenih do filozofskih sfera. Obuhvaćajući sve te aspekte, pokušali smo dočarati utjecaj vremena na naše živote.

Medicinar, kao jedna od studentskih udruga našeg fakulteta, aktivno je sudjelovao u fakultetskim aktivnostima. Tako smo sudjelovali u Danu otvorenih vrata MEF-a te Danu druženja i sporta – DDS-u. Naravno, redovito smo medijski pratili razna događaja koja organiziraju druge studentske udruge te tako pomogli upoznati javnost s entuzijazmom i talentima te altruizmom naših kolega.

Budući da je Medicinar studentski časopis, a studij je vremenski ograničen, tako i ove godine dolazi do promjena u uredništvu. Nakon dugo godina požrtvornog rada, Medicinar napušta njegova glavna urednica Vilma Dembitz, koja je, gradeći na temeljima svojih prethodnika, zajedno sa svojim suradnicima dovela Medicinar do zavidne razine kvalitete i čitanosti koju on danas ima. Na tome joj, vjerujem, možemo zahvaliti i u ime uredništva i u ime svih čitatelja koji su godinama uživali u stranicama Medicinara. Uz nju nas napuštaju i urednik *Znanosti* Tomislav Kokotović, čija su ljubav prema znanosti i iskustvo u području znanstvenih radova bili nadasve uspješno pretočeni u samu rubriku, koja se po kvaliteti približila puno poznatijim popularno-znanstvenim časopisima, Luka Krmpotić, urednik *Fotografije i ilustracija* trud – njegovo oštro oko i smisao za lijepo uvijek su zaokružili poruku svakoga članka, te, na kraju, zamjenik glavne urednice Ivan Bambir, poznat po svojim ležernim i osvježavajućim tekstovima koji su uvijek nasmijali čitatelje. Novo će uredništvo biti mješavina dosadašnjih iskusnih urednika i novih, mladih snaga. Glavna urednica bit će Ivana Žugec, dugogodišnja novinarka Medicinara, a njezina će

Uredništvo Medicinara

staloženost, predanost i kreativnost usmjeriti Medicinar putem koji su utabile njezine prethodnice. Novi zamjenik glavne urednice, ujedno i tehnički urednik bit će Ivo Veletić. Urednica *Znanosti* bit će Antonela Čirko, *Studentskog života* Marta Skelin, *Društva* Darja Flegar, *Tehnologije* Jurica Vrbanec, *Sporta* Una Smailović a *Fotografije i ilustracije* Mario Brljak.

Kao i uvijek, zahvalni smo dekanu akademiku Davoru Miličiću te prodekanu za upravu i poslovanje prof. dr. sc. Marijanu Klarici, što u potpunosti podupiru rad Medicinara i na taj način omogućuju da glas studenata, koji već desetljećima pokazuje studentsku snagu, kreativnost i altruizam, živi i dalje.

Ivan Bambir

Dan druženja i sporta 2012.

U petak 15. lipnja 2012. na prostoru ispred Medicinskog fakulteta, s početkom u 12 sati održan je Dan druženja i sporta (DDS). Nakon stanke od nekoliko godina, studentske udruge Medicinskog fakulteta odlučile su ponovno pokrenuti ovu priredbu kojoj je cilj potaknuti druženje studenata različitih godina studija, ali i nastavnika i zaposlenika fakulteta. Susretima u nešto neformalnijem ozračju željeli smo osnažiti osjećaj da svi mi ipak pripadamo istoj zajednici. Program ovogodišnjeg DDS-a bio je složen vrlo raznoliko kako bi svatko u njemu mogao pronaći neku aktivnost koja mu odgovara.

Na pripremi i provedbi ovogodišnjeg projekta sudjelovalo je oko 400 studenata, sve je proteklo u najboljem redu i nadamo se da će se tradicija ovakvoga druženja nastaviti.

Matija Ćirko

Priredbu je otvorio dekan Fakulteta akademik Davor Miličić, a od studenata je primio prigodni sportski dar

Navijalo se za sve natjecatelje...

... a katkad i za pojedince

(Ne)umorna ekipa Studentskog centra

Prof. dr. Ivan Vinter, dobro raspoložen, samo koji trenutak prije nego što će mu kolegica solo devetkom uzeti adutovog asa

Razgibavanje

Nogomet

Glazba

Sunčanje

Prva pomoć...

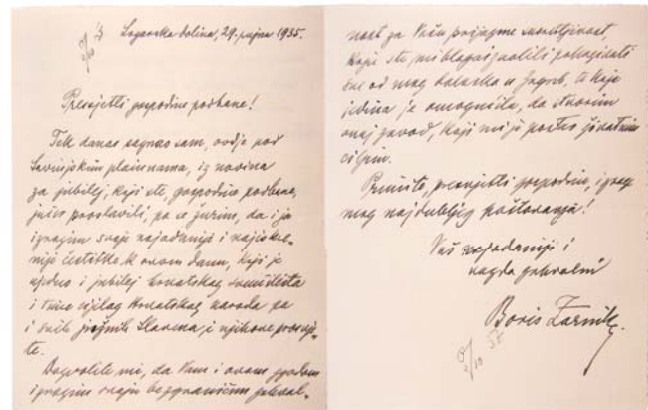

... u akciji

Drugi svezak memoara Milana Rojca „Okno mene” (1906.-1919.), osnivača Zagrebačkog medicinskog fakulteta

Nakon što je u prošlom broju mef.hr (prosinac 2011, br. 2.) predstavljen prvi svezak memoara Milana Rojca (1855.-1946.),¹ predstojnika za bogoštovlje i nastavu Zemaljske vlade u Zagrebu (1917.-1918.) u kojem opisuje razdoblje svog djetinjstva, mladosti i odvjetnikovanja u Zagrebu i Bjelovaru, u drugom svesku njegovih memoara (koji se nalazi u pripremi za tisak), možemo između ostalog, pročitati prilično detaljno i iscrpno početak njegove aktivnosti na izgradnji i ustrojavanju Medicinskog fakulteta u Zagrebu krajem Prvog svjetskog rata i sve probleme koji su takvu njegovu aktivnost sprječavale ili remetele.² Zanimljivo da je protiv Med. fakulteta bio i tadašnji mađaronski hrvatski ban Antun Mihalović, ali s obzirom na „kohabitaciju” s tada vladajućom Hrvatsko-srpskom koalicijom, to javno nije izražavao. Usprkos tome, Rojca, koji je već sredinom 80-godina 19. stoljeća u Bjelovaru „sanjario” o svojoj ulozi u osnivanju Med. fakulteta i drugih fakulteta u Hrvatskoj i Slavoniji, čini se ništa nije moglo spriječiti.

Jedan dio memoara iz drugog sveska predstavljen je i na proteklom Memorijalu Drage Perovića, u kojem Rojca jasno pokazuje kako je na osnovi informacija od poznatog slavista Vatroslava Jagića i njegova sina Nikole, liječnika u Beču, „regrutirao” poznate Hrvate (Slavene) kao buduće profesore na novom zagrebačkom Medicinskom fakultetu. Dio memoara koji je ovdje predstavljen govori o stambenim problemima, odnosno pronalaženju prostorija za novi fakultet, dok se prave zgrade, odnosno prostorije novog fakulteta ne izgrade. Mnoge zgrade u gradu preuzela je austro-ugarska vojska za svoje potrebe, te se osjeća velika nestašica stambenog prostora. Nakon razgovora sa dr. Zarnikom, dr. Mikuličićem³ i dr. Perovićem u kojima oni pristaju da budu profesori na zagrebačkom Med. Fakultetu, Rojca u svojim memoarima nastavlja:

Pismo Rojcu od Borisa Zarnika iz 1935.

„Profesoru Zarniku⁴ nisu se mogle odmah predati doznačene mu prostorije, jer je cijelu onu veliku zgradu na Širokom brijegu (namijenjenu njegovom zavodu) zaposjela bila vojska, te je u nju smjestila tuberkulozne invalide.⁵ Kako će se Rojca riješiti ovih nemilih stanara? A na godinu mora Zarnik već predavati, pa se zgrada mora prije i pregraditi.

Gradska općina zagrebačka prije rata je zaključila da će podići veliki ubožki dom kod sv. Duha u Zagrebu, jer je ona ubožnica u Novoj Vesi bila posvema nedostatna. Taj veliki novi ubožki dom nije bio dovršen. Nije trebalo mnogo. Uvrstiti stepenice, ovapniti stijene, urediti zemljoradnjama dvorište i okolicu. Grad namjerice nije htio dovršiti ovu veliku gradnju, jer bi mu ju odmah rekvirirala vojska. Vlada je imala na raspolaganju zemljište na Pantovčaku spadajuće u zakladu pok. baruna F. Jelačića. Rojca namisli gradu ponuditi ovo u zamjenu za zgrade nedovršene ubožnice kod sv. Duha uz to, da se jedna i druga nekretnina procijeni, te zemlja doplati gradu u koliko bi njegova nedovršena ubožnica bila više procijenjena od posjeda baruna F. Jelačića.

Nakon dvokratnoga zasjedanja izaslanstva gradskoga zastupstva pod vodstvom načelnika Heinzla,⁶ te povjerenstva zem. vlade pod vodstvom predstojnika Rojca u velikoj dvorani nastavnoga odjela odlučeno je, da predhodno grad nabrzo dvorši tako zvanu novu ubožnicu kod sv. Duha, a prepusti vojsci da u nju smjesti sušičave invalide koji bi se u nju preselili iz bivše učiteljske škole na Šalati. Sad je nadošla nova briga,

1 Željko, KARAUŁA, Memoari „Okno mene” Milana Rojca – osnivača zagrebačkog medicinskog fakulteta, mef. hr, prosinac 2011., br. 2., 59-60. Više o Milanu Rojcu vidi u: Željko, KARAUŁA, Prilozi za biografiju Milana Rojca (1855.-1946.), Cris- časopis Povijesnog društva Križevci, br. 1., 2012., 319-337.

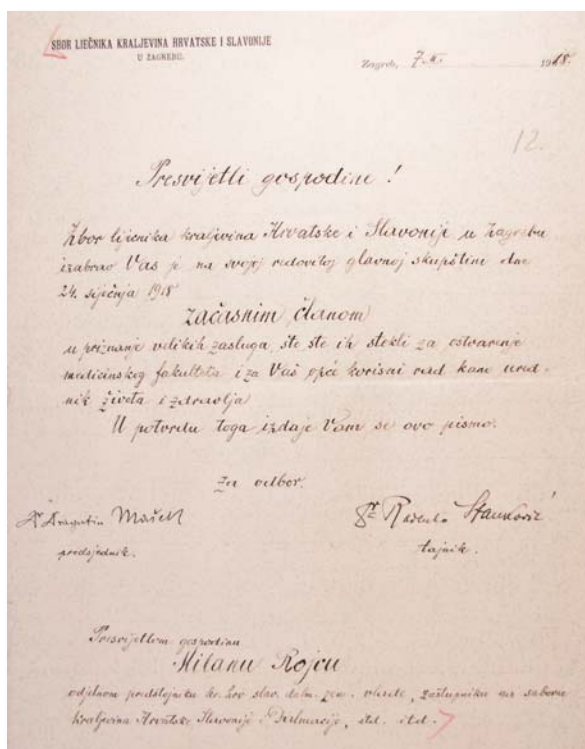
2 U predgovoru drugog sveska Rojčevih memoara priređivač je napisao opširan predgovor o problemima ustrojavanja Med. fakulteta u Zagrebu od 50-ih godina 19. stoljeća do 1930. godine. Predgovor počinje analizom poznate Spomenice grofa Edgara Corberona iz 1850. godine austrijskom ministru prosvjete grofu L. Thunu. Radi se o Corberonovom „Programu za proširenje Kraljevske akademije u Zagrebu u cjelovito sveučilište”. Spomenica se čuva u rukopisima NSK (R II F-2-8). Više o inicijativi grofa Corberona u: Mladen, ŠVAB, Corberon, Edgar de Troissereux, Hrvatski biografski leksikon, 2., Zagreb, 1989., 702-703. Spomenica je bila djelomično objavljena u božićnom broju „Agramer Tagblatta” i „Narodnim novinama” (25. V. 1917.), a cjelovito je prevedena na hrvatski jezik u Zaprješćikom godišnjaku (1998.). Bilo bi zanimljivo da original i prijevod na stručnoj razini donese i neki medicinski časopis. Drugi svezak memoara donosi na kraju knjige i korespondenciju Rojca s Vatroslavom Jagićem koja je ključna u razumijevanju nekih događaja.

3 O Mikuličiću vidi zanimljiv članak: Vladimir, DUGAČKI, Prof. dr. phil. et med. Miroslav Mikuličić, „enfant terrible”, Zagrebačkoga medicinskog fakulteta, mef.hr, prosinac 2009., br. 1-2., 87-89.

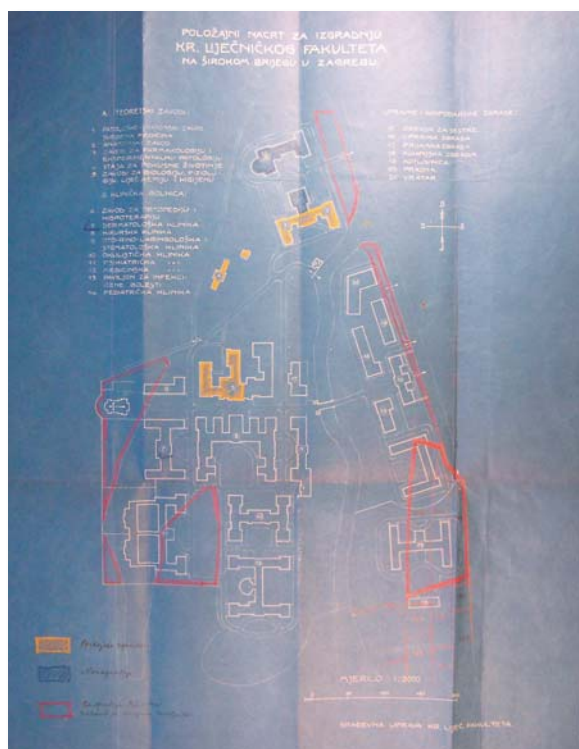
4 Zarnik, Boris (Ljubljana, 1883. – Zagreb, 1945.). Profesor Boris Zarnik bio je utemeljitelj Biološko-morfološkog zavoda Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kao učenik Teodora Boverija veliku je pažnju posvećivao biologiji razvitka, genetici i teoriji descendencije. Njegov pedagoški rad udario je temelje nastavi suvremene biologije i embriologije te histologije brojnih generacijama liječnika. Znanost u Hrvata: prirodoslovlje i njegova primjena, Ministarstvo znanosti i tehnologije RH, Zagreb, 1996., 260-261.

5 Izbijanjem Prvog svjetskog rata obje zgrade zaposjela je vojska, koja se s njima koristila za vojnu bolnicu.

6 Heinzel, Vjekoslav (Zagreb, 27. VIII. 1871. – Zagreb, 1. III. 1934.), arhitekt i zagrebački gradonačelnik.

Pismo Sabora liječnika Hrvatske i Slavonije od 7. II. 1918. koji proglašuju M. Rojca svojim začasnim članom

Položajni nacrt za izgradnju Kr. Liječničkog fakulteta na Širokom brijegu u Zagrebu iz 1919/20. godine.

kako će se skloniti vojna oblast, da izseli te sušićave invalide u sv. Duh? Kod vojnih oblasti u Zagrebu doznao je Rojca, da zapovjedništvo nad tim invalidima imade sam zapovjednik vojske na talijanskoj fronti general Borojević,⁷ pa da samo on može o tom odlučiti. Čim je to saznao napiše Rojca vlastoručno pismo generalu u kome mu obrazlaže nuždu, da ove prostori-je na Šalati dobije medicinski fakultet, a invalidi da mogu seliti u sv. Duh u velike nove za nje prikladne prostori-je. Kad je to pismo svršio, pozove k sebi izvjestitelja banskog savjetnika Jelačića pak mu razloži stvar i zamoli ga, da se on osobno bez-odvlačno uputi na frontu k generalu Borojeviću, da mu osobno uruči pismo i donese u Zagreb odgovor.

Tako je Jelačić odnio pismo Borojeviću na talijansku bojni frontu, i povratio se sa vlastoručnim odgovorom Borojevićavim, da će odmah odrediti izpražnjenje zgrade na Šalati. Kad se je Jelačić vratio, već je zagrebačko vojno zapovjedništvo imalo zapovijed da sušićave invalide preseli u zgrade u Sv. Duhu...

Tako je i ova zaprijetka odklonjena, te je inženjer i arhitekt Gabrić⁸ odmah poduzeo nužдне pregradnje u zgradi na Šalati,

od kojih je najveća bila smještenje još jednoga stubišta i to iz stana (Zarnika) u drugom katu u dvoranu za mikroskopiranje u prvom katu. Sretno je evo provedeno i to, pak je dobiveno i mjesta za neke zavode, koje bude trebalo otvoriti za drugu godinu ili treći i četvrti semestar.

Trebalo je misliti i na to kamo da se smjeste zavodi za patološku anatomiju i patološke anatomske vježbe za peti semestar, a koji zavodi po svojoj naravi radeći lješinama od zaraznih a i priljepčivih bolesti umrlih osoba, moraju biti u posebnoj zgradi, odjeljeni od ostalih zavoda, pak terba bezuvjetno jednu zgradu samu za sebe. Još bude trebalo naći prostori-je za unutarnju medicinu, za kirurgiju, za ginekologiju i primaljstvo, za rino, laringo i otologiju, za dermatologiju, za okulistiku, za higijenu, za zubarski tečaj, psihijatriju i ortopediju. Ali za ovo potonje bilo je još vremena. Ipak je bilo sigurno, da se za sve ove zavode ne budu mogle tako brzo podići nove zgrade, već je Rojca ovakom našao izlaz: U djevojačku novu višu pučku školu u Draškovićevoj ulici smjestiti će unutarnje bolesti u susjednu djevojačku novu ško-

7 Svetozar Borojević von Bojna (Umetić, kod Kostajnice, 1856. – Klagenfurt, 1920.), austrougarski feldmaršal.

8 Gabrić, Franjo (Samobor, 1877. – Zagreb, 1941.), hrvatski arhitekt. Gabrić je kao mladi arhitekt stupio na odgovorno mjesto pri Građevinskoj upravi za izgradnju Zemaljske bolnice i medicinskih klinika u Grazu, na čemu je radio punih devet godina pri čemu je stekao veliko iskustvo. Potkraj 1918. godine Gabrić je napustio službu u Grazu te iduće godine postao tehnički savjetnik Građevinskog odsjeka Zemaljske vlade u Zagrebu i za sljedeće dvije godine uznapredovao do položaja građevinskog inspektora. Tada postaje rukovoditelj novoosnovane građevinske uprave za gradnju Medicinskog fakulteta. Pod njegovim nadzorom adaptirane su sve zgrade Medicinskog fakulteta na Šalati i uređeni instituti; novosagrađen je patološko-anatomski institut, predavaonica anatomske i farmakološke instituta i

paviljon dermatološke klinike. Osobni dosije Franje Gabrića nalazi se u Arhivu Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu (dalje AAF). Godine 1922. dekan liječničkog fakulteta uputio mu je pismo, u kojem izražava žaljenje što odlazi čovjek koji je "pokazao toliko razumijevanja za ciljeve fakulteta, za njegove potrebe,, zahvaljujući mu na intenzivnoj suradnji. (AAF, Dekanat Liječničkog fakulteta Sveučilišta SHS u Zagrebu, br. 2271, 15. 11. 1922.). U Državnom arhivu u Zagrebu ne postoji dokumentacija vezana uz izgradnju medicinske ustanove na Šalati u vrijeme kada je Gabrić bio rukovoditelj, tako da nije poznato u koliko je mjeri Gabrić pojedine objekte gradio prema vlastitim nacrtima. Više vidi u: Sandra, KRIŽIĆ-ROBAN, Zaboravljeni arhitekt Franjo Gabrić, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, br. 22., 1998., 137–149., Ariana, ŠTULHOFER - Nikša, BOŽIĆ, *Arhitektonski fakultet, 1919./1920.-1999./2000.: osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj*, Arhitektonski fakultet, Zagreb, 2000., 189.

li smjestiti će kirurgiju i rino-laringo-otologiju. Okulistiku smjestiti će u novu gradsku građansku školu u Gajevoj ulici, pa po ovim zgradama trebati će eventualno za kratko vrijeme strpati još koji zavod na pr. neurološki, ortopediju, zubarski tečaj...

Sve su te gradske učione bile zauzete od vojske, što na prvi pogled izgleda neprilično. Nu baš u toj okolnosti vidio je Rojc veliko olakšanje. On će tako ove zgrade oduzimati vojsci a ne školama, ne nauci. A o susretljivosti vojske imao je prilike osvjedočiti se po pokazanoj velikoj pripravnosti generala Lipovčaka, Sarkotića i Borojevića, da udovolje potrebama hrv. vlade za medicinski faultet.

Po Rojčevoj osnovi trebalo je na Širokom Brijegu (vulgo "Šalati") izgraditi redom sve za medicinski fakultet potrebne zgrade, svake godine po jednu i vratiti gradu međutomno zauzete da ih vrati njihovoj prvotnoj svrsi – školi. Nije vidio nikakve zaprijeke, da se stvoreni raspored podizanja svih medicinskih fakultetu potrebnih zgrada, točno provede.

Odmah treba da se za peti semestar (treću godinu nauka) podigne posebna nova zgrada za patološku anatomiju sa svim posebnim napravama, kojima se odklanja pogibelj otrovanja lješinskim i otrovima zaraznih bolesti... a da to ne zakasni odlučio je Rojc, da će odmah početi gradnjom zgrade za patološko anatomske zavod. A kad ovaj bude dovršen imati će se podići zgrada za pedijatriju. Za ginekologiju treba samo nešto proširiti postojeće u Petrovoj ulici novo sagrađeno rodilište.

Rojc je pripremio potpuni raspored kada se i kakove i na kome mjestu imadu redom svake godine podizati nove zgrade. (Dok je hrvatska zemaljska vlada vodila poslove Hrvatske i Slavonije izgrađeni su po toj osnovi velika zgrada za patologiju i velika zgrada za pedijatriju, no čim je hrvatska vlada prestala djelovati, beogradska ministarstva nisu se brinula, da se fakultet dalje izgradi, već se je prtljalo sa postojećim zgradama, dok nije autoritetu dra Spišića uspjelo osobnim zauzimanjem izhoditi u Beogradu odobrenje, da se podigne nova zgrada barem za ortopediju. Ta se je zgrada gradila – „kao zidanje Skadra“ – preko deset godina!!! pod upravom jugoslavenske u istinu srbske vlade).

Za prvi semestar trebalo je urediti već postojeće zgrade za anatomiju, biologiju, fiziku i kemiju. Anatomiju urediti će u zgradi, koju je ban Pavao Ruch podigao za bolnicu, a biologiju, fiziku i kemiju predavati će profesori filozofskoga fakulteta u svojim prostorijama. Predavat će anatomiju dr. Drago Perović, obću biologiju profesor filozofskog fakulteta dr. Langhofer, fiziku profesor dr. Hondl sa filozofskoga fakulteta, te kemiju prof. dr. Janeček s istoga fakulteta. Za drugi semestar određena je ista zgrada, kao i isti profesori, izuzevši dra Langhofera, koga je radi njegove bolesti zamijenio dr. Vouk.

Tako bi bila uređena i osigurana predavanja za prvi i drugi semestar novoga medicinskoga fakulteta u Zagrebu za g. 1917/1918-tu.

Za popunjenje ostalih profesorskih stolica pribrao je Rojc još ova imena: dr. Miloslavić Hrvat iz Ohio u Americi, dr. Đorđe Joanović profesor u Beču, dr. Gutschy, dr. Ljudevit Jurak, dr. Fran Bubanović, dr. Daniel Riessner, dr. Nikola Jagić, dr. Radoničić, dr. Budisavljević, dr. Herman Edmund, dr. Tausk, dr. Bogdanović Miloš, dr. Šljajmer, dr. Pavao Strasser (rodnom iz Sr. Karlovaca), dr. Filip Jurčić, dr. Vojin Lazarević i dr. Gjaja – dubrovački katolik-Srbin po Jagićevoj preporuci.

Od ovih imena preporučio mu je osobito toplo profesor V. Jagić i dra Miloslavića⁹ Hrvata rodnom iz Ohio ("Ohajo") u

Americi od otca koji se je izselio iz Hrvatske u Americu. Rojc je zato odmah zatražio poblize obavjesti o dru Miloslaviću, nu te se nisu ticale njegove znanstvene spremne, nego neprikorenoga glasa u saobraćaju i bile su takove naravi, da je trojka profesora (Wickerhauser, Mašek i Čačković) jednoglasno odklonila njegovu kandidaturu, dok mu ne pođe za rukom opovrgnuti dobivene informacije. On u tome nije za vrijeme uspio, pa tako nije mogao biti imenovan za sudbenu medicinu, kako je on to želio.¹⁰ Rojca je zapala neugodna zadaća o tom obavijestiti njegovoga protektora prof. Jagića, kao i o nemogućnosti namjestiti dr. Gjaju, katoličkog Srbina, konfiniranog u Beču.

Dr. Joanović prof. u Beču dobio je međutim poziv na budimpeštansko sveučilište, pa se nije mogao odlučiti za Zagreb, (poslije, kad je u Beogradu osnovan medicinski fakultet, imenovan je tamo sveučilišnim profesorom. – Za vrijeme diktature i borbe redarstva s đacima u Beogradu zauzimao se je za ove pod kraljem, te se – otrovao!).¹¹

Sada je Rojc imao osigurane dvije velike zgrade na Širokom Brijegu, veliki prostor potreban za daljnji razvitak medicinskog fakulteta i tri nova profesora uz napomenute domaće, dakle sve naučne sile, koje su potrebne za prva četiri semestra. Još je trebao naći načina, kako bi i neimajući još medicinski fakultet mogao udesiti upisivanja slušača u medicinski fakultet. Pozove dekana filozofskog fakulteta profesora dra Jurja Majcena, razloži mu o čemu se radi, te ga zamoli, da bi on obavljao u filozofskom dekanatu, ali na posebnoj listini upis i onih đaka, koji žele polaziti medicinu. Dekan pristane. Nekoliko dana poslije osvane na "crnoj daski" (oglasnoj daski) filozofskoga fakulteta poziv đacima, da se oni, koji žele polaziti medicinske nauke jave i predhodno upišu u filozofskom dekanatu."¹²

Željko Karaula

Miloslaviću u: Stella, FATOVIĆ-FERENČIĆ, Vladimir, DUGAČKI, Ljudevit Jurak (1881-1952) and Eduard Miloslavić (1884-1952) Founders of Croatian pathological and forensic medicine and experts at the investigations of mass graves at Katyn and Vinnitsa During World War II., *Katyn and Switzerland. Forensic Investigators and Investigations in Humanitarian Crises 1920-2007.*, Debons, Delphine-Fleury, Antoine- Pitteloud, Jean-Francois (ur.), Geneve, Georg Editeur, 2009., 189-201. ili <http://www.croatia.org/crown/articles/9957/1/>

10 Tek je 1932. godine Miloslavić imenovan redovnim profesorom i šefom Katedre za sudsku medicinu u Zagrebu.

11 Đorđe Joanović (Beč, 1871. – Beograd, 1932.), osnovnu školu i gimnaziju završio je u rodnome Beču gdje je diplomirao na Medicinskom fakultetu. Bio je asistent poznatog patologa Richarda Paltaufua od 1895. godine, a kasnije i redovni profesor na Medicinskom fakultetu u Beču. Poslije završetka Prvog svjetskog rata i nakon stvaranja Kraljevine SHS prihvatio je poziv da svoj rad nastavi u Beogradu i da pomogne u osnivanju Medicinskog fakulteta. Odbio je prijedloge da nakon smrti profesora Paltaufua preuzme katedru za patologiju na bečkom Medicinskom fakultetu. Na beogradskom Sveučilištu počeo je s radom 1920. godine, a bio je jedini profesor koji je tri puta bio biran za dekana Medicinskog fakulteta. Profesor Joanović bio je omiljen među studentima kao čovjek demokratske kulture štiteći njihova prava, a posebno autonomiju Sveučilišta. Početkom 1932. poslije upada žandarmerije na Medicinski fakultet u traganju i uhićenju prokomunističkih studenata desio se incident kojom prilikom je prof. Joanović bio grubo gurnut i ošamaren od jednog žandara s optužbom da skriva studente od vlasti. Poslije toga incidenta policija je objavila da je profesor Joanović izvršio samoubojstvo vješanjem o prozorsku kvaku na Institutu patologije.

12 Ostavšina Milana Rojca, svezak 6. (memoari u privatnom vlasništvu).

9 Miloslavić, Eduard, (Oakland, SAD, 20.XII.1884. – St. Louis, SAD, 11.XI.1952), jedan od začetnika kriminalističke patologije. Više o Eduardu

Prof. dr. sc. Branimir Richter

1920. – 2012.

U svojoj 93. godini života, napustio nas je umirovljeni redoviti profesor našeg Fakulteta **dr.sc. Branimir Richter, dr.med.**, specijalist mikrobiologije i parazitologije, dugogodišnji pročelnik Katedre i Zavoda za medicinsku mikrobiologiju i parazitologiju, vrstan pedagog i svojedobno prodekan za nastavu, nestor hrvatske parazitologije i malariolog svjetskoga glasa.

Rodio se 10. siječnja 1920. godine u Zagrebu, gdje je završio Klasičnu gimnaziju i studij medicine, te je promoviran 16. lipnja 1943. godine. Već nekoliko dana nakon promocije pozvan je na odsluženje vojnog roka u Hrvatsko domobranstvo, gdje je služio do 8. svibnja 1945. da bi već dva dana nakon toga stupio u Jugoslavensku armiju. Služio je isprva kao šef saniteta brigade i epidemiolog, a 1. travnja 1947. g. postavljen je za pomoćnika komandanta Antimalaričnog odreda Sanitetske Uprave JA na kojem položaju je ostao do svoje demobilizacije 9. svibnja 1949. godine.

Koristeći se iskustvima koja je stekao radeći na tada malaričnim područjima u Makedoniji i na Kosovu, izradio je 1949. godine prijedlog mjera za suzbijanje malarije zahvaljujući kojem je bio demobiliziran i premješten na rad u savezni Komitet za zaštitu narodnog zdravlja kako bi rukovodio antimalaričnom kampanjom u tadašnjoj državi do konca 1950. godine, kada se mladi, ali već afirmirani stručnjak vraća u Zagreb u Parazitološki odjel Higijenskog zavo-

da (danas Hrvatski zavod za javno zdravstvo) i Školu narodnog zdravlja. Koncem 1952. godine položio je specijalistički ispit te je i nadalje participirao kao stručnjak za malariju i insekticide u savezним komisijama i tijelima. Ne treba zaboraviti da je bivša država postala prvo kontinentalno područje u svijetu u kojem je eradikirana malarija (1954. g. malarija je eradikirana u Hrvatskoj) i bez sumnje tome su, između ostaloga, doprinijeli i prijedlozi parazitologa Richtera kojima je usmjeravao antimalaričnu kampanju.

Istovremeno počinje i njegova međunarodna aktivnost pohađanjem međunarodnih tečajeva i sudjelovanjem na mnogobrojnim stručnim i znanstvenim skupovima. Godine 1952. pohađa dvomjesečni tečaj malariologije koji je organizirala SZO u Lisabonu, 1954. uz potporu JAZU pohađa tromjesečni tečaj i stječe diplomu tropske medicine Švicarskog instituta u Baselu, a 1955. g. završava dvomjesečni tečaj praktične medicinske entomologije SZO u Rimu. Nemoguće je nabrojiti sve međunarodne skupove i misije u kojima je sudjelovao. Već 1955. g. izabran je u radnu grupu za suzbijanje malarije SZO, a 1960. postaje članom grupe za nastavu i programe iz područja malarije SZO te su mu povjeravane brojne međunarodne misije (posljednja 1993. godine). Kao istaknuti ekspert SZO za malariju i kao medicinski parazitolog – malariolog aktivno je sudjelovao u suzbijanju malarije i nekih tropskih bo-

lesti u mnogim zemljama Afrike i Azije (Maroko, Tunis, Turska, Iran, Sirija, Indija, Šri Lanka, Burma, Malezija, Tajland, Indonezija) te u planiranju kadrova i edukativnih programa za malariju u regijama Jugoistočne Azije i Zapadnog Pacifika.

Uspješno je sudjelovao i u drugim istraživanjima i terenskom radu, osobito u suzbijanju crijevnih parazita u Hrvatskoj, Sloveniji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini, a posebice treba spomenuti njegov rad na eradikaciji ankilostomoze u Hrvatskom zagorju.

Ranih 1970-ih godina omogućio je razvitak, u to vrijeme novih, tehnika serološke dijagnostike (neizravne imunoflorescencije i imunoenzimnog testa) te njihovo uvođenje u naše istraživačke i dijagnostičke laboratorije.

Na Medicinskom fakultetu u Zagrebu ostvario je svoju akademsku karijeru: habilitirao se 1955. godine habilitacijskim radom „Rezidualni insekticidi kao larvicidi u modernoj antimalaričnoj kampanji – klinički osvrt“, u zvanje docenta izabran je 1960. godine, u izvanrednog te redovitog profesora 1961. i 1965. godine. Dužnost predstojnika Odjela za bakteriologiju i parazitologiju Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Zavoda za zaštitu zdravlja Republike Hrvatske obnašao je od 1960. g. do svog umirovljenja 1986. godine.

Profesor Richter bio je vrstan pedagog. Autor je udžbenika Medicinska

parazitologija za studente medicine, koji je doživio šest izdanja u razdoblju od 1976. do 2001. godine. Valja spomenuti da je većinu crteža za udžbenik sam izradio ili je pak izradio predložak prema kojem su tehnički suradnici precrtali i doradili crteže. Od akad. godine 1981./82. do 1985. bio je prodekan za nastavu te je, rukovodeći Povjerenstvom, pokrenuo i uspješno priveo kraju izradu prvog kataloga znanja i vještina na našem Fakultetu.

Znatno je pridonio razvoju poslijediplomske nastave i organizaciji poslijediplomskog studija Medicinske mikrobiologije, koji je jedan od najstarijih (održavao se svake druge godine počevši od akad. god. 1963./64.). Sudjelovao je i u brojnim drugim poslijediplomskim studijima koji su se održavali pri Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“.

Bio je mentor mnogim magistrandima (23 znanstvena magisterija) i doktorandima (8 obranjenih disertacija).

Nakon umirovljenja 1986. g. nastavljao s brojnim svojim aktivnostima i tu dolazi do izražaja njegova svestranost interesa, širina pogleda i humanost. Angažirano je djelovao u Akademiji medicinskih znanosti Hrvatske (AMZH) te je kao njezin počasn član i dopredsjednik pokrenuo Odbor za telemedicinu i

bio su-urednik prve znanstvene knjige „Telemedicina u Hrvatskoj“ (AMZH, 2001.) u kojoj je autor uvodnog članka „Kratka povijest razvitka telemedicine u Hrvatskoj“. Također je autor teksta „Eutanazija jučer, danas, ...“ u prvom priručniku Medicinske etike za studente medicine koji je uredio prof. A. Švajger (Medicinski fakultet, 1996.).

Jedan je od osnivača Hrvatskog katoličkog liječničkog društva (HKLD), prvi dopredsjednik i pisac njegovog Statuta početkom 1990.-tih godina, te aktivni član i počasni predsjednik do kraja života. S nekolicinom drugih članova HKLD-a unio je novost u Kodeks medicinske etike Hrvatskog liječničkog zbora (HLZ) ističući pravo liječnika na prigovor savjesti te potrebu poštivanja ljudskog života od njegovog početka do prirodne smrti.

Medicinski fakultet u Zagrebu utemeljio je nagradu MEDICINA za humanost i etičnost koja se dodjeljuje istaknutim pojedincima ili ustanovama svake godine u prigodi Dana Fakulteta i upravo je profesor Richter pisao temeljne dokumente te nagrade u jesen 1992. godine kao jedan od izraza duhovnih strujanja u našoj Domovini zahvaćenoj ratnim stradanjima. Godine 2009. nagradu je primio upravo profesor Richter „Za ustrajno promicanje

načela humanosti i etičnosti u svome javnom djelovanju“ kako stoji u Povelji koja mu je tom prigodom uručena. Uz predani znanstveni, stručni i nastavni rad i raznovrsnu i bogatu društvenu aktivnost, profesor Richter imao je i jedan tihi hobi: s istim strpljenjem s kojim je crtao crteže za svoj udžbenik, izrađivao je i olovne vojnike regimente grofa Kazimira Draškovića iz 18. stoljeća prema predlošku zidnih slika spomenute postrojbe na smotri. Iste godine kad je postao laureat nagrade Medicina, figurice izlivenne pomoću gipsanih kalupa i strpljivo obojene točno prema predlošku, poklonio je muzeju u dvorcu Trakošćan. Ako vas put nanesetamo, sa zanimanjem ćete razgledati ovu iznimnu kolekciju „olovne“ regimente, 822 figurice visine 2,5 cm postrojene u vitrini u istoj prostoriji u kojoj su izložene i slike na osnovu kojih su nastale.

Vječna hvala i slava časnom čovjeku, stručnjaku svjetskog glasa i dragom profesoru generacija zagrebačkih studenata i postdiplomaca! Počivao u miru Božjem!

**Gordana Mlinarić-Galinović
Jadranka Božikov**

Prof. dr. sc. Božo Metzger

1913. – 2012.

Dana 7. siječnja 2012. godine u 99. godini života zauvijek nas je napustio prof. dr. sc. Božo Metzger, redoviti profesor fizike u mirovini, osnivač Zavoda za fiziku i biofiziku Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Njegovi su profesionalni interesi bili medicinska i radio-loška fizika te primjena nuklearne energije u medicini. Prof. dr. sc. Božo Metzger se uspio izdići iznad umjetno stvorenih granica između fizike i medicine te je tako još 1958. godine postao naš prvi klinički fizičar. Bio jedan od čvrstih stupova dozimetrije i zaštite od zračenja u Hrvatskoj, ali u isto vrijeme i živuća legenda među radioamaterima na području cijele bivše Jugoslavije djelujući pod imenom 9A2BR. Njegovo djelo „Radio priručnik za amatere i tehničare“ izdano prvi puta 1972. godine, doživjelo je čak 4 ponovljena izdanja. Božo Metzger je bio istinski zaljubljenik u prirodu i pasionirani planinar. Kao čovjek iznimno širokog obrazovanja nije nikog ostavljao ravnodušnim svojim poznavanjem čak sedam stranih jezika. U sebi je nevjerovatno dugo nosio iskru života, što dokazuje i njegov članak „Jedna liječnička smrt“ objavljen u Liječničkim novinama 2008. Godine, koji je posvetio svojem stricu, liječniku, prerano preminulom zbog prekomjernog ozračivanja rendgenskim uređajima.

Prof. dr. sc. Božo Metzger rođio se u Karlovcu 4. ožujka 1913. godine. Školovao se u rodnome gradu, ali i u Mariboru, Vinkovcima i Zagrebu. Još je kao petanestogodišnji gimnazijalac održao predavanje pred profesorima vinkovačke gimnazije na temu „Radio“. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu Božo Metzger je završio 1936. godine studij u tzv. znanstvenoj grupi IV (Fizikalna grupa), a već početkom 1940. godine obranio je doktorsku disertaciju na Sveučilištu u Zagrebu. Prvo se zaposlio na Tehničkom fakultetu u Zagrebu, ali već je 1942. Godine, kao docent Veterinarskog fakulteta postao prvi predstojnik i nastavnik Zavoda za fiziku. Na Medicinskom fakultetu počeo je honorarno predavati 1945. godine. Samo nekoliko godina poslije, točnije 1948. godine, dr. Božo Metzger je osnovao Zavod za fiziku Medicinskog fakulteta, koji je u to doba bio smješten na Veterinarskom fakultetu. Zbog toga se danas prof. dr. Božo Metzger smatra utemeljiteljem fizike unutar biomedicinske grupe, a njegova *Skripta iz fizike za studente Veterinarskog i Medicinskog fakulteta* prvim udžbenikom iz toga područja u Hrvatskoj. Prof. dr. Božo Metzger je odgojio preko 20 generacija studenata medicine. Jedan od studenata bio i sam Božo Metzger, koji

se upisao na studij medicine i odslušao predavanja prve godine u akademskoj godini 1961./62.

Kao konzilijarni fizičar u Kliničkoj bolnici „Sestre milosrdnice“ (tada „Dr. Mladen Stojanović“) Božo Metzger je od 1958. godine vodio dozimetriju i zaštitu od radijacije, a od 1963. do svog umirovljenja 1979. godine, bio je voditelj Odsjeka za radiološku fiziku u Zavodu za radiologiju i nuklearnu medicinu te bolnice. Iz područja medicinskoradiološke fizike objavio je 39 radova, a iz područja primijenjene elektronike 49. Napisao je 5 knjiga i 11 udžbenika. Među mnogobrojnim priznanjima koje je prof. dr. sc. Božo Metzger primio tijekom svojega života, želim izdvojiti „Plaketu prvom počasnom članu Hrvatskog društva za zaštitu od zračenja“, „Povelju počasnog člana Hrvatskog fizikalnog društva“ te „Nagradu za životno djelo“ Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Naš prof. dr. sc. Božo Metzger tijekom svojega se života često nalazio na mjestu dodira fizike i medicine što su prepoznali i urednici njegove monografije koju je nedavno objavila Hrvatska Akademija znanosti i umjetnosti. Zaista impresivan život. Neka mu je vječna slava!

Sanja Dolanski Babić

Prof. dr. sc. Ivan Jeličić

1929. – 2012.

U noći 9. svibnja 2012. godine prestalo je kucati srce našega učitelja i predanog prijatelja profesora Ivana Jeličića. Okrutna je bolest otela iz naše sredine još jednog od utemeljitelja hrvatske neurokirurgije, ali ostaju njegova djela i sjećanja na svima nam dragog vrhunskog liječnika i neurokirurga, vrsnog znanstvenika i uzorita nastavnika zagrebačkog Medicinskog fakulteta.

Ivan Jeličić je rođen 1. listopada 1929. godine u Brusju na otoku Hvaru. Osnovnu i srednju školu je završio djelomice u Hvaru, i potom u Zagrebu. Godine 1948. upisao se na Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, te je diplomirao 1954. godine. Obvezatni liječnički staž obavio je u Splitu i nakon državnog stručnog ispita radio je kao liječnik u Zdravstvenim stanicama u Hvaru i u Gdinju.

Krajem 1959. godine doktor Ivan Jeličić je izabran za asistenta u Klinici za kirurgiju Medicinskog fakulteta u Kliničkom bolničkom centru Zagreb, a specijalistički ispit iz opće kirurgije položio je s odličnim uspjehom 1964. godine. Od sredine 1964. godine radio je u sadašnjem Odjelu potom u Klinici za neurokirurgiju, gdje je bio voditelj Odjela za cerebrovaskularnu kirurgiju i 1972. godine je položio specijalistički ispit iz neurokirurgije. Stručnu je izobrazbu iz neurokirurgije stjecao i u vodećim neurokirurškim ustanovama izvan zemlje, primjerice 1968. godine kod Huga Krayenbühla u Neurochirurg-

gische Universitäts Klinik u Zürichu te 1980. godine u Mayo Clinic, Rochester, Minnesota.

Doktor Ivan Jeličić je 1973. godine obranio disertaciju te je promoviran na akademski stupanj doktora medicinskih znanosti. Godine 1975. izabran je za naslovnog docenta, a 1979. godine za izvanrednog profesora i potom 1986. godine za redovitog profesora iz predmeta kirurgija – uže područje neurokirurgija. U razdoblju od 1976. do 1990. godine bio je voditeljem Službe za neurokirurgiju u Središnjem institutu za tumore i slične bolesti u Zagrebu, gdje je obavljao brojne dužnosti među kojima predsjednika te potpredsjednika Znanstvenog vijeća. Naposljetku je razdoblje od 1990. do umirovljenja 1994. godine proveo kao predstojnik svoje matične Klinike za neurokirurgiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u Kliničkom bolničkom centru Zagreb. Njegova su nastojanja bila usmjerena temeljitom preustroju klinike, odjeljivanju neurotraumatološkog zbrinjavanja od neurokirurške djelatnosti, daljnjem osuvremenjivanju opreme te, posebice, izobrazbi mladih neurokirurga.

Znanstveni i stručni opus dr. sc. Ivana Jeličića upućuje na izvrsnog neurokirurga s vlastitim i jasno izraženim kirurškim stavovima i iskustvom, što ga svrstava u red vodećih stručnjaka u području opće neurokirurgije i posebice cerebrovaskularne kirurgije. Objavio je dvije knjige, te više od dvije stotine

znanstvenih i stručnih rasprava. Kao predavač je sudjelovao sa više od stotinu predavanja na svim domaćim znanstvenim skupovima neurokirurga, a bio je aktivnim sudionikom i na mnogobrojnim kongresima Svjetske federacije neurokirurških društava te Europske asocijacije neurokirurških društava. Uže je područje njegova djelovanja cerebrovaskularna kirurgija, kojom se intenzivno bavio gotovo 25 godina. Zapažen dio njegova znanstvenog i stručnog rada obuhvaća izučavanje intrakranijskih vaskularnih anomalija. U području neurokirurgije usavršavao je postojeće i usvajao nove postupke operacijskog liječenja, i u nas je bio pionir mikrokirurške tehnologije. Tako je, među inim, 1970. godine obavio u nas prvu operaciju arterijske aneurizme a potom ekstrakranijsku anastomozu u mikroneurokirurškoj tehnici. Ekstrakranijski pristupi na tumore hipofize u mikrokirurškoj tehnici također su načinjeni pod njegovim vodstvom u Službi za neurokirurgiju Središnjeg instituta za tumore u Zagrebu.

Profesor Ivan Jeličić je bio voditelj dvaju znanstvenih projekata: „Promjena stijenke telencefalona u hidrocefalusu perinatalne dobi“ i „Zbrinjavanje kraniocerebralnih ozljeda“, koji je prihvatilo Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske. Također je bio sudionik u dva znanstvena projekta: *Klinička patologija tumora živčanog sistema* (voditelj akademik N. Grčević) i *Mehanizmi djelovanja neurofarmaka i patofizi-*

ologija cerebrospinalnog likvora (voditelj M. Bulat).

U nastavu Medicinskog fakulteta u Zagrebu dr. Ivan Jeličić je uključen već kao student, a nakon izbora za asistenta u Kirurškoj klinici počev od 1960. godine, i potom kao docent i profesor sudjelovao je u svim oblicima nastave sa studentima medicine. Bio je i voditeljem nastavnih kolegija te se razvio u valjanog predavača i pedagoga. U Središnjem institutu za tumore kao nastavnoj bazi bio je organizator izvrsnog turnusa iz kirurgije, a po povratku u Kliniku voditelj nastave iz predmeta Neurokirurgija u Zagrebu te u područnim studijima u Osijeku i u Splitu. Istodobno je redovito djelovao i kao predavač u postdiplomskoj nastavi te u međunarodnim tečajevima za usavršavanje iz kirurgije koji su godinama bili organizirani u Dubrovniku i Milanu. Naposljetku i ne na zadnjem mjestu bio je učitelj i mentor brojnim danas uglednim neurokirurzima u našoj zemlji, kojima je nesebično prenosio svoja opsežna kirurška i medicinska znanja i iskustva.

Nije izostalo i djelovanje u društvenom životu. Profesor Ivan Jeličić bio je

aktivni član Hrvatskoga liječničkog zbora, te redoviti član Hrvatske akademije medicinskih znanosti, a od 1983. do 1987. godine bio je predsjednik Sekcije za neurokirurgiju i neurotraumatologiju ZHL. Profesor Jeličić je bio među osnivačima Hrvatskoga neurokirurškog društva i od 1992. do 1994. godine prvi njegov predsjednik. U razdoblju od 1979. do 1983. godine bio je član Izvršnog odbora Svjetske federacije neurokirurških društava (WFNS), a od 1983. do 1985. godine član Izvršnog odbora Evropske asocijacije neurokirurških društava (EANS). Također je godine 1981. bio član organizacijskog odbora 4. Simpozija onkoloških instituta Bologna-Zagreb-Budapest.

Za svoj samoprijegorni rad Ivan Jeličić je 1976. godine primio Priznanje Medicinskog fakulteta u Zagrebu, za osobito zalaganje i doprinos u radu i napretku Medicinskog fakulteta u Zagrebu, te 1977. godine Diplomom ZLH u povodu stote obljetnice Liječničkog vjesnika.

Neiscrpnom energijom i pregalaštvom profesor dr. sc. Ivan Jeličić neprijeporno je ostavio dubok trag u svojem djelovanju, umnogome je pridonio

razvoju današnje Neurokirurške klinike i oblikovanja svekolike hrvatske neurokirurgije. Studenti su ga rado slušali i poštivali, a kolege su ga uvažavali i voljeli. Uspomena će u srcima svih, koji su imali privilegij poznavati i biti suradnikom i prijateljem profesora Jeličića, njegov stvaralački duh i životno djelo, ostati trajnim zalogom.

U ime svih djelatnika Klinike za neurokirurgiju i Kliničkoga bolničkog centra, u ime Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u ime Hrvatskoga neurokirurškog društva, te svih kojima je pomogao kao suradnik, učitelj i liječnik, iskreno zahvaljujem našem dragom Ivi za sve što je u dugogodišnjem radu uložio u promicanju našeg Fakulteta i Klinike, naše neurokirurgije i hrvatskoga zdravstva.

Neka je hvala i slava prof. dr. sc. Ivanu Jeličiću. Neka mu uz blagi šum mora nježan bude sivi kamen hrvatskoga Hvara koji je bezgranično volio.

Josip Paladino

Profesor emeritus Marin Bulat

1936. – 2012.

Prof. emeritus Marin Bulat preminuo je u ponedjeljak 30. travnja, a njegovom je smrću Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu izgubio iznimnog nastavnika i znanstvenika koji je bitno utjecao i pridonio ugledu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ne samo u domovini nego i u svijetu.

Prof. emeritus Marin Bulat rođen je 1936. godine u mjestu Bisko u Cetinskoj krajini. Godine 1956. maturirao je u Klasičnoj gimnaziji u Splitu. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je 1962. godine. Još kao student pokazao je interes za znanost i postao stipendist Instituta „Ruđer Bošković“. Budući da je poticao iz mnogočlane, skromne, katoličke obitelji, ta mu je stipendija omogućila uredan završetak studija medicine. Stoga je po završetku studija svoju istraživačku karijeru i započeo na Institutu „Ruđer Bošković“, gdje je pod mentorstvom prof. Zlatka Supeka magistrirao 1964. g., te doktorirao 1966. na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

U razdoblju od 1966. Do 1968. boravio je na postdoktorskom usavršavanju iz neurofiziologije kod prof. Roberta Wermana na Indiana University Medical Center u Indianapolisu. Po povratku u domovinu od 1970. Do 1973. voditelj je Laboratorija za eksperimentalnu neuropatologiju na Institutu „Ruđer Bošković“. Zbog svojih iznimnih znanstvenih postignuća u tom periodu postaje gostujući profesor na The Chi-

cago Medical School u Chicagu (1973.-1976.), gdje na Department of Pharmacology (predstojnik prof. Hector Sabelli) drži redovitu nastavu farmakologije medicinarima, te vodi kolegij »Eksperimental Neuropharmacology« za »graduate« studente.

Godine 1980. Prelazi, kao izvanredni profesor, s Instituta „Ruđer Bošković“ na Medicinski fakultet u Zagrebu, u Zavod za farmakologiju, gdje je 1984. izabran za redovitog profesora, da bi 1997. postao redoviti profesor u trajnom zvanju. Ubrzo nakon umirovljenja godine 2003. izabran je u zvanje profesora emeritusa na Sveučilištu u Zagrebu.

Prof. emeritus Marin Bulat bio je izniman predavač koji se znao prilagoditi slušačima bilo da se radi o studentima medicine, specijalizantima, polaznicima doktorskih studija, kolegama drugih struka ili kolegama iz područja. Za svako se predavanje posebno pripremao, bez iznimke uz „pozitivnu tremu,“ kako je znao reći, te je stoga redovito za svoju nastavu dobivao u anketama najviše ocjene.

Osobito je značajan za razvoj edukacije iz farmakologije u domovini Hrvatskoj. Naime, osim u Zagrebu bio je i voditelj nastave na Medicinskom studiju u Splitu i potpomogao je osamostaljenje toga studija i katedre. Često je držao nastavu i na Medicinskom studiju u Osijeku. Na poslijediplomskom studiju na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu bio je nositelj većeg

broja kolegija: „Molekularna farmakologija“ (Eksperimentalna i Klin. farmakologija), „Sudbina lijeka u tijelu“ (Eksperimentalna i Klin. farmakologija), „Neurokemija i likvorska dijagnostika“ (Neurologija), „Fiziologija središnjeg živčanog sustava i psihičke funkcije“ (Psihijatrija), „Patofiziologija mozga i likvora“ (Doktorski studij). Također je bio nositelj poslijediplomskog kolegija na Sveučilištu u Zagrebu (1971.-86.): „Osnove eksperimentalne neuropsihofarmakologije“.

Bio je koautor i suurednik prvih udžbenika iz farmakologije: *Farmakologija za medicinare* (Medicinski fakultet, Zagreb, 1989.), te više izdanja udžbenika *Medicinska farmakologija* (Medicinska naklada, Zagreb, 1993., 1999. i 2001.).

U struci je bio jako aktivan. Bio je jedan od osnivača i prvi tajnik Hrvatskog društva farmakologa (1978.-1982.), te je u dva mandata bio i predsjednik tog strukovnog društva (1982.-85. i 1992.-95.). Bio je potpredsjednik Organizacijskog odbora 7. Kongresa farmakologa Jugoslavije (Zadar, 1979.), te delegat u Savezu farmakoloških društava Jugoslavije (1979.-85.). U svom drugom predsjedničkom mandatu u tijeku domovinskog rata uspio je Hrvatsko društvo farmakologa uvesti u svjetsku udrugu (IUPHAR), te omogućio da to društvo bude suosnivač europskog udruženja farmakologa (EPHAR) 1995. godine. Bio je više godina naš predstavnik u relevantnim među-

narodnim strukovnim tijelima (član-predstavnik u International Union of Pharmacology, član-predstavnik u Federation of European Pharmacological Societies, član u Collegium Internationale Neuro-psychofarmacologicum, član European College of Neuropsychopharmacology, član znanstvenog odbora First European Congress of Pharmacology - Milano, 1995.).

Kao predsjednik Društva pokrenuo je i predvodio izradu Hrvatskog farmakološkog nazivlja koje je prihvaćeno na godišnjoj skupštini Društva 1998. i tiskano kao dodatak u udžbeniku „Medicinska farmakologija“.

Osim u Društvu farmakologa dao je bitan doprinos razvoju neuroznanosti, jer je bio jedan od osnivača Hrvatskog društva za neuroznanost i prvi predsjednik toga društva (2000.-2003.). Bio je i aktivni član Hrvatskog društva fiziologa. U okviru tih njegovih strukovnih aktivnosti pamtim u njegovoj režiji organizaciju Prvog hrvatskog kongresa farmakologije, kao i Prvog hrvatskog kongresa neuroznanosti s međunarodnim sudjelovanjem, te više drugih skupova i simpozija koji su slijedili.

Prof. Bulat je vršio različite dužnosti na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu: predstojnik Katedre, predsjednik Zaklade za nabavku znanstvene opreme, te član Odbora za unapređenje u znanstveno-nastavna zvanja, Odbora za međunarodnu suradnju, Odbora za nostrifikaciju diploma,

Stručnog vijeća Hrvatskog instituta za istraživanje mozga, Znanstveno nastavno vijeća, Etičkog povjerenstva itd. Bio je također član Sveučilišnog Matičnog povjerenstva za unapređenje u znanstveno-nastavna zvanja.

Bio je iznimno načitan u nekoliko znanstvenih područja, a s velikom ljubavlju i za svoju dušu istraživao je hrvatsku povijest i književnost. Bio je pravi erudit. Razgovor o znanosti, uz obveznu šalicu kave i cigaretu, na njegovu bi licu uvijek izmamio osmijeh. Neumorno je pratio međunarodna zbivanja i napredak u znanosti, te je kreativno uvodio nove modele i pristupe u istraživanju znanstvenih problema kojima se bavio. Znanstvena istraživanja prof. Bulata financiralo je Ministarstvo znanosti RH (1971.-2002.), PLIVA (1971.-86.) i National Institute of Health (1987.-90.), a njegova područja istraživanja bila su: krvno-moždana barijera, neurofarmakologija, fiziologija i patofiziologija cerebrospinalnog likvora i intrakranijskog tlaka, uloga aktivnog transporta u homeostazi mozga i likvora, dijagnostičko značenje likvora i fiziologija kapilara. U znanosti je dosegnuo vrhunce o kojima mnogi mogu samo sanjati. Publicirao je preko 80 znanstvenih radova u međunarodnim časopisima, od kojih veći broj u najuticajnijim i najuglednijim časopisima (Science, Nature, J. Physiology-London, J. Neurochemistry, Brain Research, Neuroscience, Brain Res. Rev., J. Neurological Sciences, Life

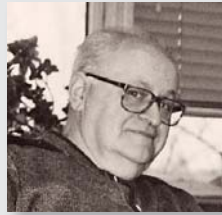
Sciences, Neuroscience Lett. i sl.) i knjigama (Ciba Foundation Symposia, Research Methods in Neurochemistry). Ti radovi s hrvatskom adresom promijenili su tijek znanosti u navedenim područjima. Naime, uvidio je mnoge činjenice i fenomene koji su se protivili uvriježenim stajalištima u znanosti. No, čvrst i nepokolebljiv kakav je bio nije popuštao pred takozvanim stranim velikim autoritetima nego se s velikom snagom i uvjerenjem borio za svoju istinu.

Iako skroman, nenametljiv i samozatajan, za svoj je znanstveni rad dobio Godišnju državnu nagradu za znanost od Sabora RH (1997.), te je odlikovan redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića od predsjednika RH (1998.).

Iza izvanrednog znanstvenika, koji ostavlja trajan trag u znanosti kao što je bio naš profesor Marin Bulat, ostaju vrhunski znanstveni radovi, ali i učenici koji nastavljaju njegov rad. U okviru svoje znanstvene problematike bio je mentor 17 magistarskih i doktorskih tema. Ti njegovi učenici, gotovo svi odreda, danas su poznati i ugledni profesori i znanstvenici zagrebačkog Sveučilišta i drugih Sveučilišta i Instituta u Hrvatskoj te u inozemstvu.

Hvala profesor emeritusu Marinu Bulatu na svemu što nam je dao i na svemu što nas je naučio. Ostat će trajno u našim srcima.

Marijan Klarica

Mr. sc. Dalibor Broz

1932. – 2012.

Dana 29. siječnja 2012. godine, par mjeseci prije svog osamdesetog rođendana, preminuo je dugogodišnji nastavnik Zavoda za fiziku i biofiziku mr. sc. Dalibor Broz. Cijeli svoj životni i radni vijek proveo je u rodnom Zagrebu, gdje je nakon mature 1951. godine upisao studij fizike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Diplomirao je i magistrirao na smjeru Eksperimentalna fizika, a prije dolaska na Medicinski fakultet 1971. godine radio je u istraživačkim laboratorijima Fotokemike i Chromosa. Nakon umirovljenja 1993. godine kao honorarni nastavnik radio je na Grafičkom fakultetu na Katedri za reproduksijsku fotografiju što je uz fiziku bila druga tema njegova velikog interesa.

Radu sa studentima uvijek je pridavao veliku pažnju i s posebnim je pedagoškim darom komplicirane teme iz fizike objašnjavao na jednostavan i razumljiv način. S bezgraničnim strplje-

njem odgovarao je na bezbrojna studentska pitanja i uvijek im je bio spreman pomoći.

Mi, kolege, imali smo pak njegovu nesebičnu pomoć u rješavanju svakodnevnih praktičnih problema. Pomagao nam je pri smišljanju i postavljanju vježbi za studente ili pak rješavanju dilema kako studentima prezentirati pojedine teške teme. Uvijek je znao iz jednostavnog pribora napraviti zgodan pokus ili vježbu te time fiziku učiniti popularnom i zabavnom.

S Daliborom sam dijelila radnu sobu i zajednički interes za problematiku optike. Od njega sam naučila kako napraviti hologram, kako prilagoditi objektivi mikroskopa da se vide prozirni predmeti, a i da je ljepljiva traka najnužnija stvar u eksperimentalnoj fizici. A ono najvažnije, naučila sam kako da mi posao postane hobi i zabava.

Bio je vedra duha, mirne naravi te pun životne mudrosti. Vrlo često mi je

pričao o starom Zagrebu. Uživala sam slušajući priče o tajnama zgrade fizike na Marulićevom trgu, o starim zanimanjima i načinu života iz njegove mladosti i uvijek žalim što sam samo mali dio toga zapisala. Imao je vrlo široke interese, svirao je klavir i volio glazbu, ali, kako je govorio, onu „staru“ glazbu koja ima harmoniju. Vrlo lijepo je i slikao te bi često meni i drugim članovima Zavoda narisao sliku nečega što volimo. Iako je bio već dugo godina u mirovini ostao je s nama u stalnom kontaktu. S velikim zanimanjem pratio je naš rad kako znanstveni tako i rad sa studentima i uvijek je bio spreman podijeliti s nama svoja razmišljanja i ideje.

Otišao je dobar duh Zavoda i silno će nam nedostajati razgovori o svim mogućim temama, od zagrebačkih štikleca preko svakodnevnice problematike do stručnih diskusija.

Maja Balarin

